

ΕΥΤΕΡΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

Φυλλάδ. 29.

Τόμος. Ζ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1853.

ΟΙ ΧΡΥΣΟΘΗΡΑΙ

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδιον 27).

Ε.

Ἡ Ἄραφ ἀδυνατῶν νὰ ἐνοήσῃ τὸν ἡρωϊσμόν ὅστις ὑπηγόρευε τὴν διαγωγὴν ταύτην τοῦ Ἰακώβου Τερράλ, ἐξῆλθε τῆς αὐλῆς τῶν σανιδωμάτων, καὶ περιήρχετο, μετὰ προσπεποιημένης ἀμεριμνησίας, περὶ μικρὰν τινα ἐκ καλάμων καλύβην ἡμικεχυμένην ὀπισθεν μακρῶν φύλλων καὶ ἀναρριχωμένων στελέχεων. Ἡ καλύβη αὕτη ἦτον ὁ κοιτῶν τῆς Ἐλισάβετ, ἀμέσως ἀποσυρθείσης ἐν αὐτῇ, ἀφοῦ ὁ σύζυγός τῆς τὴν προσεικάλεσεν ἐπιτακτικῶς νὰ τὸν ἀφήσῃ μόνον ἐκεῖ δὲ ἐθρῆναι ἢ δυστυχῆς πικρῶς, διότι τοσοῦτον ἐκ τῆς συνδιαλέξεως καὶ τῆς σαπνῆς ἦν διηγῆθημεν ὑπέφερον, ὥστε ἐντὸς τῆς καρδίας τῆς ἐν ἀκαρεῖ ἐδολοφονήθη πᾶσα ἡ προτέρα αὐτῆς χαρὰ.

Ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἠδυνήθη νὰ δικτηρηθῆ ἀπαθῆς

ἀπέναντι τῆς πραγματικῆς ἐμμονῆς ἣν ἀνέπτυξεν ἐνώπιόν τῆς ὁ ἡμίδουλος Τερράλ, ὅστις καὶ τοὶ καταξοχισμένος καὶ ἐξησθενημένος ἐγνώριζεν ὅμως νὰ δειχθῆ ἀνώτερος τοῦ δεσπότη του, καὶ νὰ τῷ καταδείξῃ ὅποιαν ἀτιμον ἐνήργει πράξιν. Μετὰ πλείστης συγκινήσεως ἀναλογιζομένη τὰ δεινὰ ὅσα ὑφίστατο ὁ τλήμων οὗτος ἐπὶ τοῦ σανιδώματος, ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ καταφρονήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Κ. Φαβιέρ. καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν καταδικῶν, νὰ τὸν παρηγορήσῃ διὰ τὰς βασάνους του, καὶ νὰ ἐπανορθώσῃ οὕτω τὴν ταπεινώσιν του, τῆς ὁποίας κατεδίκασεν ἑαυτὴν ὡς πρόξενον. Καὶ ὅμως ἐδίστασεν ἐπὶ μικρὴν, ἀλλὰ τέλος τὸ ἀπεφάσισε καὶ φρονέουσα ὅτι κατὰ τὴν ὥρην ταύτην τοῦ μεσημβρινοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἡρεμίας, ὁ σύζυγός τῆς ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς κρεμαστῆς του κλίνης καὶ ὅτι οὐδὲν βλέμμα ἐνεδρεύει τὰ βήματά τῆς, τὰ ὅποια καὶ αὐτὴ ἡ ἴδια ἀνεγνώριζεν ὡς τολμηρὰ, ἐξῆλθεν ἡρέμα τῆς καλύβης, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ σανιδώματος προσέχουσα πάντοτε περὶ ἑαυτήν. Δὲν παρτήρησε μολαταῦτα τὸν Ἀκακίαν χωμένον εἰς ὑψηλὸν τι δένδρον καὶ

διά τοῦ ὄμματός κατασκοποῦντα. Ὁ μισκρός, ἄμα τὴν εἶδον εἰσελθοῦσαν ἐντὸς τῆς αὐλῆς, τρέχει πρὸς τὴν θύραν τοῦ κυρίου του.

— Ἀπηγόρευσα ῥητῶς νὰ διαταράξουν τὴν ἡσυχίαν μου, ἀνέκραξεν ὁ Κ. Φαβιέρ. — Συγγνώμην, δέσποτα, τῷ ἀπαντᾷ ὁ Ἀκακίας, διότι σὰς φέρω μίαν εἰδήσιν. — Ποίαν εἰδήσιν; — Ἡ Κυρία πορεύεται νὰ ἴδῃ τὸν Τερράλ εἰς τὸ σανιδώμα, αὐθέντα. — Ἄ! ὅλος ὁ κόσμος λοιπὸν με περιφρονεῖ ἐδῶ! λέγει ὁ Γοντράν ἀνοίγων τὴν θύραν. Ἀκολουθεῖ με, Ἀκακία. Ἡ συνομιλία των θὰ εἶναι περιέργως καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ἀκούσω.

Καὶ ὄντως ἡ Ἐλισάβετ εἶχεν εἰσελθεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἐλαφρῶς ὡς ἡ σκιά. Ὁ Τερράλ αὐτὸς δὲν εἶχεν ἐνοήσῃ τὸν κρότον τῶν βημάτων της· ὁ δυστυχῆς, στηριζόμενος εἰς τοὺς ἀγκῶνάς του, ἐζήτει νὰ προφυλαχθῇ, διασταυρῶν τὰς χεῖράς του ἐπὶ τοῦ προσώπου διὰ τὴν διακιοῦσαν θερμότητα τοῦ ἡλίου.

— Δυστυχῆ Ἰάκωβε! τὸν λέγει ἡ νεάνις, πόσον θὰ ὑποφέρεις!

Ἀκούων τοὺς λόγους τούτους τοῦ προφερθέντος διὰ μελωδικωτάτης φωνῆς ὁ Τερράλ ἐπίστευσεν ὅτι ἐβλεπεν ὄνειρον· ἀλλ' ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἀναγνώρισας τὴν Ἐλισάβετ, ἡ σθάνθη τὸ αἷμά του ἐπιστρέφον εἰς τὰς φλέβας του. — Ἡ Κυρία ἐδῶ! ἐψιθύρισε μετὰ τεταραγμένης φωνῆς. Ἐλάβετε εὐσπλαγχίαν δι' ἐμὲ, ὑμεῖς ἡ σύζυγος ἀδυσωπῆτου δεσπότη, ὅστις με τιμωρεῖ. Ὡ! εἶσθε καὶ ἀγαθὴ καὶ ὠραία ὡς ἡ παρθένος, δέσποινα! Ἰδού, βλέπετε, Κυρία, ὅτι ὁ ἡμίδουλος θεωρεῖται ὡς τι; ἀνάγωγος ὑπέρτης, ὡς τι; σκύλος ἢ ἰέρως, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ δεσπότη του, καὶ ὅτι ἡ καρδία του ὀφείλει νὰ ἀνκισθητῇ πρὸς τὰς περιϋβρίσεις, ὡς τὸ σῶμά του πρὸς τοὺς ἀνέμους, τὴν βροχὴν ἢ τὸν ἥλιον. Ναί! Τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησις τοῦ Δὸν-Γοντράν. Ἄλλ' ὑμεῖς, Κυρία, ἐνοεῖτε ὅτι ἡ καρδία ἡμιδούλου εἶναι ἐπιδεκτικὴ καὶ μίσους καὶ ἀφοσιώσεως, διότι καὶ ὑμεῖς ὑποφέρετε!

— Μὴ καταρίνης τὸν Κ. Φαβιέρ, τῷ ἀπαντᾷ προσηκῶς ἡ Ἐλισάβετ· εἶναι εὐγενῆς καὶ γενναῖος, ἀλλ' αἱ δυστυχίαι κατεσκήρυναν τὴν καρδίαν του, καταστήσασαι αὐτὸν ἀπαθῆ, σκληρὸν καὶ ἀδικον. Θέλω προσπαθῆσαι νὰ ἐπιτύχω παρ' αὐτῷ τὴν χάριν διὰ τὸ λοιπὸν τῆς ποινῆς σου, ἥδη ὅτε ἡ ὀργή του κατεπραῦθη! — Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ τῷ ὀφείλω οὐδὲν, τὴν διακόπτει ἀγροίκως ὁ ἡμίδουλος. Δὲν θέλω νὰ ἰκετεύσῃτε δι' ἐμὲ τὸν ἀνθρώπου ὅστις σὰς ἠπέλιψε, σὰς, ὃν γλυκύτερον ἀγγέλου, καὶ ὅστις ἐσκόπευε νὰ σὰς κτυπήσῃ, ὡς κτυποῦν τοὺς δούλους, σὰς τὴν ὁποῖαν ὠρεῖλε νὰ λατρεύῃ γονυκλιτῆς. Δὲν θέλετε κατορθώσαι ἄλλο ἢ νὰ ἐπαναφέρετε τὴν καθ' ὑμῶν ὀργὴν σου καὶ δυστυχῶς δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ τύχω ἐκεῖ, ὅπως δεχθῶ ἐγὼ ἀνθ' ὑμῶν τὸ κτύπημα.

— Σιώπα, δυστυχῆ, τὸν λέγει ἡ νεάνις περι-

φοβὸς διὰ τοὺς αὐθάδεις του λόγους. Μὴ λησμονῆς ὅτι ὁ Κ. Φαβιέρ ὑπῆρξεν ἐν τῇ Γαλλίᾳ εἰς τῶν περιφνεσέρων εὐγενῶν, εἰθισμένος νὰ τὸν ὑπακούουν, καὶ ὅτι ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ ὕψους τῆς πριγκιπικῆς του ὑπάρξεως εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν ἀνυπόφορον ταύτην δι' αὐτὸν μόνωσιν. Ἔτο πιστὸς θεράπων, Τερράλ, καὶ μὴ τὸν ἐγκαταλείψης, διότι εἶναι ὄν δυστυχῆς. Ἰπάρχουσιν ὀδύνας, χεῖρονες τῶν ὀδυνῶν τοῦ σανιδώματος, πιστευτὴν με! — Λέγετε ὅτι ὁ Δὸν-Γοντράν εἶναι δυστυχῆς, δέσποινα, ὑπέλαθεν ὁ ἡμίδουλος, καὶ ἀγαπάται παρ' ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς συναινεῖτε νὰ ζήτε ἀεῖποτε μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ μυχῷ τῆς ἐρήμου ταύτης! — Ὡ! ἀπαντᾷ ἡ Ἐλισάβετ, τί δὲν ἐδίδον, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ αἷμά μου, ὅπως τῷ χορηγήσω πᾶν ὅ,τι τῷ εἶναι ἀναγκαῖον, ἀναπόφευκτον! — Καὶ τὸν ἀγαπάτε μέχρι τοσοῦτου βαθμοῦ, δέσποινα; ἀνέκραξεν ὁ Τερράλ. Ἰότε, ὁ αὐθέντης καθίσταται ἰερός καὶ δι' ἐμὲ, διότι ὠμωσα νὰ ἀγαπῶ πᾶν ὅ,τι ἠθέλετε ἀγαπᾶ, ἀφ' ἧς στιγμῆς περιποιεῖσθε μετὰ τοσαύτης ἀγάπης ἐκπέουσιν τὴν δυστυχῆ μου μητέρα! — Δὲν ἐκκμα ἢ τὸ καθῆκον χριστιανικῆς γυναικῆς! ἀπαντᾷ ἀρελῶς ἡ Ἐλισάβετ.

— Ὡ! τὸ νὰ δεικνυταί τις χριστιανὸς πρὸς τοὺς ἡμιδούλους ἢ καὶ τοὺς δούλους, ἐψιθύρισε ὁ Τερράλ μετὰ φωνῆς ἀσθενεστεράς, εἶναι ἀληθῶς ἀγίος! . . . Ναί! . . . εἶσθε . . . ἀγία.

Μόλις ἠδυνήθη νὰ τροχίση τὰς τελευταίας ταῦτας λέξεις, καὶ εἶδός τι σκοτοδινιάσεως πυρετώδους ἐθάμβωσε τοὺς ὀφθαλμούς του. Τὸ αἷμα ἐβόα καὶ ἐσύριζεν εἰς τὰ ὠτά του· ἡ φωνὴ τοῦ ἀπέθνησκον εἰς τὸν πεφλογισμένον του λάρυγγα.

— Δὲν δύνασαι πλέον νὰ ὑποστῇς τὴν τιμωρίαν ταύτην, ἀνακράζει ἡ νεάνις συγκεκλιμένη. Θὰ σὲ βοηθήσω ν' ἀπαλλαγῇς τοῦ σανιδώματος! — Δὲν εἶναι τίποτε, Κυρία, τῇ λέγει ὁ ἡμίδουλος, ὠχρὸς ὡς τὸ σάβανον καὶ προσπαθῶν νὰ ὑπομειδιάσῃ. . . ὁ ἥλιος . . . καὶ ἐπειτα ἡ δῖψα. . . ὁ λαϊμός μου φλέγεται!

— Ἡ δῖψα! Τερράλ, ἀπήντησεν ἐκείνη, καὶ δὲν τολμᾷ νὰ τὸ εἴπῃς! . . ἀμέσως γεμίζω τὴν λάγνηνον, καὶ τὴν φέρω εἰς τὰ χεῖλή σου!

— Ὁ αὐθέντης ἀπηγόρευσε καὶ τοῦτο, ἐψιθύρισε ὁ ἡμίδουλος μετὰ φωνῆς ἐτι ἐξησθενημένης. — Τὴν πειράζει! ἀπαντᾷ ἡ Ἐλισάβετ ἀπομακρυνομένη. — Προσεξάτε, δέσποινα, μὴ τὸν ἐρεθίσετε καθ' ὑμῶν ἐνεκα τοῦ ἀθλίου Τερράλ, προσέθηκεν οὗτος. Διότι, προτιμῶ ἐπὶ μίαν εἰπέτι ὀλην νὰ ὑποφέρω ἡμέραν, προτιμῶ ν' ἀποθάνω, ἢ νὰ σὰς ἴδω ἐκ νέου περιϋβριζομένην!

Ἡ νεάνις ἐφριζεν ἐν ἑαυτῇ, διότι ἐγίνωσκε τὴν ἀκατάβλητον ἐπιμονὴν καὶ θέλησιν τοῦ Κ. Φαβιέρ, ὅστις ἠδύνατο ἴσως νὰ εὐσπλαγχισθῇ ἕνα μαῦρον ὡς κτῆμά του, ὡς ἰδιοκτησίαν του, ἀλλὰ τί τὸν ἔμελε περὶ τῆς ζωῆς ἐνός ἐλευθέρου ἐργάτου, ἐνός ἀπλῶς ὑποχρεωθέντος.

Ἐντοσούτῳ ἐκείνη ἀπήντησε μετὰ σταθερότητος. — Ἐάν ὁ Γοντράν σὲ ἐβλεπεν, καταστρεφόμε-

νον ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου τούτου, αὐτὸς μόνος ἠθέλε φέρε τὴν λάγνηνον. Ἐάν δὲ σφάλω παρακούουσα αὐτῷ, ἡ τιμωρία ἀ; πῆσῃ ἐπ' ἐμοῦ.

Καὶ ἀπομακρυνθεῖσα, ἔλαβε καὶ ἐπλήρωσεν ὕδατος τὴν λάγνηνον, δι' ἧς ἐποτίζοντο οἱ ὑπέρται.

Ὁ δὲ Κ. Φαβιέρ παρευρίσκειτο ἀόρατος θεατῆς κατὰ τὴν σκηνὴν ταύτην, μετ' ὑποκάπου ὀργῆς, καὶ στρέψας πρὸς τὸν μαῦρον του τῷ λέγει:

— Δὲν θαυμάζω πλέον ἐάν ὁ παράδοξος αὐτὸς Τερράλ προσποιῆται τὸν γενναῖον καὶ ἀνεξάρτητον. Ἄ! ἡ γυνὴ τοῦ δεσπότη γίνεται ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἐλέους πρὸς τοὺς ἡμιδούλους. Ἄς ἴδωμεν ἐν τούτοις μέχρι πόσου ὁ Κύριος Τερράλ θέλει ἐκτείνει τὴν οἰκειότητα ταύτην!

Ἡ Ἐλισάβετ εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὴν αὐλὴν, φέρουσα μετὰ πολλῆς δυσκολίας τὴν βαρεῖαν λάγνηνον, τὴν ὅποιαν προσήγαγε, μετὰ χάριτος ἔλως ἱερογραφικῆς, εἰς τὰ κατεξηραμένα τοῦ νεανίου χεῖλη, τοῦ ὁποῦ τοῦ πρόσωπον ἔλαμψεν ἐκ τινος ἑλέμματος καὶ ἀνεκφράστου μειδιάματος.

— Τοῦτο εἶναι ἀληθῶς συγκινητικόν, λέγει μυκτηριστικῶς ὁ εὐγενῆς Φαβιέρ, καὶ ὁ Κ. Γριεζ ἠθέλε προσφέρει ἀναμφιβόλως ἕκαστον λουδοβίκια, ὅπως ἔχη τὴν θεάν μου. Ἡ σύζυγός μου ἠθέλει τῷ χορηγήσει σχέδιον μαγευτικῆς εἰκονογραφίας. Τῷ ὄντι λαμβάνει θέσεις θαυμασίας.

ΣΤ΄.

Ὁ δὲ Τερράλ ποτισθεὶς μετ' ἀπληστίας ἐκ τοῦ παγετώδους ἐκείνου ὕδατος, ὕψωσε ζωηρῶς τὴν κεφαλὴν ἀποταθείς πρὸς τὴν Κυρίαν του. — Πιστεύετε σπουδαίως, δέσποινα, τῇ λέγει, ὅτι μόνῃ ἢ πτωχεῖα κατέστησε τὸν σύζυγόν σας σκληρὸν καὶ ἀνήμερον; — Εἶμαι ὑπερβεβηαία, ἀπαντᾷ ἑκπληκτος ἡ Ἐλισάβετ, ἀλλὰ πρὸς τί αὐτὴ ἡ ἐρώτησις; — Πιστεύετε, ἐξηκολούθησεν ὁ ἡμίδουλος, ὅτι, ἐάν ἀφῆς ἠδύνασθε νὰ χορηγήσῃτε περιουσίαν τινὰ εἰς τὸν Κ. Φαβιέρ, θὰ καταστῇ οὗτος προσφιλῆς, ἀγαθὸς καὶ γλυκὺς πρὸς ὑμᾶς, Κυρία; — Ὡ! ἀμέσως θέλει με προσφέρει ἀπέριους θεράποντας, καὶ με στολίσῃ ὡς εἰδωλὸν θέλει καυχᾶσθαι διὰ τὴν ὠραιότητά μου εἰς τὰ ὄμματα ἔλου του κόσμου, ἀντὶ νὰ με παραιτῇ ὡς τὸν ἀγνωστον εἰς τοὺς θαλασσίους μυχούς, μαργαρίτην ἀμέσως θὰ ἀπαλλαγῇ τῆς πλῆξεως ταύτης, ἀμέσως θὰ μ' ἀγαπᾷ, ἀπήντησε μετὰ πικροῦ μειδιάματος ἡ Ἐλισάβετ. Ναί, εἶναι ταπεινὸν νὰ τ' ὁμολογῶ, ἀλλὰ θέλω εἶσθαι εὐτυχῆς διὰ τὸν κοῦφον τούτον ἐρώτα, εὐτυχῆς νὰ τὸν βλέπω ὑπερήφανον δι' ἐμὲ. Ἀλλὰ πρὸς τί τὰ τοιαῦτα ὄνειρα! ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶμαι διὰ τὸν Γοντράν, ἢ κώλυμα καὶ βίρος!

— Δὲν εἶναι ποσῶς ὄνειρα αἱ ἐπιθυμίαι σας, δέσποινα, ἐπανέλαθεν ὁ ἡμίδουλος μετὰ σταθεράς φωνῆς, καὶ ἐπειδὴ διὰ μιᾶς περιουσίας δύναται τις νὰ σὰς προσφέρῃ εὐτυχίαν, σὰς λέγω ὅτι θὰ εἶσθε εὐτυχῆς.

Ἡ Ἐλισάβετ, ὡς καὶ ὁ Φαβιέρ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀκακίας ἐθεώρησαν τὸν Τερράλ, ἐρευνῶντες μὴ αἱ

διαδιβρώσκουσαι αὐτὸν ἡλικιαὶ ἀκτῖνες τῷ ἐπέφρον πυρετὸν ἢ μανίαν.

— Ὡ! βλέπω ὅτι με νομίζετε μανιακόν, Κυρία. Ἀλλὰ βεβαιωθῆτε ὅτι ἔχω πλήρες τὸ λογικόν μου, καὶ ἐντοσούτῳ ὅ,τι σκοπεῖω νὰ σὰς εἴπω θέλει σὰς φανῇ ὄνειρον παράδοξον, ναί, εἰς ὑμᾶς ἰδίως νεήλυδα εἰς τὰς ἐρήμους μας, αἵτινες ἐγκρύπτουν τόσα θέλητρα πλησίον τοσοῦτων κινδύνων. Ἐκπλήττεσθε, δὲν εἶναι ἀληθές; ν' ἀκούετε ἕνα ὑπέρται, ἕνα ὑποχείριον τοῦ συζύγου σας, ἐνδαδουμένον τοιουτοτρόπως, καὶ ἀποθνήσκοντα ἐκ τῆς δίψης καὶ πείνης; Ἄλλὰ τούτο προέρχεται πλοῦτου καὶ περιουσίας; Ἀλλὰ τούτο προέρχεται διότι ἀγνοεῖτε τὴν θαυμασίαν τύχην, ἧτις ἐνίοτε περιμένει ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὄρους τινός, ἢ ἐντὸς τῆς κοιτῆς ἐνός ποταμοῦ, τοὺς ἀπτόητους δρομεις τῶν δασῶν καὶ τῶν ὀρέων τοῦ Μεξικίου. Θὰ λάξω τὴν τόλμην, Κυρία, νὰ σὰς ἀποκαλύψω τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς μου. Ἀφότου σὰς εἶδον ἀγρυπνοῦσαν κατὰ τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν ἐνταφίαν τῆς γηραιᾶς μου μητρός, ὠμωσα ὅλαι αἱ ἡμέραι μου νὰ ἀνήκουν εἰς ὑμᾶς, καὶ εἰς ὑμᾶς νὰ τὰς ἀφιερῶσω. Ἐγνώριζα ὅτι ὁ σύζυγός σας εἶναι γάλλος ἐξόριστος, δυστυχῆσας ἢ σχεδὸν δυστυχῆσας, καὶ ὅτι ὑμεῖς ὑπεφέρατε ἐξ αὐτῆς τῆς τοσοῦτον τρομερᾶς ἀλλαγῆς τοῦ βίου σας. Σὰς ἀνεπέλουν ἀεῖποτε εἰς τὴν διάνοιάν μου ὠραίαν καὶ ἀκτινοβολοῦσαν ἐξ ἀγαθότητος, γονυκλιτῆ καὶ ἰκετεύουσαν πλησίον τοῦ ἐκ ξηρῶν δένδρων κραθβάτου, ὅπου ἐξέπνεεν ἡ μήτηρ μου, ὅτε ἐγὼ ἐφθασα εἰς τὴν καλύβην της, φέρων τέσσαρας ἀγρίους ἵππους, τοὺς ὁποῖους καταδιώξας, συνέλαβον καὶ κατεδάμασα ἐντὸς τῆς ἐρήμου. Ὅποιον θέμα δι' ἐμὲ, εἰσελθόντα με κερδίαν καὶ διάνοιαν πλήρη ἀγαλλιᾶσεως ἐντὸς τῆς καλύβης ἐκείνης. Κλονισθεὶς ἐν ἀκαρεῖ, ἔπασσα κεραινόπληκτος ἐνώπιον τοῦ κραθβάτου. Ἐντοσούτῳ τότε μ' ἐκάματε σημειῶν ν' ἀσπασθῶ τὴν μητέρα μου, καὶ σὰς ὑπήκουσα ὡς παιδίον. Ἡ δυστυχῆς γραῖα ἐνόησε τὸν ἀσπασμόν μου, τὰ χεῖλη της ἐκινήθησαν, καὶ νομίζω ὅτι τὴν ἤκουσα νὰ ψιθυρίσῃ α' Ἰάκωβε! . Τὸ ὄνομά μου ἀνemiχθη μετὰ τῆς τελευταίας της ἀναπνοῆς, ὁποῖα ὀδύνη! Ὅταν πύρινα ἔχονα δάκρυα, σὰς εἶδον συγκλαίουσιν μετ' ἐμοῦ, καὶ ὅτε ἐζήτουν νὰ κρύψω τοὺς λυγμούς μου ἀφ' ὑμῶν, με εἶπατε διὰ τῆς εὐφροσύνης καὶ διατρεμούσης φωνῆς σας. Πτωχὲ νέε, μὴ πνίγῃς τὴν λύπην σου! ἄφησε νὰ ἐξέλθουν αἱ φωναὶ τῆς καρδίας σου. Οὐδέποτε εἶχα ἴδει, ἐγὼ τὸ ἄγγριον τέκνον τῆς ἐρήμου, πλάσμα τοσοῦτον ἀγγελικὸν καὶ ἀγαθοποιόν, καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν ἐπίστευα ὅτι ἔβλεπα ἀγγελικὰς ὀπτασίας εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἱερεῖς μ' ἐδίδαζαν νὰ πιστεύω. Ἐνοεῖτε λοιπὸν, Κυρία, διὰτὶ ἠσθάνθη ἐκτοσε τὴν ἀνάγκην νὰ σὰς ἐπαναβλέπω, νὰ ἤμαι πλησίον σας, καὶ νὰ με μεταχειρίζεσθε ὡς ἀσπίδα ἐναντίον τῶν κινδύνων τῶν ἐρήμων. Μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἤμην εὐτυχῆς ἐκ τῆς ἐλευθερίας καὶ εὐπόρου ζωῆς μου, καταδαμάζων ἵππους. Ὅταν ἐξέριπτα τὴν βαρεῖαν

μου χείρα ἐπὶ τοῦ τραχήλου ἀγρίου τινός καὶ ἐλαττωματικῷ ζῷου, καὶ σφίγγων αὐτὸ διὰ τῶν σιδερῶν μου γονάτων, τὸ ἄφινά νὰ μὲ συμπαράφερῃ ἀστραπηθῶν, ὁ δὲ ἄνεμος ἐσφύριζεν ὡς βολὴ εἰς τὰ ὠτά μου· κατεμέθυσκον ἐκ τῆς χαρᾶς, καὶ ὅτε αἱ ἰγνύες τοῦ ζῷου ὑπέκυπτον εἰς ἐμὲ, δὲν ἀντήλλαττον τὸν θοῖαμβόν μου ἐκείνον, μὲ αὐτοκρατορίαν ὄλην. Τόσον εἶναι ὠραία ἡ ἐλευθερία! Καὶ ὅμως ἡ ἐλευθερία μὲ ἤτο τι ὀχληρὸν καὶ τὴν ἐπώλησα. Παρήτησα τὴν ζωὴν τοῦ δρομέως, διὰ νὰ σὰς ἐκπληρώσω τὸ χρέος τῆς μητρός μου, ἐκμισθόνων ἐπὶ εὐτελεῖ τιμῇ τοὺς βραχίονας καὶ τὸν χρόνον μου εἰς τὸν Κ. Φαβιέρ. Ναι, ἦτο πολλὰ σκληρὸν δι' ἐμὲ, Κυρία, νὰ ἀναφαινωμαι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν σας ὡς μισθωτὸς, ὡς συνάδελφος τοῦ ἀθλοῦ ἐκαίνο μαύρου. Τὰς πρώτας ἡμέρας ὑπῆρξα εὐτυχίς· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ, τὸ εἶδα, δὲν ἠδυνάμην νὰ προσφέρω εἰς ὑμᾶς, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς μου, ἢ ταπεινὰς ὑπηρεσίας καθ' ἐκάστην, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποκρυφθῶσιν ἐκ τῆς λύπης τοῦ μετώπου σας. Ἐπρόντιζα περὶ τῶν ἀνθῶν σας, περιεποιούμην τὸν ἵππον ὃν ἠθέλετε ἀναβῆ, ἐπηγρύπουν κατὰ τοὺς περιπάτους σας, καὶ ὁ Ἀκακίας ἔκαμνε τὸ αὐτὸ. Τότε μόνον ἀνελογίσθη τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός μου, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χρυσοθήρου, καὶ ἰδέα τις παράδοξος μ' ἐπῆλθεν· ἀπεφάσισα ν' ἀποδράσω τῆς κατοικίας! — Ἐψεύσθη λοιπὸν εἰς τὸν κύριόν σου, Ἰάκωβε Τερράλ, τὸν ἐρωτᾷ ἡ Ἐλισάβετ, λέγων αὐτῷ ὅτι ἀπεπλανήθης εἰς τὰς ἐρήμους;

— Ἐψεύσθη, Κυρία, ἀπήντησεν ὁ ἡμίδουλος, διότι ἔνεκα ὑμῶν ἀπέδρων, καὶ ἠνώθην μετὰ τινῶν τολμηρῶν χρυσοθηρῶν, οἵτινες βαινουν μετ' ὀπλοῦ σιδηροῦ ἐν τῇ χειρὶ, ὅπως ὀσφρανοῦν τὰ μεταλλεῖα τῶν ἀδαμάντων καὶ τοῦ χρυσοῦ.

Ἡ Ἐλισάβετ ἤκουε τὸν Ἰάκωβον μετ' ἀπέριου περιεργείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κ. Φαβιέρ καὶ ὁ Ἀκακίας προσήλθον ὄλην τὴν προσοχὴν πρὸς τὴν ἐκτακτὸν ταύτην ἀποκάλυψιν.

— Καὶ ποῖον ὑπῆρχε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν; ἐρωτᾷ ἡ νεάνις, πλέουσα ἐν μέσῳ ἀπιστίας καὶ κενῆς ἐλπίδος.

— Ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας ματαίως, κυρία, ἐξηκολούθησεν ὁ Τερράλ, ὑπέστην τὰς βασάνους τῆς πείνης, τῆς δίψης καὶ τοῦ ἡλίου, ματαίως περιεφρόνου τὴν μανίαν καὶ τοὺς ὄνυχας τῶν ἀγρίων ζῶων. Ἀπελπισθεὶς, εἶχ' ἀποφασίσει νὰ ἐπανέλθω ἐδῶ κατηραχημένος ὅτι τὸ θαυμασίον ὄνειρόν μου ἀπώλετο καὶ κατεστράφη, ἐνῶ ἤλπιζα ὅτι θέλω τὸ φέρι εἰς τὴν πραγματικότητα! Παρήτησα τοὺς συντρόφους μου, καὶ ἐπέστρεφα μόνος διὰ μέσου τῶν ἐρήμων πρὸς τὴν κατοικίαν, καταπεπληγμένος καὶ ἄθυμος. Ἐσπέραν τινα, ἐξηνητημένος ἐκ τοῦ κόπου καὶ τρέμων ἐκ τοῦ ψύχους, ἀνεπαυόμην πρὸς ἀδενδρόν τι δάσος, ὅπου τὸ ἔδαφος κατεκαλύπτετο ὑπὸ στάκτης πυρίνης, ὡς ἐκ τῆς ἐκεῖ ἴσως διανοκτερούσεως Ἰνδῶν. Ἐσκεπτόμην τὴν λειποταξίαν μου, καὶ ἀπεχώριζα

διὰ τοῦ ἄκρου τῆς βλάβου μου τὴν εἰσέτι θερμὴν στάκτην, ὅτε ἀμέσως βλέπω ἀναπηδήσαντα ἓνα γάλικα ἄμορρον, καὶ δι' αὐτοῦ διαχυθεῖσαν θαμβώθη λάμπιν ἐν μέσῳ τῆς σκιάς. Ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ πάλῃ, Κυρία. Μὲ τρέμουσαν χείρα ἤρπασα τὸν γάλικα τοῦτον. Ἡ θερμότης τῆς πύρξης τοῦ εἶχεν ἀφανίσει τὸ γήινον περικάλυμμα. Ἦτο δὲ μέγα τι τμήμα χρυσοῦ!

— Εἶναι δυνατόν! ἀπαντᾷ ἡ Ἐλισάβετ.
— Τεμάχια χρυσοῦ! ἐπανελάθεν ὁ ἐξόριστος μετὰ ὑποκόφου φωνῆς, προσκλίνων ἔξω τοῦ παρὰθύρου.

— Οὔτε μίαν χαρᾶς κρυγὴν ἐξέβαλα, Κυρία, ἐξηκολούθησεν ὁ Τερράλ, διότι κατέστην ἀμέσως ἀνήσυχος, δειλὸς, καὶ ἄπιστος ὡς ὁ φιλάργυρος, ἐφοβούμην τοὺς κλέπτας τῶν ἐρήμων· ἐφοβούμην μὴ τὸ πρόσωπόν μου προδώσῃ τὴν χαρὰν μου! Ἐξέσχισα δὲ τὸν χιτῶνά μου καὶ τὸ ἐπανοφόριόν μου, ὅπως φαίνομαι ἐπὶ μᾶλλον ἐνδεής.

— Ποῦ εἶναι ὁ χρυσοῦς οὗτος χάλυξ, Ἰάκωβε, ἠρώτησε μία διατακτικὴ φωνή.

Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ Κ. Φαβιέρ, ὅστις εἶχεν ὀρμήσει πρὸς τὴν αὐλήν.

Ἡ Ἐλισάβετ ὀπισθοπόρησε τεταραγμένη εἰς τὴν θέαν τοῦ συζύγου της, ὅστις ἐπήδησε μέχρι τοῦ σανιδώματος.

— Ἄ! μὲ κατασκοπεύετε! τῷ λέγει, θεωρῶν αὐτὸν μετὰ καταφρονητικῆς ἠρημίας ὁ ἡμίδουλος.

— Λέγετε ἀλήθειαν; ἀνακραζει ὁ Γοντράν.

— Ἀπαλλάξατέ με ἀπὸ τὰς πέδας ταύτας, ἀπήντησεν ὁ Τερράλ, καὶ θέλω σὰς δεῖξει τὸν χρυσοῦν χάλυκα, ὅστις εἶναι ἱκανὸς νὰ πληρώσῃ χιλιάκις τὴν ἐλευθερίαν μου.

Ὁ Κ. Φαβιέρ τότε τὸν ἀπέλυσε τοῦ σανιδώματος.

— Τώρα δώσατέ μοι τὸ μαχαιριδίόν σας, τῷ λέγει ὁ Τερράλ.

Μετὰ τινα στιγμὴν διαταγμῶν, ὁ ἐξόριστος τῷ ἔδωκε τὸ μαχαιριδίόν του. Ὁ δὲ Τερράλ σχίσας δι' αὐτοῦ τὸ φέριμά του, ἔκαμνε νὰ πῶσῃ ἐπὶ τῆς γῆς τμήμα χρυσοῦ θαυμασίου μεγέθους, καὶ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς φάσεις διαλάμπον.

Ὁ Κ. Φαβιέρ ἐξέβαλε τότε κραυγὴν θαυμασμοῦ.

— Καὶ δὲν τὸν ἐκλεψας ἀπὸ κανένα; τὸν ἐρωτᾷ ἀγροίκως, διότι διὰ τῆς προφάσεως ταύτης ἠδύναντο νὰ εὕρῃ τρόπον νὰ ἰδιοποιηθῇ τὸ μαγικὸν τοῦτο τεμάχιον.

Ὁ Τερράλ ἀνύψωσε τοὺς ὤμους.

— Ὅταν θελήσω, δύναμαι νὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς τὴν κοίτην τοῦ μεταλλείου, διότι μόνος ἐγὼ τὴν γνωρίζω.

— Λοιπὸν θὰ μ' ὀδηγήσης, ἔ; ἐπανελάθεν ζωηρῶς ὁ ἐξόριστος, θὰ μὲ παραχωρήσης τὸ δικαίωμα νὰ καρποῦμαι καὶ ἐγὼ τῆς ἀνακαλύψεώς σου;

— Διατί; ἀπήντησεν ὁ Τερράλ, ἔσως διὰ νὰ σὰς εὐγνωμονῶ διότι διετάξετε νὰ τεθῶ ἐπὶ τοῦ σανιδώματος. — Ἄλλ' ἡ ὠφέλεια ἢν θὰ ἔχῃς ἐκ τοῦ μυστικοῦ σου θὰ ἦναι γελοία, ἐάν τὴν κρύπτῃς

διὰ σεαυτὸν μόνον, τῷ λέγει ὁ δεσπότης, ἐνῶ δι' ἀμφοτέρους μας δύναται νὰ ὑπάρξῃ πηγὴ θαυμασίας καὶ ἀνυπολογίστου περιουσίας. Γνωρίζεις ποίως ἠδονὰς καὶ τιμὰς δυνάμεθα νὰ ἐκχωρήσωμεν; γνωρίζεις ὅτι ἀκινδύνως δυνάμεθα νὰ ἐκδικηθῶμεν πάντα ὑβρίσαντα ἢ περιφρονησαντα ἡμᾶς κατὰ τὴν ἀμηχανίαν μας;

— Ὡστε βλέπετε κάλλιστα, Ἀδὸν-Γοντράν, ὅτι ὄφειλον νὰ κρύπτω τὸ μυστικόν μου, ὅπως δυνηθῶ νὰ ἐκδικηθῶ πρῶτον ὑμᾶς ἀτιμωρητῆ, διότι ὁ ἡμίδουλος γενόμενος ἑκατομμυριοῦχος, ἤθελε τολμήσει νὰ κάμῃ ἐλεημοσύνην εἰς ἓνα ἐξόριστον, τῷ λέγει μετὰ εἰρωνικῆς φωνῆς ὁ Τερράλ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Κ. Φαβιέρ κατέστη ὠχρόν.

— Μὴ μὲ περιφρονῆς, Ἰάκωβε, τῷ λέγει. Εἰσαι εἰσέτι ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου ἐνόσω ὑπάρχεις εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ βοηθεῖα τοῦ Ἀκακίας, σημείωσον ὅτι δύναμαι νὰ καταστείλω τὴν ὑπεροφίαν σου. — Γνωρίζετε καλῶς ὅτι οὔτε ἀπειλαί, οὔτε βίαι μὲ πτοοῦσιν, ἀπαντᾷ ὁ Τερράλ. Ἐάν ἐπρόκειτο περὶ ὑμῶν μόνον, βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν ἤθελον ἀνεχθῆ οὔτε τὴν ἐλαχίστην τῶν ὑβρεῶν σας, δὲν ἤθελον δὲ σὰς ἀποκαλύψει τὸ μυστικόν τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἐάν μὲ ἐκρατούσατε δεδεμένον μέχρι θανάτου ἐπὶ τοῦ σανιδώματος σας. Ἡ κακοδαιμονία σας ἤθελεν εἶσθαι ἡ καλλιτέρα δι' ἐμὲ ἐκδίκησης· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ δυστυχία σας ἐπιπίπτει συγχρόνως καὶ κατὰ μίαν ἀθῶαν γυναίκην, ἥτις ἐπηγρύπτει κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς μητρός μου ἀγωνίαν, εἰς ταύτην, εἰς τὴν Δόναν Ἐλισάβετ, παραχωρῶ τὴν περιουσίαν αὐτήν! Τὴν δέχεσθε, Κυρία; προσέθηκε μετὰ συγκεκινημένης φωνῆς.

Ἡ νεάνις ἀνεσκήρτησεν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ της, κάθυγροι καὶ πλήρεις δακρύων, ἐταπεινώθησαν ἐνώπιον τοῦ μελαγχολικοῦ βλέματός τοῦ Ἰακώβου Τερράλ.

— Εὐχάριστον τὸν γενναϊόφρονα θεράποντά σου, Ἐλισάβετ, τῷ λέγει τότε ὁ Κ. Φαβιέρ. Ἄλλως τε, δὲν θέλωμεν φανῆ καὶ ἡμεῖς ἀχάριστοι πρὸς αὐτόν!

— Δέχομαι! ἐψιθύρισεν ἡ νεάνις, τῆς ὁποίας τὸ μέτωπον κατεκαλύφθη ὑπὸ ἐρυθρίματος, διότι ἠσθάνετο ἑαυτὴν ταπεινωμένην ἔνεκα τῆς ἐπονείδιστου πλεονεξίας τοῦ συζύγου της, τῆς ὅλως ἀπαδούσης πρὸς τὴν εὐγενῆ τοῦ ἡμιδούλου ἀφιλοκέρδειαν.

Μετὰ ταῦτα, θέλουσαν ν' ἀποσυρθῇ ἡρέμα, ὁ εὐγενῆς μας τὴν ἐμπόδισε καὶ τῷ λέγει.

— Θέλωμεν ἀναχωρήσει μεθαύριον, Ἐλισάβετ, πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ χρυσοῦ. — Σὲ ἀκολουθῶ, Γοντράν, τῷ ἀπαντᾷ ἐκείνη. — Ὅχι, φιλάτη μου· μία γυνὴ δὲν εἶναι τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε ν' ἀνθέξῃ εἰς ζωὴν τοιαύτην πλήρη πικριῶν καὶ κινδύνων. Καὶ πῶς λοιπὸν! θὰ μείνω μόνη εἰς τὴν κατοικίαν, ἄνευ βοηθείας τινός; — Ὁ Ἀκακίας, ὁ πιστός μας μαύρος, θὰ ἐπαρρητιῇ πλησίον σου, Ἐλισάβετ.

Ὁ Τερράλ παρατηρεῖ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶδος παραχθῆς σχεδὸν ἀφανούς, ἥτις περιεχῆθη

ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς νεᾶς δεσποίνης του, καὶ παρὰδοξόν τινα ἐξαψιν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ δούλου.

Καὶ στρέψας πρὸς τὸν Κ. Φαβιέρ, τῷ λέγει ἀμέσως.

— Ἡ ὁδὸς, ἢν θέλωμεν διατρέχει, ὑπάρχει καὶ μακρὰ καὶ σκολιὰ, εἶναι ἀληθῆς, Δέσποτα, ὥστε καὶ τὴν συνδρομὴν τοῦ Ἀκακίας θεωρῶ ἀναπόφευκτον. Ἴσως ἀναγκασθῶμεν νὰ μείνωμεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ μεταλλεῖον καὶ νὰ παλαιώμεν ἐναντίον νυκτοληστῶν τῆς ἐρήμου, οἵτινες πιθανῶς τολμήσουσιν νὰ ἀντιποιηθῶσιν τὴν ἐκμετάλλευσιν ἡμῶν.

— Ἡ Δόνα Ἐλισάβετ, ἄλλως τε, εἶναι γενναία· θέλει ἔχει πληρεστέρην ἀσφάλειαν ἐν μέσῳ ἡμῶν ἢ ἐπὶ τῆς ἐγκαταλειπομένης ταύτης κατοικίας! — Ἄς εἶναι, λέγει ζηρῶς ὁ ἐξόριστος. Ἰπαγε τώρα νὰ ἀναπαυθῆς, Ἰάκωβε, καὶ αὐριον κάμνομεν τὰς προπαρασκευὰς τῆς ἐκδρομῆς.

Ὁ Τερράλ ἀπεμακρύνθη, ἡ δὲ νεάνις διευθύνθη πρὸς τὸν ἀνθῶνα τῆς οἰκίας. Ὅτε δὲ ἀμφοτέρου δὲν ἐφαίνοντο πλέον, ὁ Κ. Φαβιέρ ἀφήκε νὰ τοῦ ἐκφύγῃ ὁ ἐξῆς μόνος λόγος — Ὁ ἀνόητος!

— Ὡ, ἐγνωρίζα κάλλιστα ὅτι ὁ Τερράλ ἠγάπα τὴν κυρίαν, ἐψιθύρισεν ὁ μαύρος εἰς τὸ οὖς τοῦ κυρίου του. Καὶ ὄντως τρελλὸς μόνον ἢ ἐρωτευμένος δύναται νὰ προσφέρῃ μεταλλεῖον χρυσοῦ ὡς δῶρον εἰς μίαν γυναῖκα!

Ὁ Γοντράν ἐθεώρησε τὸν δούλόν του μετ' ὕψους ἀπευκαίτου.

— Ἐάν ἦναι τρελλός, ὠφελοῦμαι ἐκ τῆς τρέλλας του, τῷ λέγει· ἐάν ἦναι ἐρωτευμένος, θέλωμεν τὸν ἐπιβλέπει, Ἀκακία, καὶ ἅμα ἡ κοίτη τοῦ χρυσοῦ μοὶ γίνῃ γνωστὴ, τιμωροῦμεν τότε τὴν ἀνοησίαν του!

Ζ'.

Πραγματικῶς δὲ μετὰ δύο ἡμέρας, ὁ ἐξόριστος Γοντράν, ἀκριβῶς πρὸς τὰς τρεῖς ὥρας τῆς πρωίας, ἄφινε τὴν κατοικίαν του συνοδευόμενος παρὰ τῆς συζύγου του καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ.

Ἡμίονοι προηγούντο τῆς συνοδείας ταύτης, πεφορτισμένοι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν σκοπομένην ἐπιχειρήσιν ἐργαλεία καὶ σκευῆ, ὁ δὲ Ἀκακίας εἶπετο αὐτῶν, κρατῶν μάλιστα, ὅπως τὰς μπότρη τῆς φυσικῆς των βραθυμίας.

Ὁ Κ. Φαβιέρ, ἡ Ἐλισάβετ καὶ ὁ Τερράλ ἀνέβησαν ἐπὶ ἵππων, παρὰ τοῦ τελευταίου τούτου παρασκευασθέντων· ἐξεληθόντες δὲ διὰ τῆς κοίτης τοῦ Οὐρίδος, ἠκολούθησαν ἐκ τῆς φύσεως διαγραφείσας τινὰς ἀτραπούς, διὰ μέσου πεδιάδος ἀδένδρου καὶ ἄνευ ἴχνους κατοικίας.

Τῶν ὀδοιπόρων τούτων οὐδεὶς ὠμίλει, διότι καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ διακοινώσῃ φανερῶς τὰς ἰδέας, αἵτινες ἀπποχόλου τὴν διάνοιαν ἐκάστου.

Αἱ δύο πρώται ἡμέραι διήλθον ἄνευ μεγάλων κόπων καὶ ἀξιοσημειώτων κωλυμάτων. Κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς δευτέρας ἡμέρας, ὁπότε ἡ ἐρημος ἐπληροῦτο ἐκ τῶν ὑποκόφων καὶ, οὕτως εἰπεῖν, πα-

νηγυριζών της νυκτός θορύβων, όποτε ή σκιά έδι-
δε μυστηριώδη τινά φωνήν εις τόν κρότον τών
διηγησιμένων θάμων, και τόν σπινθηροβολισμόν
των άμμοιδών σφώνων ότινες κατέπιπτον επί
του ύδατος, εις τόν θόρυβον τών άπειραρίθμων
σκιηπών, αίτινες επέτων έντός των νυκτερινών ά-
ναθυμιάσεων, ό μαύρος αίφνιδίως σταματά.

Παρατηρεί μετά πολλής και λεπτομερούς προ-
σοχής τó έδαφος επί τινά ώρην, και τρέξας προς
τόν Κ. Φαβιέρ τώ λέγει.

— Αύθέντα, έχω τι νέον. Εύτυχώς την έσπέ-
ρην αύτην ή σελήνη λάμπει τοσοούτον, ώσπε ήδυ-
νήθη να παρατηρήσω ήγη τινά επί της γής της
μαλακυνθείσης ένεκα της καταιγίδος της πρώτας
ταύτης.

— Ας τά ιδώμεν, ανακράζει άνήσυχος ό Τερ-
ρόλ.

Και ριθθείς έμπρός, κατέβη του ίππου, και έ-
ξέτασεν μικρολογικώς τούς τύπους, αίτινες ήσαν έ-
σχηματισμένοι επί του λασπόδους έδάφους. Οι
λοιποί τών περιεκύκλωσαν άμέσως, σπουδάζοντες
επί της φυσιογνωμίας του την έντύπωσιν της έξε-
τάσεως ταύτης. Ούτως δε έφαινετο επί μάλλον και
μάλλον έκπληττόμεγος.

— Είναι, λέγει, τά ήγη των βημάτων ενός
ίππου, ό Θεός να μάς φυλάξη ή ίππος ούτος ού-
δέποτε, φαίνεται, κατεδαμάσθη. Τί μανιακά πα-
ρεκδρομαί! Ω! τόν αναγνωρίζω ό άριστερός, ό-
νως είναι πλατύτερος του δεξιού, ναι, είναι ή διά-
βολος των ίππων, εκείνος, τόν όποιον, ούδεις διώ-
κτης ήδυνήθη ποτέ ν' αναβή. Αύτός κατεσύντριψεν
επί ενός στελέχους τόν δυστυχή Έρναντεζ και έ-
θραυσε την κνήμην του συντρόφου μου Διέγ. Μη
δυνάμενοι δε να τόν δαμάσωσιν, ήρκέστησαν μό-
νον να χραζούν επί του προστερνιδίου του είδός
τι σταυρού, δια πεπυρωμένου σιδήρου, και τόν ά-
πέλυσαν εις την έρημον, άποκαλούντες αύτόν εκ-
τοτε δαιμονικιένον.

— Ο ίππος ούτος, άπήντησεν ό μαύρος, διευ-
θύνη προς τó άριστερόν της άτραπού. Τό ένστιγ-
κτόν που τόν ώδήγησε καλώς, διότι εκεί πλη-
σίον, εις ανεπαίσθητόν τινά άπόστασιν, ύπάρχει
πηγή, ήτις συγκροτεί μικράν τινά λίμνην, ό-
που ίσως, τρέχει να ποτισθή . . .

— Πηγή! και διατί δέν τό έλεγεσ πρότερον,
Ακακία; τόν διεκόψεν ζωρώς ό Κ. Φαβιέρ, δέν
πρέπει να διατάζωμεν. Τά ζωά μας εισιν άπυ-
δημένα, ως φθίσωμεν εις την πηγήν ταύτην: θα δι-
έλθωμεν έν αναπαύσει τήν νύκτα, και αύριον άνα-
λαμβάνομεν την όδόν μας.

Μειδίαια παραδόξον άπήστραψεν επί του προ-
σώπου του Ακακία, άλλ' άφανές και ταχύ ως ή ά-
στραπή, και ότε ό Τερόλ τόν έθεώρησεν άσκαρ-
δαμικτεί, όπως τόν έρωτήση μή ό σταθμός ού-
τος παρείχε κίνδυνον τινά, τώ άπήνησε μετ' ά-
παθούς φυσιογνωμίας.

— Εξοικηθήν πολλάκις έντός του σπηλαίου ό-
περ άνοίγεται άπισθεν της μικράς λίμνης, όποτε

μέ μίαν μόνην καταβίβαν ενέδρευα, μετά του πρώ-
του κυρίου μου, τας ελάφους ή τούς βονάσους, οι-
τινες κατέβαινον εκ των δασών και των λόφων,
δια να ποτισθώσιν έντός της πηγής.

— Καλά λοιπόν, ως είναι, λέγει ό Τερόλ, ως
δεχθώμεν ως όδηγόν τόν Ακακίαν, και αύριον ά-
ναλαμβάνομεν την όδόν μας.

Η μικρά συνοδεία μας φθάνει μετ' όλίγον εις
τήν προκειμένην όασιν, κεκοπιακυία, άλλά λησμο-
νήσασα και τούς φόβους και τούς κόπους της,
ένώπιον της ζωγραφικωτάτης θέας της πηγής
ταύτης.

Ύπηρχεν εκεί λίμνη κυκλοτερής, έν ή εισέβαλ-
λον τά ύδατα έρημητικού τινος καταρράκτου, ως
βαρού τι εκ μαργαρίτου κομβολόγιον, εκ του ύψους
είς άμφιθεάτρου εκ λόφων. Η σελήνη έβρίπτε την
λευκήν αύτης λάμψιν, την μελαγχολικήν και άμ-
φίβολον, επί του λείου τούτου κατόπτρου, έφ' ού
ήσαν έβρίμμενα κατά θέσεις μακρά και στίλ-
βοντα φύλλα ύδροβίων φυτών. Επί των λόφων ύ-
πήρχον έστρωμένα συμπλέγματα άνκαρδίων, εις
δέ τούς πρόποδας των ήνοίγοντο σκιεροί θόλοι με-
λιών. Πλησίον της πεδιάδος, όθεν οι όδοιπόροι μας
διήλθον, δύο κέδροι μόνον ύψούντο επί της όχθης
της λίμνης, και κατά τινά άπόστασιν μάζα τις
άμορφος, εις όγκος λίθων ή κάλλιον εις σωρός βρά-
χων, ότινες έφάνοντο ότι ήνόθησαν εκ σεισμού
της γής, και ότι ήπέιλουν να διαχωρισθώσι και
να καταπέσουν κατά την πρώτην θύελλαν. Αυτό
δε ήτο τó σπήλαιον, όπερ άνήγγειλεν ό μαύρος,
και ότε ό Τερόλ έφθασεν εις την είσοδόν, είδεν
ότι τριών ποδών είχεν ύψος, και ότι, πλατύ κατά
την βάση, προεχώρει στενούμενον, εις τρόπον ώ-
στε έπροπέ τις να κύψη, όπως εισδύση υπό τόν ζο-
φερόν του θόλον.

Οί ίπποι αδύνατον ύπήρξε να εισέλθωσι δια της
στενής ταύτης είσόδου, ώστε ό Τερόλ έπρότεινεν
εις τόν Κ. Φαβιέρ να τούς δέσωσιν επί των στελε-
χών των κέδρων κατά την όχθην της λίμνης, αυ-
τός δε και ό μαύρος έναλλάξ να έπαρτυπώσι και
περιποιώνται αύτούς.

Κατά τó διάστημα όμως τούτο ή Έλισάβετ,
άφιπεύσασα, προεχώρησε προς την όχθην, όθεν
έθαύμαζε τó ήρεμον και μαγικόν θέαμα, όπερ ένώ-
πιον των οφθαλμών της διεγράφετο. Οί μυστηριώ-
δεις του δάσους τόνοι, αί εύφρόσυνοι και υγιείς
των δένδρων και των φυτών ευώδιαι, οι τραχείς
και βραχείς κλαυθμηρισμοί, ότινες μακρόθεν διε-
κοπιον την σιγήν, οι καθωραίζοντες τόν ουρανόν
άστερες, τó μόλις έπιρρύτιδούμενον ύδωρ της πη-
γής, όλα ταύτα την έπλήρωσαν εύχαριστή-
σεως καθαράς και ήλαρξς, ότε σκιρτώσα παρετή-
ρει την όχθην.

Διέκρινε τó έδαφος ύγρον και πεπαισμένον από
χώματα βαθέα, ώσανει βαρείς όνυχες είχον δια-
σχίσει αυτό κατ' άποστάσεις αναλόγους, τά δε
ήγη ταύτα ήσαν έτι μάλλον άξιοπαρατήρητα κα-

θόσον περίξ διεκρινε κλάδους κατεστραμμένων
δένδρων και φύλλων.

— Τί να σημαίνουν τά σημεία ταύτα; ήρώτησε
στραφείσα μετά νεου τινος φόβου.

Όπισθεν της εύρίσκετο ό μαύρος, όπως διατίθετο
να δέση τας ήνίας των ήμιόνων του εις τó στελε-
χος μιās κέδρου. Έφάνη εναντιούμενος εις την
παρατήρησιν της νεάνιδος, και έβρίψεν έν βλέμμα
πρός τó σπήλαιον, όπως πεισθή ότι μήτε ό Κ.
Φαβιέρ, μήτε ό Τερόλ ήδύναντο να ιδώσιν ή ά-
κούσωσιν, έπειτα δε άπήνησε δι' ύψους άδια-
φόρου.

— Ούδεις ύπάρχει φόβος, δέσποινά μου. Ταύτα ει-
ναι ήγη άγρίων ίππων ότινες έχουν την εξιν να
ποτίζωνται εις την πηγήν, και ότινες θα έφυγον
ίσως μετά ταραχής άμα μάς ένόησαν πλυσιά-
ζοντας.

Και συγχρόνως όδεύει προς τά ήγη, ώσανει
δέν προσείχε ποσός, έκαμε να περάσωσιν έμπρός
αί ήμιονοί τας όποιās έμελε να ποτίση μετά
τρόπου τοσοούτον φυσικού, ώστε τά ήγη έξηλειφθη-
σαν ή έκαλύφθησαν καθ' ήν στιγμήν ό δεσπότης
και ό ήμίδουλος Τερόλ έπανεύρισον την Έλι-
σάβετ.

Ίσως ή νεάνις ήθελε μολαταύτα επιμεινει επί
της παραδόξου ταύτης παρατηρήσεως της, εάν την
αύτην στιγμήν υπόκωφος χρεμετισμός δέν διη-
κούετο, ώσανει έξήρχετο εκ του μυχού της λίμνης.
(άκολουθεί.)

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ.

(Συνέχεια όρα φυλλάδιο 28)

Ζ'.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΙΣ.

Τρία έτη παρήλθον.

Η Ροζαλία έζησε διηνεκώς έν μονώσει, εξερχο-
μένη της οικίας της μόνον τας Κυριακάς να ύπάγη
εις την εκκλησίαν. Εδέχθη την συμφοράν μετά
γενναιότητα, ούδε έξήτησε να διασκεδάση αύτην
δια νέων σχέσεων. Επί πολλήν χρόνον έδέχετο
τόν σεβάσμιον Ιερέα, όπως ήτον ό διδάσκαλος
της νεότητος, όπως βραδύτερον συνέζευξεν αύτην
και όπως ήδη ήρχετο άδιαλείπως να φέρη αύτη
παρηγορίαν, να διευθύνη αύτην εις την όδόν της
μετανοίας, ν' ανακουρίξη την καρδίαν της δια
των έργασιών αρχαίας και ειλικρινούς φιλικας,
και να κρατύνη τó πνεύμά της δι' αγαθών συμ-
βουλών και λέξεων ελπίδος.

Από ενός δε έτους έδέχετο και την επίσκεψιν
άλλου τινός, επίσκεψιν φιλάτην και ποθητήν ως
θέλωμεν ιδεί μετά ταύτα.

Ητο και έπρεπε να ήναι τεθλιμμένη. Άλλ' ή

δικαία αύτη θλίψις της ήτο σοβαρά και περιεσκεμ-
μένη. Διέταξε τας ένασχολήσεις των ήμερών της
μετά μεθόδου, και διεσκεδάζε την μονοτονίαν αυ-
τών και διαρκειαν δια της έργασίας, της άνα-
γνώσεως, της σκέψεως και της προσευχής. Νέα και
περικαλλής, έθυσίαζε μετ' άποφασεως την νεότητα
και την καλλονήν της εις τόν έξιλασμόν του σφάλ-
ματός της, δια της ένθέρλου μετανοίας, δια
της ύπομονής και τελείας ύποταγής της (resigna-
tion) άπεδείκνυεν εις τούς ανθρώπους, ότι ή γυνή
δεν έξευτελλίζεται έξάπαντος ει ποτε ύποπέσει εις
σφάλμα, ότι μάλιστα εις τινας περιστάσεις, ει-
ναι άδικία και βάρβαρος καταδίκη τó να την
συγγέωμεν εις την αύτην περιφρόνησιν, δι' ής πε-
ριβάλλομεν τά άνευ είδους όντα, όταν αύτη άφο-
σιόι την ζωήν της εις την έξαγοράν του σφάλ-
ματός της, εις τας σκληροτέρας δοκιμασίας και
την έξάσκησιν των δυσκολωτέρων άρετών, και
ότι ύπογραφοί αύτούς εκείνους είτινες φέρονται προς
αύτην άνευ εύσπλαγγνίας να κλίνωσιν ένώπιον
της άνδρείας της και να σέβωνται την δυστυ-
χίαν της.

Ο Παύλος Σαμπανή δέν έξίτηι να ύποκρύψη
τό άλγος του. Τό ψευδες της θέσεώς του έδαρυ-
νεν αύτόν και δέν υπερίνετο τούτο. Είχε μέν ίκα-
νήν δύναμιν χαρακτηρός ώστε να ύπακούση εις
τας ύπαγορεύσεις της τιμής του και ν' άποφασίση
χωρισμόν λυπηρότατον, άλλ' έν τη αδυναμία της
καρδίας του, έθλίβετο επί τη σκληρά ταύτη άνάγ-
κη και διέσωζε μετά φίλτρου τας λυπηράς άνα-
μνήσεις, άρεσκόμενος εις αύτάς.

Η φυσιογνωμία του, φύσει αυστηρά, είχεν ήδη
έκφρασιν τινά μελαγχολικήν, οι μέλανες οφθαλ-
μοί του άπόλεσαν τó πυρ αυτών και την λάμψιν.
Τό βλέμμα του, άλλοτε σταθερόν και τολμηρόν,
ούτως είπειν, ήτο ήδη άβέβαιον και σκοτεινόν,
ύποσκιαζόμενον υπό της μελαγχολίας και της ά-
μηχανίας. Όλίγον κατ' όλίγον ή κεφαλή αύτού έ-
κλινεν επί τó στήθος του και έδέετο κόπου ίνα
την άνεγείρη, και αύτό τó σώμα του εκυρτούτο
περιεπάτει κύπτων και ούδεμίαν έλάμβανε φρον-
τίδα έαυτού. Μετέβαλεν επίσης τόν τρόπον
της ζωής του. Δέν έβλεπε κανένα, ούτε έδέχετο
εις την οικίαν του. Ούτε εις τούς περιπάτους,
ούτε εις τά θέατρα έφαινετο πλέον, άφώσιότο
δε όλος εις τά χρέη της θέσεώς του, και ότε αί
υποθέσεις του τώ άφινον ώρας τινάς έλευθέρας,
έδαπάνει αύτάς έν τη οικογενεία του, μετά του πα-
τρός και των τέκνων.

Συγχώς ή άνάμνησις της Ροζαλίας ήρχετο να
ένασχολήση τόν νούν του. Τί άρα πράττει, ήρώτα
έαυτόν μετ' άνησύχου μερίμνης και λησμονών την
όργήν του, μόνη άνευ στηρίγματος, άνευ προσ-
τασίας, άποκεκρυμμένη παρά της μητρός της και
του συζύγου, έστερημένη των τέκνων, πό-
σον πρέπει να ύποφέρει και πόσον, Θεέ, την λυ-
πούμαι!

Και τότε ήλεγχεν έαυτόν επί τη αδυναμία του

και ωμολόγει την θλιβεράν ταύτην όμολογίαν ότι ό προς την σύζυγόν του έρωσ αύτου δεν έσβέσθη, ότι επλήρου πάντοτε την καρδίαν του. Έλεγε προς έαυτον μετά πικρίας, ότι έθυσίαζεν αυτή την ήσυχίαν και τό μέλλον του, τό συμφέρον όλων των οικείων και την έαυτου εύτυχίαν εις τας προλήψεις του κόσμου καθότι, ήδη ή όργή του έπραύνθη, ή εκδίκησίς του ίκανοποιήθη και ό στοχασμός ότι έπροδόθη, τόν έθλιβε πολύ ελιγώτερον παρ' όσον ήτο δυστυχής, διότι δεν έδύνατο να συγχωρήση. Αλλά, δεδοσθω ότι διέσωζε ναυτών και πάντοτε αιμάσσον τό τραύμα της ύβρεώς του, ότι έπαυεν αγαπών την γυναίκα του μη τά πάντα περι αύτον δεν ανεκάλουν αυτήν ακαταπαύστως εις την μνήμην του; Όπου και αν έβρεφε τό βλέμμα του, πανταχού κενόν τι παρίστατο αύτῷ. Συνήρχοντο οι της οικίας, άλλ' ήσαν πάντοτε σχεδόν σιωπηλοί και σκυθρωποί. Τ' όνομα της άπούσης ήτο εις τά χείλη πάντων, άλλ' ούδεις έτόλμα να τό προφέρη. Τά τέκνα έφοβούντο να είπωσι τό όνομα της μητρός των, ό πατήρ τό της θυγατρός του, ό σύζυγος τό της γυναίκός του. . . Η άταξία τέλος ή οικιακή, τά πάντα άπεδείκνυον ότι ή γυνή είναι ή ψυχή της οικίας και ότι τά δεσμά της οικογενείας λύονται ανεπαισθήτως, άμα δεν υπάρχει ή μήτηρ ή, όπερ έχει τας αυτές όλεθρίους συνεπίαις, όταν ζή μακράν της οικιακής στέγης.

Κατά τό πρώτον έτος του χωρισμού ό γέρον Σαμπανή συνεμερίσθη καθ' όλοκληρίαν την έριν του υίου του. Μετά τας εξηγήσεις του Παύλου έξήθη μάλιστα κατά της νόμφης του, άλλ' ή σωτηριώδης ένεργεια του χρόνου κατεπραύνε όλίγον κατ' όλίγον την όργήν του. Η άνάμνησις της Ροζαλίας ήγήθη εν τη καρδιά του μετ' ισχύος όλων νέας, και ή άνησυχία ήν ήσθάνετο περι της τύχης της εν τάχει δεν τῷ άφησε πλέον ούτε είρήνην, ούτε ύπνον. Ιπέφερεν εκ τούτου μεγάλας και μειζων τις δοκιμασία ήν άνωτέρα των δυνάμεών του. όμως δε, έχων ύπ' όψιν τήν άπαγόρευσιν του υίου του και τας ένδεχομένας συνεπίαις της μελετωμένης παρ' αύτου πράξεως, προσεπάθει να καταπολεμήση την πρόθεσίν του. Αλλά εις μάτην. Έπρεπεν εξάπαντος να την ιδή, διότι άλλως ήπέλει αύτον ασθένεια και ίσως θάνατος. Τό πρώτ λοιπόν εξήλθε της οικίας μετά της δειλής εκείνης ταχύτητος του φυγοδίκου, στρέφων κατά στιγμάς την κεφαλήν μετ' άνησυχίας ίνα έδη μη παρηκολουθείτο, μετ' όλίγον δε ένηγκαλίζετο την θυγατέρα του.

Όποιαν χαράν έπροξένησε τό άπροσδόκητον τούτο εις την δυστυχή τεθλιμμένην! Δι' όποιων δειγμάτων σύγνωμοσύνης ύπεδέχθη τόν πενθερόν της! Και δι' αυτόν όποία λαμπρά άνταμοιβή. Τόν κατησπάζετο, τόν ήρώτα άπαύστως περι όλων. Τά τέκνα της, τί έπραττον; ήλικιώθησαν; παρήλαξαν πολύ; όμίλουν περι της μητρός των; ήθελε να γνωρίζη τά πάντα. Πρώτον περι των τέκνων της, έπειτα

περι του συζύγου της. Ποίαν ζώην διήγε; την έλθμονήσεν ή κατηράτο αύτης; . . Και ό άπλοός εκείνος και αγαθός άνθρωπος άπεκρίνετο εις πάσαι τας έρωτήσεις της.

Ότε ή ώρα της άναχωρήσεως ήλθε, και ή γυνή και ό Σαμπανής εκλαυσαν, ούτος δε ύποσχεθείς να επανέλθη, κατ' άρχάς μεν ήρχετο εις Τερψιθέαν (Bellevue) άπαξ της Εβδομάδος, έπειτα, έπειδή ή άπουσία του έμενεν άπαρατήρητος, δις, και επί τέλους καθεκάστην σχεδόν.

— Έάν ό Παύλος δυσαρεστηθῆ, έλεγε μετ' ήθους άνθρωπου άποφασισμένου εις πάντα, μά τό ναί! τόσον χειρότερα δι' αύτόν! πηγαίνω να κατοικήσω μετά της νόμφης μου, δεν ήμπορώ να ζῶ χωρίς αύτήν.

Η συναναστροφή του πενθερού της ήτο μεγάλη δια την Ροζαλίαν παρηγορία. Αλλά άμα άπήλαυσε την εύεργεσίαν ταύτην, και απέβλεψε προς μειζωνα εύτυχίαν. Τόν παρεκάλεσε να της φέρη τούλάχιστον έν των παιδιών της, και ό γέρον δεν άπειποιήθη. Ηδύνατο ν' άρνηθῆ τι εις αύτήν; άλλ' ή αίτησις έτρόμαξεν αύτον και ήγνόε πῶς να την εκτελέση. Η μήτηρ έν τη στοργή αύτης, επενόησε μέσον τι, όπερ ό γέρον Σαμπανής εύρε καλόν. . .

Καθοδηγήσας τόν πρωτότοκον και συστήσας αύτῷ την σιωπήν, ό γέρον προσήλθε, μίαν κυριακήν τό πρώτ εις τόν υίόν του μετ' άμνησίας.

— Ηξέυρεις, Παύλε, τῷ είπε, χωρίς να ύψώση τούς όφθαλμούς του, μη με περιμένης τό έσπέρας, θά ύπάγω να περάσω την ήμέραν μου εις την έξοχήν του φίλου μου Λαμβιάχ.

— Μ' άφίνεις μόνον κυριακήν, απήντησεν ό Παύλος δι' ύφους φιλικής επιπλήξεως.

— Ωταν να μην εργάζεσαι τας έορτάς και τας κυριακάς καθως και τας άλλας ήμέρας! Οχ πάρω μαζί τόν μικρόν, ε; προσέθηκε μετά ψευδούς ύφους αδιαφορίας, θά κινηθῆ όλίγον, θά του κάμη καλόν ό περίπατος.

— Φρόντισον τούλάχιστον να μην άποστάση.

— Αν άποστάση, θέλω τόν φέρει, είπε μεθ' ήλαρότητας και άποτεινόμενος προς τό παιδίον ως έν θριάμβῳ, περιχαρής δια την επιτυχίαν της επινοήσεώς του.

Η ήμέρα αύτη έγένετο εύτυχεστάτη τη άποκηρυγμένη μητρί. Έχυσεν ήδη τερπνά δάκρυα, μετά τσαούτα δάκρυα πικρά όμως ή χαρά δεν ήτον εισέτι πλήρης. Μετά την μέθην των πρώτων άσπασμών, κρατούσα τόν φίλτατόν της υίόν επί των γονάτων και θλίβουσα αύτον επί της καρδιάς της, ύψωσε συγχρόνως επί του πατρός της βλέμμα εκφράζον εξαίσίόν τινα εύγλωττίαν.

— Ιπάρχει και άλλος εις την οικίαν τούτο θέλεις να είπῆς, αϊ; Δεν έχεις ανάγκην να διμιλῆσης, σε καταλαμβάνω, έσο ήσυχη, είπεν ό αγαθός μετά συγκινήσεως. Αλλά, αγαπητή μου μικρά, διάβουλε! πρέπει να ήναι τινάς και φρόνιμος όλαι αϊ εύτυχίαι δεν έρχονται δια μιᾶς. Την άλλην, με τό

ναί, δεν ήμπορώ να σε την φέρω, είναι πολύ μικρά και ό πατέρας της ίσως δεν θά με την εμπιστευθῆ, και έπειτα, φοβούμαι πολύ να μη μάς προδώση. Αλλά στάσου, ίσως εύρεθῆ ό τρόπος! να κερδήσωμεν την παιδαγωγόν των, είναι καλή γυναίκα, θά της ρίψω ένα λόγον, και όταν έλθω να σ' ιδῶ, σε λέγω την άπάντησίς της. Αλλά χρειάζεται να έχης ύπομονήν, και αν δεν τό κατορθώσω να μη με χολιάσης.

Όταν ό καιρός ήτο καλός, ή μαμά Μαρισάλ, ή παιδαγωγός, ώδήγει τά τέκνα εις τας Τουλιερίας, όπου διημέρευον. Πολλάκις ό γέρον Σαμπανή έπήγαινε και τά εύρισκεν. Έφρανείς αυτά ζαχαρωτά, συνέπαιζε μαζί των. Ημέραν τινά, είχαν έλθει πρωϊαίτερον του συνήθους. Ο κήπος ήτον εισέτι έρημος, διότι μόλις επλησίαζεν ή μεσημβρία. Άμα τά μικρά είδον τόν πάππον των, έτρεξαν προς αύτόν, και ή μαμά Μαρισάλ τά ηκολούθησεν. Εξήλθον όλα δια των κιγκλίδων, των επί της πλατείας του Λουδοβίκου ΙΕ'. και ανέβησαν εις όχημα, περιμένον αύτούς. Μετά παρέλευσιν μιᾶς ώρας τά τέκνα εύρίσκοντο εις τας άγκάλας της μητρός των.

Εις τας εῖς, ώραν του γεύματος, είχαν επιστρέψει εις την οικίαν.

Τόν έφεξῆς μῆνα, τά τέκνα επανήλθον εις την Τερψιθέαν μετά των αύτων μυστηριωδών προφυλάξεων. Κατ' αύτόν δε τόν τρόπον επεσκεπτοντο την μητέρα των καθέκαστον μῆνα, δεκάκις δε ήδη εξετέλεσαν τό ταξείδιον τούτο, και ούδέτερον αύτων, αν τό μεν ήτο πενταετές, τό δε εξαετές, επρόδωκεν είτε δια λέξεως, είτε δια κινήματος τό μυστήριον των μεταβάσεών των, διότι και επ' αύτων των νεκρών ψυχών μεγάλην έχει την ένεργειαν ή δυστυχία, και άναπτύσσει προώρως την διάνοιαν!

Ο γέρον Σαμπανή επανέλαβε την ευθυμίαν του, τά τέκνα ήσαν πλέον περιποιημένα, έν ενί τά πάντα έν τη οικία έλαβον άλλην μορφήν, διότι ή Ροζαλία ήδη επεστάτει της εύτυχίας άπάντων εκ του καταφυγίου της.

Μιᾶ πρώτῃ, ότε, κατά τό σύνθησις, τά μικρά ήσαν εις τό δωμάτιον του πατρός των, ένῶ ούτος ένεδύετο, και επαιζον μετά του πάππου των, παρόντος και αύτου και κεννίζοντος, ό μικρός Παύλος, όστις ίστατο σύννους και θεώμενος την εικόνα της μητρός του, είπεν αίρησις.

— Διατί λοιπόν, ή εικών τῆς μαμαῆς γελά πάντοτε;

— Γελά, απήντησεν ό πάππος, διότι εύχαριστείται που την βλέπεις.

— Α! και διατί λοιπόν, προσέθηκε τό τέκνον χωρίς να σεφθῆ, ή μαμαῆ κλαίει πάντοτε, όταν πηγαίνωμεν να την ιδούμεν.

Αλλά μόλις επρόφερε τας λέξεις ταύτας, και έγινε ολαπόρφυρον εκ της ταραχής του. Δι' χειρονομίας πλήρους χάριτος έθεσεν έν των δακτυλων του επί των χειλέων αύτου, τό πρόσωπόν του συ-

νεστάλη, και τά όμματα του επληρώθησαν δακρύων. Ηρεύνα μετά φόβου, δια του βλέμματός του, τό όργίλον βλέμμα του πάππου του, και άκίνητον, έφάνετο αναμένον τόν κεραιόν της όργῆς την όποιαν επέσυρε καθ' έαυτού. Η μικρά αδελφή του, νοσημονεστέρα ει και νεωτέρα αύτου, ένόησε τό μέγεθος του σφάλματος του μεγαλύτερου αδελφου της, και ίνα κρύψη την άμνησιν της, ήρχισε να βαδίξη τετραποδιτί, και να διευθύνεται μετά τάχους προς την άκραν του δωματίου. Ο γέρον Σαμπανή, ύποκείμενος ως γνωστόν εις την εκπληξιν, έμεινεν έμβρόντητος, ή πίπα του εξέφυγε των χειρών.

— Είμεθα όμορφοί, εκέφθη.

Αλλά συνελθόν κατ' όλίγον εκέφθη ότι τέλος πάντων τό κακόν έγένετο, και ότι ούκ άπογίνεταί. Πιθανόν δε ό Παύλος να μην προσέσχεν εις τούς λόγους του υίου του. Έπεινε την χειρά του προς τό παιδίον και τό είλκυσε πλησίον του.

— Φίλε μου μικρό, τῷ είπε σιγαλά και μετ' αγαθότητος, εκκαμει έν παράφραμα, ως λέγουσι χυδαίως, είναι δυστύχημα, αλλά δεν πρέπει δια τούτο να κάθεσαι να κλαίς. Απ' έδῶ κ' εμπρός να στρέψης την γλώσσάν σου επτά φορές εις τό στόμα πριχού να διμιλῆσης, και θά κάμνης όλιγώτερας έρωτήσεις του πάππου σου, άκούς; διότι οι πάπποι δεν αγαπούν πολύ να τούς έρωτουν. Τώρα, πήγαινε να παίζης με την αδελφήν σου. . .

Αφού έτελείωσε την πατρικήν του επίπληξιν, ό γέρον ήτχολήθη εις τό να συναθροίση ναυελῶς τά έσπαρμένα συντρίμματα της πίπας του, ρίπτων λαθραία βλέμματα επί του υίου του, όστις έχων ένώπιόν του τό κάτοπτρον, είδεν όλες τας λεπτομερείας της σκηνῆς ταύτης. Μετ' όλίγον ούτος ήλθε και εκάθησε πλησίον του πατρός του.

— Επραξες άριστά, τῷ είπε, να πλησιάσης την θυγατέρα σου, και να οδηγῆσης τά τέκνα μου εις την μητέρα των. Βλέπε την συνεχώς, μόνος ή μετ' αύτων' μη την εγκαταλείπης έν τη μονώσει της. Σῶ είσαι εύτυχέστερος έμου' σοί επιτρέπεται να την βλέπῃς.

— Μά τόν Θεόν! Παύλε, εκραύχασεν ό γέρον Σαμπανή, εμπλεως χαράς και εκπλήξεως, έπρεπε να με τό είπῆς, αυτό, άρχήτερα! μ' έγλύτωνα από ένα φοβερό άγκάθι.

— Πῶς είναι ή Κ. Σαμπανή; ήρώτησεν ό σύζυγος μετά τινος άμνησίας.

— Ούτε καλά, ούτε κακά, άπεκρίθη ό πατήρ μετά σπουδῆς.

— Και πότε την είδες;

— Χθές άκόμα, και έλογάριαζα να πάγω και σήμερα. Αλήθεια τώρα που δεν έχω πλέον αίτίαν να κρύπτωμαι, ήμπορώ να σ' όμολογήσω, ότι πηγαίνω και την βλέπω καθημέρα.

— Κάμνεις καλά.

— Τό ένόμιμα πάντοτε.

— Σε όμιλει περί εμού ;
 — Μὲ όμιλει, λέγεις ; με ζεκουραίνεις ! θέλεις νὰ τὰ ζεύρη όλα, ἢ πτωχὴ κόρη τί κάμνεις, τί δὲν κάμνεις, πρέπει νὰ τῆς τὰ λέγω όλα ; δὲν κάμνω καλά ;
 — Καὶ τί σὲ λέγει ;
 — Αἶ, νὰ καὶ σὺ σὰν αὐτὴν ! θέλεις καὶ σὺ λεπτομερείας καὶ τότε, ποτὲ δὲν τελειόνομεν ἔχεις καιρὸν νὰ μείνης ἐδῶ ἕως αὐριον τὸ πρωτὶ ;
 — Σ' ἀκούω.
 — Διάβολε, καὶ ἀπὸ τοῦ ν' ἀρχίσω, δὲν ζεύρω, . . . τελειωμὸ δὲν ἔχουν.

Γρόντι, ὁ γέρον Σαμπανῆς όμιλησε πολλὴν ὥραν. Διηγῆθη εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ὅσα συνέβησαν εἰς Τερψιθέαν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐπεσκέφθη τὴν Ροζαλίαν κατὰ πρόωτον. Δὲν τοῦ ἔκρυψε τίποτε ἐκ τῶν ὅσα ἔπραξε καὶ εἶδε, τῷ εἶπε μετὰ δαψιλοῦς εὐαρεσκείας περὶ τῶν ἔξεων καὶ τῶν ἀσχολιῶν τῆς ἐρημίτιδος. Τὸν ἐπληροφόρησε περὶ τῶν μεταβολῶν αὐτῆς τε καὶ τοῦ χαρακτῆρός της. Τέλος ἐν τῇ χαρᾷ αὐτοῦ, ὅτι ἠδύνατο νὰ όμιλῇ περὶ τῆς νύμφης τοῦ μεγαλοφώνως καὶ ἐλευθέρως, ὁ ἀπονήρευτος γέρον δὲν πύχριστήθη νὰ διακοινώσῃ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ὅποιος φύσεως ἦσαν αἱ συνδιαλέξεις του μετ' ἐκείνης, ἀλλὰ προέβη περαιτέρω τῷ μετέφερε πιστῶς τινὰς τῶν όμιλιῶν τούτων καὶ ἔπραξε τοῦτο χωρὶς νὰ βιάσῃ πολὺ τὸ μνημονικόν του, διότι ἐννοεῖ πᾶς τις, ἐπειδὴ αἱ όμιλίαι αὗται ἦσαν λίαν ἐνδιαφέρουσαι, δὲν ἐτροποποιοῦντο κατὰ πολὺ περιστρέφοντο πάντοτε ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κειμένου καὶ εἶχον τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν . . . Οἱ τεθλιμμένοι δὲν διαφέρουσι τῶν ἐρωτολήπτων. Μία καὶ ἡ αὐτὴ ἰδέα πάντοτε τοὺς ἐνασχολεῖ, πᾶν ξένον τῆς λύπης ἢ τοῦ ἐρωτός των δὲν κινεῖ αὐτοῦ ; καὶ ὁ λόγος αὐτῶν δὲν ἀγαπᾷ νὰ ἐκφράσῃ ἐννοίαν μὴ ἀναγομένην ἢ εἰς τὴν δυστυχίαν των, ἢ εἰς τὸν ἐρωτὰ των. Ἡ Ροζαλία κυριευμένη ὑπὸ τῆς λύπης τοῦ χωρισμοῦ της, δὲν όμιλει πρὸς τὸν πενθερόν της περὶ ἄλλου τινός, ἢ περὶ τῶν τέκνων καὶ τοῦ συζύγου της.

Ἦτο λοιπὸν εὐκολώτατον εἰς τὸν γέροντα νὰ μεταφέρῃ, αὐταῖς σχεδὸν λέξεις, τὴν ἔκθεσιν θλίψεως τὴν ὅποιαν ἤκουσεν ἑκατοντάκις.

Ὁ Παῦλος ἠκροᾶτο τοῦ πατρός του μετ' ἀπληστίας καὶ ἐν σιωπῇ μόνον ὡσάκις αἱ ἐκφράσεις τοῦ στωμίλου γέροντος κατήντων λίαν ἀσυνάρτητοι, ἢ ὡσάκις ἀπέδιδεν εἰς ἑαυτὸν καὶ τὰς πράξεις του δυσανάλογόν τινα σημασίαν, τὸν ἐπανεφέρεν εἰς τὸ οὐσιῶδες σημεῖον τῆς διηγῆσεώς του διὰ τινος ἐρωτήσεως.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς ἔζησαν εἰς σχέσιν τινὰ στενωτέραν. Ὁ Παῦλος δὲν ὑπέφερε πλέον ἐξ ἀνάγκης τὴν συναναστροφὴν τοῦ πατρός του, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας τὴν ἀνεζήτηε μετὰ σπουδῆς. Καθεκᾶστην, πάντοτε μετὰ τινα δισταγμὸν, τὸν ἠρώτα περὶ τῆς Ροζαλίας, καὶ ὡσάκις

τοῦχον ὁ γέρον δὲν εἶχεν ὑπάγει τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς Τερψιθέαν, ὁ Παῦλος ἐφαίνετο δυσανασχετῶν καὶ δὲν όμιλει πλέον εἰς τὸν πατέρα του δι' ὅλης τῆς ἐσπέρας. Ἀλλὰ συνεχέστερον συνέβαινε, ὁ γέρον Σαμπανῆ νὰ ἰδῇ τὴν Ροζαλίαν καὶ τότε δὴ ἡ όμιλία παρετεινέτο μέχρι βαθυτάτης νυκτός. Ὁ πατὴρ τοιοιυτοτρόπως ὑπεβάλλετο καθεκᾶστην εἰς διπλὴν καὶ λεπτομερῆ ἀνάκρισιν. Τὸ πρωτὶ ὤφειλε ν' ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῆς νύμφης του, τὸ ἐσπέρας εἰς τὰς τοῦ υἱοῦ του. Τὸ πρόσωπον τοῦτο τοῦ διερμηνεύς, — εἰσηγητοῦ ἤρεσκεν αὐτῷ, καὶ τὸ ἐξετέλει τόσον καλῶς, μετ' ἀκριβείας τοσοῦτον λεπτομεροῦς καὶ πλήρους, ὥστε, ἐν ἀγνοίᾳ του, μετέφερον εἰς τοὺς δύο συζύγους πλέον ἢ τοὺς λόγους των, πλέον σχεδὸν ἢ τὴν διανοίαν των, διότι ἀπεκάλυπτεν εἰς ἕκαστον τὰ κρύφια αἰσθήματα τοῦ ἑτέρου. Τοιοιυτοτρόπως ὁ Παῦλος καὶ ἡ Ροζαλία, καὶ τοὶ χωρισμένοι πράγματι, ἀλλ' ὅμως ἔζων διὰ τῆς αὐτῆς ζωῆς, ἠνωμένοι καὶ συγγεόμενοι εἰς ἐν διὰ τῆς καρδίας, διὰ τῆς συμφωνίας τοῦ πνεύματος, τοὺς αὐτοὺς αἰσθανόμενοι πάθους, καὶ ἔχοντες ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς κοινὸν σημεῖον. Καίτοι μακρὰν ἀλλήλων, ἀλλ' ὅμως ἦσαν ἤδη πλησιέστερον ἢ ἄλλοτε μετὰ τὰς ἡμέρας τῆς συμβιώσεώς των. Ἐνεπιστεύοντο ἀλλήλοις τοὺς πόνους των, ἀντήλλασον ἐργαστικὰς παρηγορίας, καὶ αἱ σχέσεις αὗται τὰς ὁποίας ὠράϊζε τὸ καλύπτον αὐτὰς μυστήριον ἦσαν εἰς ἀμφοτέρους τοσοῦτω μᾶλλον προσφιλεῖς ὅσω μόνον αὐτοὶ κατεῖχον τὸ ἀπόρρητον, διότι ὁ ἀπλοϊκὸς αὐτῶν μεσαζών, ἦτο ὡς ὁ φιλόσοφος τοῦ Σαδανίου, ὁ ἐν ἀγνοίᾳ ἐξ ἀπορρήτων . . .

Ὁ γέρον Σαμπανῆ δὲν ἠδύατο νὰ ἐξηγήσῃ καλῶς διὰ τίνα λόγον οἱ λόγοι του εἴλκουν τοσαύτην προσοχὴν ἀπὸ μέρους τῶν τέκνων του, οὐδὲ τὸ διάφορον ἐκείνο ὅπερ ἀπέδιδον αἰφνιδίως εἰς τὰς ἐλαχίστας αὐτοῦ λέξεις. Τὸ νὰ ἐρωτῶσιν ὁ εἰς περὶ τοῦ ἄλλου, κατ' αὐτὸν ἦτο φυσικώτατον καὶ καταληπτὸν, ἀλλ' ἡ ἱεροκρισία, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἣν ὑπεβάλλετο ἑκατέρωθεν ἐδόκει αὐτῷ παράλοζόν τι, καὶ ἐκέντα τὴν περιέργειάν του.

— Ὅπωςδὴποτε ὅταν ἦναι γονεῖς τῶν παιδίων των, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ γέρον, ἀγαποῦν νὰ μανθάνουν ὁ ἕνας διὰ τὸν ἄλλον. Εἶναι ἀπλούττατον καὶ εὐκολώτατον νὰ τὸ ἐννοήσῃ τινὰς καὶ δὲν ζεύρω, μὰ τὸ ναί, διατὶ σπῶ τὸ κεφάλι μου καὶ ζητῶ λαγοδὲ μετ' ἐπετραχήλια.

Ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς ἡ ὑγεία τῆς Κ. Βανδεμιέρης προσεβλήθη καιρίως. Ὁ Παῦλος ἐπεσεκίεπτετο αὐτὴν ἀδιαλείπτως. Ἐσπέραν τινὰ, ἦλθον νὰ τῷ ἀναγγείλωσιν ὅτι ἡ πενθερά του ἦτον εἰς κίνδυνον σχεδόν, καὶ ὅτι ἐζήτηε νὰ τὸν ἰδῇ. Μετέβη ἐπομένως. Εἰσερχόμενος εἰς τὸν θάλαμον ὅπου ἔκειτο ἡ ἀσθενὴς ἠσθάνθη παγετὸν εἰς τὴν καρδίαν του, ἅμα ἶδε τὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του σκηνήν. Ὅλα ἦσαν ἐν ἀταξίᾳ ἐν τῷ θαλάμῳ ἐκείνῳ, τῷ μόλις φωτιζομένῳ ὑπὸ τοῦ ὠχροῦ φωτός ἀμυδροῦ λύ-

χνου. Οἱ περιεστώτες, ἐν τῇ σκιᾷ τοῦ ἀμφιβόλου τούτου φωτός, δὲν ἠδύνατο εὐκόλως νὰ διακρίνουν ἀλλήλους καὶ πάντα τὰ ἀντικείμενα ἐλάμβανον μορφὰς ἀλλοκότους, φαντασιώδεις, καὶ ἐχρωματίζοντο διὰ τῶν ἀπαισίων χρωμάτων, δι' ὧν ἡ φαντασία περιβάλλει τὰς εἰκόνας τοῦ θανάτου. Ὁ ἱερεὺς, ὄρθιος παρὰ τὴν κλίνην τῆς ψυχρῶργούσης καὶ ἡμικεκλιμένος ἐπ' αὐτὴν, τὴν ἐνίσχυε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ὁ δὲ ἱατρός, καθήμενος παρὰ τὴν ἐστίαν ἐν συννοίᾳ, ἐφαίνετο ζητῶν παρὰ τῆς ἐπιστήμης φάρμακον ἀγνωστον, μυστήριον νέον ἵνα ἐπαναγάγῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸ σῶμα ἐκείνο τὸ σχεδὸν ἄψυχον. Ὅτε ὁ ἱερεὺς ἐξετέλεσε τὸ εὐτετές καθήκον τῆς ἱερᾶς ὑπουργίας του ἀπεσύρθη κατὰ μέρος. Ὁ Παῦλος ἐπλησίασε τότε πρὸς τὴν πενθεράν του, ἥτις γνωρίσασα αὐτὸν τὸν εὐχαρίστησε διὰ τὴν παρουσίαν του, διὰ νέυματος τῆς κεφαλῆς της, διότι δὲν εἶχε πλέον τὴν δύναμιν τοῦ όμιλεῖν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ δυστυχὴς ἐφαίνετο πάλαιουσα ὄχι πλέον πρὸς τὴν νόσον, ἀλλὰ πρὸς τὸν θάνατον, ἡ ταραχὴ της ἦτο μεγάλη καὶ ἡ ἀνίσχυρος προσπάθειά της ἵνα κατορθώσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τελευταίου τινός θελήματος ἢ νὰ ἐκφράσῃ τελευταίαν τινὰ εὐχὴν, αὐξάνουσα τὴν ἔνστασιν τοῦ πυρετοῦ της, ἐδίδεν εἰς ὅλα αὐτῆς τὰ μέλη κλόνον σπασμωδικὸν καὶ φοικώδη. Ἡ Ροζαλία, γονατισμένη μέχρις ἐκείνου, ἀνηγέρθη αἴφνης καὶ ἐπειρήθη νὰ καθησυχάσῃ τὴν μητέρα της συνθλίβουσα τὰς χεῖρας αὐτῆς μετὰ τρυφερότητος ἐπὶ τῆς καρδίας της.

Ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἐμρανίσεως ταύτης ὁ Παῦλος ὑπέβριξεν. Εἶτα γνωρίσας τὴν γυναῖκά του, καὶ ἰδὼν αὐτὴν αἰφνιδίως καὶ κατὰ πρόωτον μετὰ τὸν μακρὸν χωρισμὸν των, κατὰ τὴν ἐπίτημον ἐκείνην ὥραν, καθ' ἣν ἀμφοτέροι ἐμελλον νὰ δεχθῶσι τὸν πανύστατον ἀσπασμὸν καὶ τὴν τελευταίαν πνοὴν τῆς μητρός των, ἠσθάνθη ἀκατανίκητον συγκίνησιν, καὶ ὑπέκρινε εἰς φυσικωτάτην ἀδυναμίαν, δὲν ἐπάσχισε νὰ κρατήσῃ οὐδὲ νὰ κρύψῃ τὰ δάκρυά του. Μετὰ στιγμιαίαν ἡσυχίαν ἐν μέσῳ ἐπισήμου σιωπῆς, ἡ θανατιώσα συνήθροισε πρᾶσας αὐτῆς τὰς δυνάμεις καὶ ἀρπάξουσα τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς της καὶ τὴν τοῦ γαμβροῦ της, πρῶτον συνήνωσεν αὐτὰς περιπαθῶς καὶ ἔπειτα τὰς ἔφερον ἐπὶ τοῦ στήθους της, συγκροτούσα αὐτὰς ἰσχυρῶς. Ὁ Παῦλος ἐθλίψεν ἄκων τὴν χεῖρα τῆς γυναίκος του, καὶ ἡ Ροζαλία ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν ἐνδειξιν ταύτην μετὰ περιπαθείας οἶονεῖ ἐκφράζουσα τὴν εὐγνωμοσύνην της, καὶ ἀμφοτέροι ὑπέκρινον τῇ αὐτῇ ἐμπνεύσει, προσέκλινον ἵνα δεχθῶσι τὴν εὐλογίαν ἐκείνης, ἥτις, μέλλουσα νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ φοβερόν βῆμα τοῦ Ἰψίστου, ὅπου θέλει δώσει λόγον τῆς ἐκυτῆς εὐθύνης εἰς τὰς δυστυχίας τῶν τέκνων της, ἠθέλησε νὰ περᾶθῃ τοῦλάχιστον συμφιλίωσιν τὴν ὅποιαν ἐπέποθουν ἴσως αὐτοὶ ἐν τῇ καρδίᾳ των, ἀλλὰ τὴν ὁ-

ποῖαν ἴσως αἱ ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνίας καθίστανον ἀδύνατον.

(Ἔπεται τὸ τέλος) Κ. Π.

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

(Συνέχεια, ὄρα φυλλάδιον 27).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Στρατεία εἰς Ἰταλίαν.

— ο —

Ἡ μὲν Αὐστρία ἐσπευδεν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Μαντούας, ἀφ' ἧς ἐξηρτῶντο αἱ κλεῖς τῆς Ἰταλίας, ὁ δὲ Ναπολεὼν θεωρῶν τὴν κατάκτησιν τοῦ Παδεμοντίου ὡς μέσον τῆς κατακτήσεως τῆς κατὰ τὰ Μεδιόλανα χώρας, ἐσπευσε καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἄλωσιν τῆς Μαντούας, διότι ἀφ' ἧς αὕτη συνθηκολογήσῃ δὲν μένει εἰς τὸν Αὐστριακὸν Οἶκον ἢ τὸ νὰ ἀμύνηται ἀπὸ τοῦ τείχους τῆς Βιέννης.

Μόνον τρισμῦριοι Γάλλοι ἤρπασαν τὸ Παδεμόντιον ἀπὸ χειρῶν δεκάκις μυρίων συμμάχου στρατοῦ, καὶ οὗτος κατὰ δύο τρίτα ἐλαττωθεὶς, δὲν ἐμέτρει πλέον ἢ εἴκοσι καὶ ἑξ' ἡλιθάδας πολεμιστῶν. Ὁ στρατάρχης τῶν πολεμίων Βωλικὶ ἐκκενώσας τὴν Αλεξάνδρειαν ἵνα πορευθῇ πρὸς τὸ Βαλεντίνον, ὅπου διεβη τὸν Πάδον, ἐτοποθετήθη εἰς τὸ Valeggio ἐπισκοπῶν τὰ κινήματα τῆς Γαλλικῆς στρατίας. Ὁ δὲ Ναπολεὼν, θέλων νὰ τὸν πλανήσῃ καὶ νὰ κρύψῃ τὸ σχέδιον αὐτοῦ, ἐνέγραψεν εἰς τὴν περὶ ἀνακωχῆς μετὰ τῶν Σαρδῶν συμφωνίαν ὅρον ἴδιον δι' οὗ ἠδύνατο ἡ στρατιὰ του νὰ διαβῇ τὸν Πάδον παρὰ τὸ Βαλεντίνον, καὶ ὁ Μασσήνας φέρεται ἐκεῖ καὶ πλανᾷ οὕτω τὸν ἐχθρὸν ἀρχιστράτηγον. Ἐνῶ δὲ ἀπόσπασμά τι πολύσπολον προσποιεῖται ὅτι θέλει νὰ διαβῇ τὸν Πάδον παρὰ τὸ Cambio, ὁ ἀρχιστράτηγος Ναπολεὼν, ἀφήσας τὴν Τορτόνην μετὰ δέκα ἐπιλέκτων ταγμάτων, μετὰ τοῦ ἵππικου καὶ εἴκοσι τεσσάρων τηλεβόλων, πορεύεται ταχεῖ βήματι πρὸς τὴν Πλακεντίαν ἵνα καταλύσῃ τὸν πόρον τοῦ Πάδου. Ὁ δὲ Λάννε ἐπὶ λέμβων διαβαίνει τὸν ποταμὸν πρῶτος μετὰ τῆς προσβοφυλακῆς, ὁ Αλαχάρπ τοποθετεῖται μετὰ τῶν ἐπιλέκτων εἰς Smetri μετὰξὺ τοῦ Πάδου καὶ τῆς ὄχθης τοῦ Φομβίου, καὶ κατόπιν ἡ Γαλλικὴ στρατιὰ διαβαίνει ἐν Πλακεντίᾳ τὸν ποταμὸν ἔχοντα ἐκεῖ πλάτος διακοσίων πεντήκοντα μέτρων.

Ἀπὸ τοῦ ἐν Πλακεντία στρατοπέδου γράφει ὁ Ναπολεὼν εἰς τὸ Διευθυντήριον. « Διέβημεν τὸν Πάδον καὶ ἀρχόμεθα τῆς δευτέρας στρατείας, ὁ » ἐν Βωλικῇ δυσανασχετῆ, ἐμπίπτων πάντοτε εἰς » τὰς παγίδας ἡμῶν ἴσως θελήσῃ νὰ συνάψῃ μά » χην. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἔχει τὴν τόλμην τῆς παρα » φορᾶς, ἀλλ' οὐχὶ τῆς εὐφυΐας. Μία ἐτι νίκη καὶ

» εξουσιάζομεν τὴν Ἰταλίαν. Σὰς πέμπω εἰκοσιν εἰ-
 » κόνιας τῶν ἀριστοτεχνῶν Κορεγγίου καὶ Μιχαήλ
 » Ἀγγέλου. Ἐλπίζω ὅτι καλῶς ἔχομεν ἀφοῦ δύνα-
 » μαι νὰ στείλω εἰς Παρισίους δώδεκα ἑκατομμύ-
 » ρια, πολὺ χρήσιμα διὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Ρή-
 » νου. • Διὰ τῶν χρημάτων τούτων καὶ τῶν εἰκό-
 » νων καὶ ἐπιχορηγήσεως ἵππων καὶ φορβῆν καὶ σίτον,
 ἀπῆλαυσε τῆς ἀνακωχῆς ὁ δούξ τῆς Πάρμης, ὁ δὲ
 τῆς Μοδένης ἤτησε καὶ αὐτὸς ἀνακωχὴν, προσφέ-
 ρων δέκα ἑκατομμύρια καὶ εἰκοσιν εἰκόνας.

Ὁ δὲ Βωλικὶ, μαθὼν ὅτι ὁ Ναπολέων κατέλιπε
 τὴν Τορτόνην, ἐκίνησε μετὰ τῆς στρατιᾶς του ὕψως
 προφυλάξῃ τὴν Πλακεντιανὴν στρατοπεδεύων ὀπισθεν
 τοῦ Φομβίου, μικρᾶς πόλεως πρὸς ἣν ἐπορεύθη ἤδη
 αὐστριακὴ μοῖρα ἐκκινήσασα ἐκ Παυίας. Ἄλλ' ὁ Να-
 πολέων δὲν τὴν ἀφίνει νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν Βωλικὶ
 τοποθετουμένη καὶ τὴν ἀποδιώκει τῷ κράτει τῆς
 λόγγης, ζωγράφος χιλίους πεντακοσίους καὶ ἐξου-
 σιάσας τό τε πυροβολικὸν καὶ τὰς σημαίας τῆς. Ἡ
 δὲ λοιπὴ δύναμις τῆς μοίρας διέβη τὸν Pizzighet-
 tone καὶ ἐσώθη προφθάσασα νὰ καταστρέψῃ τὰς
 γεφύρας. Ὁ Λαχάρπ ἐν τούτῳ καταλαμβάνει διὰ
 τῆς ἵππου τὰς ὁδοὺς τῆς Παυίας καὶ τοῦ Λαούνου,
 ἡ δὲ προσβοφυλακὴ αὐτοῦ ἀποδιώκει ἐρχόμενον ἐν
 σύνταγμα καὶ τὸ ἀποθεῖ πρὸς τὸ Λαούνον· ὁ Λα-
 χάρπ ἐσπευσεν εἰς τὸν κρότον τοῦ τουφεκισμοῦ,
 ἀλλ' ἐπιστρέφων εἰς τὸ στρατόπεδόν του δι' ἄλλης
 ὁδοῦ, θανατόνεται ὑπὸ σφαίρας γαλλικῆς. Ἐθρήνη-
 σεν ἡ στρατιὰ, ὡς Γάλλον, τὸν ἀνδρείον στρατηγὸν
 ὅστις φεύγων τὴν τυραννίαν τῆς Βέρνης, ἐτάχθη εἰς
 τὰς γαλλικὰς φάλαγγας ὑπέραμαχος τῆς ἐλευθερίας.

Ἐν τούτοις ὁ στρατὸς φέρεται κατὰ τοῦ Βωλικὶ
 πρὸς τὸ Λαούδον, καὶ ἀπαντῶν πολυμερῆ ὀπισθο-
 φυλακὴν, συγκείμενην ἐξ ἐπιλέκτων, τὴν τρέπει εἰς
 φυλῶν μετ' ἀντίστασιν πεισματώδη, καὶ τὴν κατα-
 διώκει μετὰ τῆς πόλεως, ὅπου οἱ Γάλλοι εἰσέρχον-
 ται μετὰ τῶν πολεμίων. Ἐκεῖ δὲ ἐγένετο ἡ πολλὴ
 κατὰ τῆς γεφύρας τοῦ Ἄδου ἐφοδος, ὅπου ὁ Βωλικὶ
 κατεῖχε τὴν ἀριστερὰν ὄχθην καὶ οἱ φυγάδες ἠνού-
 ντο μετ' αὐτοῦ καταδιωκόμενοι. Κατὰ δὲ τῶν εἰκοσι
 πέντε πυροβόλων, τῶν ὑπερασπιζόντων τὴν γέφυ-
 ραν, εἰκοσιπέντε ἀντιτάσσει καὶ ὁ Ναπολέων, καὶ
 ἐπινοεῖ παράτολμον σχέδιον, νὰ κυριεύσῃ δι' ἐφό-
 δου τὴν γέφυραν, ποθῶν νὰ ἀποχωρήσῃ μυρίους πο-
 λεμιστὰς φορομένους πρὸς τὸ Cassano, ὅπως δια-
 βῶσι τὸν Ἄδον. Κελύει διὸ τοὺς ἵππους νὰ διαβῶσι
 τὸν ποταμὸν, αὐτὸς δὲ, μικρὸν ἄνωθεν τῆς γεφύρας,
 πυροβολεῖ διὰ τοῦ ἐλαφροῦ πυροβολικοῦ τὴν δεξιὰν
 πτέρυγα τῶν Αὐστριακῶν. Συντάσσει δὲ ταυτοχρό-
 νως τοὺς ἐπιλέκτους εἰς φάλαγγα πικρὴν, ἀρχίζει
 διὰ τῶν ἵππῶν τὴν ἐφοδὸν, καὶ οἱ ἐπιλέκτοι χύ-
 νονται ἐπὶ τῆς γεφύρας, τὴν διαβαίνουσιν ἐσπευ-
 σμένοι καὶ κυριεύουσι τὰ τηλεβόλα τοῦ ἐχθροῦ. Αἱ
 αὐστριακαὶ τάξεις, ἀραιωθεῖσαι τότε κατὰ τὴν ἀ-
 κράτητον προσβολὴν, καταφεύγουσιν εἰς Κρήμαν,
 ἀφεῖσαι ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης τρισχιλίους αἰχμα-
 λώτους καὶ τὰς σημαίας καὶ τὸ πυροβολικόν. Τὸ
 δὲ ἀνδραγαθίμα τοῦτο διατηρήσει τὸ ἐχθρικόν

στρατόπεδον, καὶ ὁ Βωλικὶ ἀφίνει τὰ Μεδιόλανα
 ἀπροστάτευτα. Προσβεία δὲ προσφέρει τῷ Ναπο-
 λέοντι, εἰς Λάουδον, τὴν ὑποταγὴν τῆς πόλεως ταύ-
 τῆς, καὶ ἡ νίκη τοῦ Λαούδου ὑποτάσσει εἰς τὴν δε-
 μοκρατίαν πᾶσαν τὴν Λομβαρδικὴν χώραν. Λέγεται
 ὅτι ἐπεκράτησε τότε παράδοξός τις συνήθεια εἰς
 τὴν στρατιάν τῆς Ἰταλίας. Καθ' ἐκάστην μάχην οἱ
 γηραιότεροι στρατιῶται συνερχόμενοι ἐν συμβου-
 λῇ προεβίβαζον τὸν στρατάρχην αὐτῶν, καὶ εἰς
 μὲν τὸ Λάουδον ὠνόμασαν αὐτὸν τὸ πρῶτον δεκα-
 νέα, βραδύτερον εἰς τὸ Castiglione, λοχίαν καὶ
 οὕτω καθέξῃς. Ἐντεῦθεν ἡ μείνασα ἐπίκλησις τοῦ
 Ναπολέοντος, ὁ Μικρὸς Δεκαετής, ὅπερ ἐσήμαινεν,
 εἰς τὴν γλώσσαν τῶν στρατιωτῶν, θαυμασμὸν καὶ
 ἀγάπην.

Μετὰ δὲ τὴν νίκην τοῦ Λαούδου, ὁ Ναπολέων με-
 λετῶν αἰείποτε νὰ εἰσβάλῃ διὰ τοῦ Τυρόλου εἰς τὴν
 Γερμανίαν, ἐπέστειλε τῷ Διευθυντήρῳ τάδε.

« Ἴσως προσβάλω μετ' ὀλίγον τὴν Μάντουαν,
 « καὶ ἂν τὴν κυριεύσω, οὐδὲν μὲ κρατεῖ πλέον ἵνα
 « εἰσέλθω εἰς Βαυαρίαν, ἐντὸς δὲ εἰκοσιν ἡμερῶν
 « δύναμαι νὰ φθάσω ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Γερμανίας.
 « Δὲν δύνασθε νὰ διατάξῃτε ἵνα αἱ δύο ἄλλαι στρα-
 « τικαὶ συμπτώσῃσιν εἰς τὰς κινήσεις μου; φρονῶ
 « ὅτι ἤδη μάχονται εἰς τὸν Ρήνον. Ἐὰν ἡ ἀνακωχὴ
 « ἐξακολουθῆσῃ, ἡ στρατιὰ τῆς Ἰταλίας ἀφνίξεται.
 « Ἐὰν δὲ στρατεύσωσιν αἱ δύο κατὰ τὸν Ρήνον
 « στρατιαὶ, ἀναγγεῖλάτέ μοι τὴν θέσιν τῶν καὶ τί
 « ἐλπίζεται ὅτι θέλουσιν κατορθώσῃ, καὶ ἐκ τούτου
 « ὀδηγούμενος, ἢ ἐισχωρῶ εἰς τὸ Τυρόλον, ἢ μένω
 « παρὰ τὸν Ἄθρουν. Ἀλλὰ καλὴ ἔσεται ἡ εἰρήνη,
 « ἔὰν αἱ τρεῖς στρατικαὶ τὴν ἐπιβάλωσιν συνενομέ-
 « ναι εἰς τὸ κέντρον τῆς Βαυαρίας, ἢ εἰς αὐτὴν τὴν
 « Αὐστρίαν κατὰπληκτον τότε γενομένην, ἐγὼ δὲ
 « εἰς ἀνκρίνητε ὅτι αἱ δύο στρατιαὶ τοῦ Ρήνον πρό-
 « πει νὰ προχωρήσωσιν ἐμπρὸς, ἐγὼ διαβαίνω τὸ
 « Τυρόλον πρὶν, ἢ ὁ Αὐτοκράτωρ τὸ συλλογισθῇ. »

Τὸ δὲ Διευθυντήριον ἐπήνεσε μὲν τὴν κατάκτη-
 σιν τοῦ Πεδεμοντίου, ἐνέκρινε δὲ τὰς συνεπειάς,
 τουτέστι τὴν ἐνδοξὸν ἀνακωχὴν, ἀλλ' ὥριζε ῥητῶς
 τὴν εἰς δύο διαίρεσιν τῆς στρατιᾶς, νὰ διοικῇ τὴν
 μίαν, φυλάττων τὸ Μεδιόλανον ὁ Κέλερμαν, καὶ
 ὁ Ναπολέων τὴν ἄλλην, ὀδηγῶν αὐτὴν πρὸς τὴν
 Μεσόγειον, τὴν Λιθόρνον, τὴν Ρώμην καὶ τὴν Νεά-
 πολιν. Ὁ ὀρισμὸς δὲ οὗτος ἐβλαπτε τὴν στρατιάν
 τῆς Ἰταλίας, ὅσον δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν βλάβῃ δύνα-
 μις αὐστριακὴ.

Ἄλλ' ὁ Ναπολέων ἀπέδειξεν ἐναργῶς τὰ ἐλατ-
 τώματα τῆς διατάξεως ταύτης καὶ ὑπέβαλεν εἰς
 τὸ Διευθυντήριον τὴν παραίτησίν του οὕτωςεῖ.

« Φρονῶ ὅτι δὲν συμφέρει παντελῶς ἢ εἰς δύο
 « διαίρεσιν τῆς κατὰ τὴν Ἰταλίαν στρατιᾶς, καὶ ὁ
 « ὀρισμὸς δύο στρατηγῶν ἀντίκειται εἰς τῆς δε-
 « μοκρατίας τὰ συμφέροντα. Ἡ δὲ κατὰ Λιθόρνον
 « καὶ Ρώμης καὶ Νεαπόλεως στρατεία εἶναι ἀσή-
 « μαντος, διότι πρέπει νὰ τελεσθῇ διὰ μοιρῶν δια-
 « φῶν, αἵτινες δύνανται ὀπισθοδρομοῦσαι νὰ συ-
 « σματωθῶσι κατὰ τῶν αὐστριακῶν, ἀπειλοῦσαι

« μάλιστα νὰ τοῦ; περικυκλώσωσι κινουμένους.
 « Εἰς λοιπὸν πρέπει νὰ ἦναι ὁ στρατηγῶν, καὶ μάλ-
 « λιστα δὲν πρέπει νὰ εὐρίσκη τὸ ἐλοχιστον, κατὰ
 « τὰς κινήσεις αὐτοῦ, πρόσκομμα. Ἐγὼ ἐξετέλεσα
 « τὴν στρατείαν μου ἀνευ συμβουλῆς ἄλλου, διότι
 « οὐδὲν ἠδυνάμην νὰ κατορθώσω ἄξιον, ἔὰν ἠναγ-
 « καζόμην νὰ συμβιβάσω τὴν γνώμην μου μετ' ἄλ-
 « λης γνώμης. Ἐκέρδησα δὲ νίκας τινὰς κατὰ δυ-
 « νάμειον ἀνωτέρων καὶ στεροῦμενος παντὸς ἐπιτη-
 « δεῖον, διότι, πεθόμενος ὅτι ἐπιστεῦστε εἰς ἐμὲ,
 « αἱ κινήσεις μου ἦσαν ταχεῖαι ὅσον ὁ λόγος μου.
 « Ἄλλ' ἔὰν μοὶ ἐπιβάλλετε προσκόμματα παντοσι-
 « α δῆ, ἔὰν πρέπει νὰ ἀναφέρω πᾶσάν μου πράξιν
 « εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Κυβερνήσεως, ἔὰν
 « δικαιῶνται νὰ μεταβάλλωσι τὰς κινήσεις μου, νὰ
 « μοὶ ἀφαιρῶσιν, ἢ νὰ μοὶ πέμπωσι στρατὸν, μὴ
 « περιμένετε πλέον οὐδὲν ἔργον ἄξιον λόγου· ἔὰν
 « ἐξαθνήτε τὰ μέσα ὑμῶν, διαιρούντες τὰς δυ-
 « νάμεις, ἔὰν λυθῆτε τὴν ἐνότητά τῆς κατὰ τὴν
 « Ἰταλίαν στρατιωτικῆς διανοίας, λέγω μετὰ θλί-
 « ψως ὅτι ἀποβάλλετε τὰς αἰσιωτέρας περὶ τῆς
 « κατακτῆσεως τῆς Ἰταλίας περιστάσεις. »

Ἐπέρανε δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐπιμένων ὅτι εἰς πρέ-
 πει νὰ ἦναι ὁ στρατηγῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν. « Ὁ μὲν
 « Κέλερμαν, ἔγραψε, θέλει ὀδηγῆ τὸν στρατὸν ὡς
 « ἐγὼ, διότι πείθομαι, πρὸ παντὸς ἄλλου, ὅτι αἱ
 « νίκαι ὀφείλονται εἰς τὴν γενναϊότητα καὶ τὴν
 « τόλμην τῆς στρατιᾶς, ὁ διορισμὸς ὁμοῦ ἐμοῦ τε
 « καὶ τοῦ Κέλερμαν δύνανται νὰ κατατρέψῃ τὰ
 « πάντα. Ἄλλως, τε κάλλιον εἰς ἀδέξιός ἢ δύο ἐπι-
 « τῆδικοι στρατηγοί. Ὁ πόλεμος εἶναι ὡς ἡ κυβέρ-
 « νησις, θέλει κρίσιν καὶ οὐκ ὀνομασίαν. »

Καὶ σχολίων δὲν ἔχει ἀνάγκη ἢ ἐπιστολὴ ὁ
 Ναπολέων γράφει ἀπὸ τῶν ἴσων εἰς τὸ Διευθυντή-
 ριον, γνωρίζων ὅτι ἡ μοῖρά του κρέμαται εἰς τὴν
 ἑσθλῆσιν του. Τὴν παρχμονὴν τῆς ἐπιστολῆς (13
 Μαΐου) ὁ πύργος τῶν Μεδιολάνων ἐπολιορκεῖτο, καὶ
 ὁ μὲν ἰσχυρῶ κατεῖχε τὴν Παιῦαν, ὁ δὲ Σερουριέ-
 ρος τὸ Λάνδον καὶ τὴν Κριμηνήν, καὶ ἡ Μοῖρα τοῦ
 Λαχάρπ τὸν Τόμον, τὸ Lesagno καὶ Pizzighellone.

Τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν καθ' ἣν τὸ Διευθυντήριον
 ὑπέγραψε τὴν συνθήκην, δι' ἣς ἡ Σαβοῦγια τοῦ Πεδ-
 δεμοντίου καὶ τὸ κομητάτον τῆς Νικαίας καὶ ἡ
 χώρα τοῦ Tende παρέδιδον τὰ φρούριά των εἰς
 τὴν γαλλικὴν στρατιάν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν (15
 Μαΐου) ὁ στρατηγὸς Ναπολέων εἰσέρχεται ἐπισή-
 μως εἰς τὰ Μεδιόλανα καὶ ποθῶν νὰ ζωπηύσῃ τὴν
 ἠθικὴν δύναμιν, ἢ ἤρμωσε τοσοῦτον ἐπιδειξίως
 μετὰ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἐκδίδει πρὸς
 τοὺς συστρατιώτας τὴν προκήρυξιν ταύτην.

« Πολεμισταί!

« Ἐβρίθθητε ὡσεὶ χειμάρρος ἀπὸ τῆς κορυφῆς
 « τοῦ Ἀπεννίνου, ὑποσεκλίσαντες καὶ φυγαδεύσαν-
 « τες τοὺς προστυχόντας, καὶ τὸ Πεδεμόντιον ἐ-
 « λευθερωθὲν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Αὐστριακῶν,
 « ἐπανῆλθεν εἰς τὰ φυσικὰ αἰσθητάματα εἰρήνης καὶ
 « φιλίας πρὸς τὴν Γαλλίαν. Τὰ Μεδιόλανα ἐξου-
 « σιάζονται ὑπ' ὑμῶν καὶ ἡ δημοκρατικὴ σημαία

« κυμαίνεται ἀνὰ πᾶσαν τὴν Λομβαρδίαν. τὰ δὲ
 « δουκᾶτα τῆς Πάρμης καὶ τῆς Μοδένης ὀφείλουσι
 « τὴν πολιτικὴν ὑπαρξίν των εἰς τὴν γενναϊότητά
 « σας. Ἡ ἀπειλοῦσα ἤδη ὑμᾶς, αλαζόνων στρατιὰ
 « δὲν εὐρίσκει οὐδένα φορητὸν σωτηρίας κατὰ τῆς
 « ἀνδρείας σας, καὶ τὰ διαβόητα ταῦτα τῆς Ἰτα-
 « λίας προπόνοια, ὑπῆρξαν ἀσθενῆ· ὑμεῖς τὰ ὑπε-
 « ρέθητε ταχέως ὡς τὸ Ἀπεννίνον. Αἱ τοσαῦται δὲ
 « ἐπιτυχίαι ἐνεστάζαν χαρὰν εἰς τὸ στῆθος τῆς
 « πατρίδος· οἱ ἀντιπρόσωποι κατήρωσαν εἰς τὰς
 « νίκας σας τελετὴν, καθ' ὅλας τὰς κοινότητας
 « τῆς δημοκρατίας πανηγυρισθεῖσαν. Ἐκεῖ οἱ γο-
 « νεῖ· σας καὶ αἱ σύζυγοι καὶ αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ
 « ἐρωμέναι ἀγάλλονται διὰ τὰς ἐπιτυχίας σας, ἐγ-
 « καυχόμεναι ἐφ' ὑμῖν ὑπερηφάνως. Ναὶ, ἀνδρεῖοι,
 « πολλὰ κατωρθώσατε! ἀλλὰ δὲν μένουσι καὶ ἔρ-
 « γα ἄλλα; πρέπει νὰ λέγωσιν ὅτι γνωρίζοντες νὰ
 « νικῶμεν, ἠγνοοῦμεν νὰ ὀφελόμεθα ἐκ τῆς νίκης;
 « πρέπει νὰ μάς ἐλέγχωσιν οἱ μεταγενέστεροι, ὅτι
 « εὐρομεν τὴν Καπύην ἐν τῇ Λομβαρδίᾳ; Ἀλλὰ
 « σὰς ἀκούω κραυγαζόντας « εἰς τὰ ὄπλα, » διότι
 « ἡ ἀνάνδρος ἀνάπαυσις σας πρκαλύει, διότι θεω-
 « ρεῖτε ἀτυχὴ πᾶσαν ἡμέραν ἀδόξως πρερρομέ-
 « νην. Ὑπάγωμεν λοιπὸν! ἔχομεν πρὸ ἡμερῶν
 « πορείας ἐσπευσμένας, ἔχομεν ἐχθροὺς νὰ ὑπο-
 « τάξωμεν καὶ δάφνας νὰ συλλέξωμεν καὶ ὕβρεις
 « νὰ ἐκδικήσωμεν. Ὅσοι δὲ ἠκόνησαν ἐν Γαλλίᾳ
 « τὰ ζῆφ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὅσοι ἐδολοφόνη-
 « σαν χαμερπῶς τοὺς ὑπορωγούς μας, καὶ ἔκαυσαν
 « τὸν στόλον μας εἰς Τουλῶνα, ἄς τρέμωσιν! ἤγ-
 « γικεν ἡ ὥρα τῆς ἐκδικήσεως. Ἀλλὰ μὴ ἀνησυ-
 « χῆτε, λαοί! ἡμεῖς εἴμεθα φίλοι τῶν λαῶν πάν-
 « των καὶ ἰδίως ἀγαποῦμεν τοὺς ἀπογόνους τῶν
 « Βρούτων καὶ τῶν Σκηπτιῶνων καὶ τῶν μεγάλων
 « ἀνδρῶν, ὧν τὸ παράδειγμα ἀκολουθοῦμεν. Καρ-
 « πὸς δὲ των νικῶν μας ἄς εἶναι, νὰ ἀποκατα-
 « στήσωμεν τὸ Καπιτώλιον, νὰ ἐγειρωμεν μετὰ
 « τιμῶν τὰ ἀγάλματα τῶν ἡρώων οἵτινες τὸ ἀνέ-
 « δεῖχον περικλεῖς, νὰ ἐξυπνήσωμεν τὸν ῥωμαϊκὸν
 « λαὸν τὸν ναρκωθέντα ὑπὸ τῶν δούλων αἰώνων.
 « Ταῦτα νὰ διαλαλῶσιν οἱ μεταγενέστεροι. Ὑμεῖς
 « θέλετε περιβληθῆ ὑπὸ δόξης ἀθανάτου, μεταβάλ-
 « λοντες τὴν φάσιν τῆς περικλεεστέρης γωνίας τῆς
 « Εὐρώπης. Ὁ λαὸς τῶν Γάλλων, ἐλεύθερος καὶ
 « ἀπολαύων γενικῆς εὐλαβείας, θέλει δώσει εἰς
 « τὴν Εὐρώπην νίκην περικλεῖν, ἥτις θέλει τὸν
 « ἀποζημιώσῃ διὰ τὰς πρὸ ἐξεστίας πολυειδεῖς θυ-
 « σίας τῆς. Τότε δὲ ὑμεῖς ἐπανέλθετε εἰς τὰς ἐρίας
 « σας, καὶ οἱ συμποῖται θέλουσιν σὰς δακτυλοδεικ-
 « τεῖ, λέγοντες, « Ἦτο εἰς τὴν στρατιάν τῆς
 « Ἰταλίας. »

Ὁ στρατὸς ἠεροῦστο μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς
 προκήρυξιν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὰς ἀνεγίνωσκον
 μετὰ προθυμίας ἀκορόστου οἱ στρατιῶται καὶ οἱ
 ἀξιωματικοί. Οὐδέποτε στρατιὰ ἐξέπαιδεύθη ποτὲ
 εὐστοχώτερον ὑπὲρ τῆς εἰμαρμένης αὐτῆς ἐντολῆς.
 Ὁ στρατάρχης, πολεμιστὴς ἅμα καὶ νομοθέτης,
 κατώρθωσε νὰ ἀποτελέσῃ τὸν στρατὸν οἰκογένειαν,

διό οὐδείς ἄλλος ἠδύνατο νὰ τὸν κυβερνήσῃ μετ' ἱσῆς ἐπιτυχίας.

Ὁ πόλεμος ἐν τούτῳ διεδέχτο τὸν πόλεμον, καὶ ἐφοδιάζε παντὸς ἐπιτηδείου τὴν στρατιάν ἢ Ἰταλία, ἐκτὸς δὲ τῶν χρημάτων, ἅτινα τῇ ἐπέβαλλεν ἢ συνθήκη, ἐπλήρωσεν ἢ Λομβαρδία εἰκοσιν ἑκατομύρια.

Ἀπὸ τῆς διατριβῆς τοῦ Ναπολέοντος ἐν τῇ καθεδρᾷ τῆς Λομβαρδίας ἀρχεῖται ἡ σχεδὸν ἡγεμονική του ἐξουσία καὶ πρὸς τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους στρατηγούς μεθ' ὧν διεπραγματεύετο. Ἀπὸ τῶν μεγάρων τῶν Μεδιολάνων ἀλληλογραφεῖ ἀπὸ τῶν ἰσῶν μετὰ τοῦ Διευθυντηρίου, ἐν μέσῳ δὲ τῶν τελευταίων καὶ τῶν θριάμβων, θεωρεῖ ὡς κάλλιστα τρόπαια τὰ ἀριστουργήματα τῶν ζωγράφων τῆς Ἰταλίας, μνημεῖα τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐπανόδου τοῦ ἑλληνισμοῦ, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀγαματοποιῶν, τεκμηρία τῆς Ῥωμαϊκῆς νίκης. Ἀλλ' ἐνταυτῷ αἱ ἀνάγκαι τῆς πατρίδος ἐπαρχολοῦσι τὸ πνευμάτου, καὶ αἱ τῶν δύο κατὰ τὸν Ῥῆνον στρατιῶν συμπράξεις περὶ τῆς ἐν τῇ Γερμανίᾳ εἰσβολῆς του· καὶ τὰς ἀποφάσεις του κοινοποιεῖ εἰς τὸ Διευθυντήριον καὶ τὸ καθιστᾷ ὑπεύθυνον. Τοῦτο δὲ, καθ' ὅλην τὴν ἐν Ἰταλίᾳ στρατείαν ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ τὰς τε στρατιωτικὰς καὶ τὰς πολιτικὰς ἀποφάσεις τοῦ στρατάρχου, ὅστις πρὸ δύο μηνῶν στρατάρχων βασιλεύει εἰς Μεδιόλανα.

Μετ' ὀλίγον πορεύεται εἰς τὸ Λάουδον διευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἄθρσιν. Δὲν διέτριψε δὲ ἡ μόνον ὀκτὼ ἡμέρας εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς Λομβαρδίας, καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν στρατιωτῶν, ἐμελέτα τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μετὰ τοῦ Μεδεμοντίου συνθήκης, τὴν σχεδίασιν τῆς συνθήκης ἣν ἐμελλε νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν Πάπαν καὶ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως, τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν μετὰ τοῦ δουκὸς τῆς Πάρμης συμφωνιῶν, τὸν ὄργανισμὸν τῆς ἐν Λομβαρδίᾳ καὶ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτοῦ ἐθνοφυλακῆς, καὶ τέλος τὴν διάδοσιν τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν.

Ἀλλ' ἀπροσδόκητον συμβάν τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Μεδιόλανα, διότι οἱ καλόγηροι, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ θεράποντες τῶν φυγάδων καὶ πάντες, ἐνὶ λόγῳ, οἱ ὑπῆρξαν τοῦ Αὐστριακοῦ οἴκου, προπαρσεκεύασαν ἐπαναστασίαν, διαβόησαν ἤδη κατὰ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ. Καὶ λόγος μὲν διεδόθη ὅτι ὁ Βαλικὸς ἤρχετο μετὰ ἐξάκις μυρίων πολεμιστῶν, ἐψέθυρξεν δὲ ὅτι ὁ Κονδὲ, καταβαίνων διὰ τῆς Ἐλβετίας, ἔσπευδεν ἵνα προσβάλῃ ἀπὸ τῶν νότιων τὴν στρατιάν τῆς δημοκρατίας· καὶ οἱ ἰεροκήρυκες διέδιδον ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος ταῦτα, καὶ ἐκάλουν τὸν ὄχλον εἰς τὰ ὄπλα. Ἐπιθανολογοῦντο δὲ αἱ εἰδήσεις διὰ τὴν αἰφνιδίαν τοῦ Ναπολέοντος ἀναχώρησιν, καὶ ἐξετελεῖτο ἤδη τὸ ἐπαναστατικὸν σχέδιον. Καὶ ἡ φρουρὰ τοῦ πύργου, ἥτις δὲν ὑπετάγη ἔτι, ἐξήρχετο ἤδη εἰς τὰς ἀγυῖας, καὶ ἐσήμαινον οἱ κώδωνες τῶν περιχώρων,

καὶ στίφη χωρικῶν ἐρώρμουν πρὸς τὰ Μεδιόλανα, ἀλλ' ἡ Μοῖρα ἢ στρατιωτικὴ, ἣν κατέλιπεν ὁ Ναπολέων ἀναχωρήσας, ἀπώθησε τὴν φρουρὰν εἰς τὸν πύργον καὶ κατεδίωξε τοὺς ἐνόπλους χωρικοὺς, καὶ ὅμως εἰς τὴν Παυῖν, ἢ γαλλικὴ φρουρὰ μάλιστα ἐκ τριακοσίων συγκειμένη καὶ πολλοὺς ἔχουσα τοὺς ἀσθενοῦντας ἠναγκάσθη νὰ σωθῇ τῆς σφαγῆς, κλειομένη ἐν τῷ φρουρίῳ, στρατηγὸς τις δὲ γάλλος συλληφθεὶς εἰς τὴν ἀγυῖαν ἐβιάσθη, διὰ τῆς μαχαίρας, νὰ ὑπογράψῃ ἐπιταγὴν πρὸς τὴν φρουρὰν ἵνα ἀνοίξῃ τὰς πύλας, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ὁ δὲ Ναπολέων ἀκούσας εἰς τὸ Λάουδον ταῦτα, ἔκινε ἀμέσως κατὰ τῆς Παυῖας, ὀδηγῶν τριακοσίους μὲν ἵππους, ἐν δὲ τάγμα ἐπιλέκτων καὶ ἐξ τηλεβόλα, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μεδιολάνων προπορευομένου. Καὶ φθάσας εἰς τὸ Βινάκιον, ὅπου ἐφρούρουσαν οἱ προσθοφύλακες τῶν ἐπαναστατῶν, τοὺς διασκορπίζει διὰ τοῦ Λαχάρπ, καὶ πυρπολεῖ τὸ Βινέσκον, ὅθεν αἱ φλόγες ἀναγγέλλουσιν εἰς τὴν Παυῖν τὴν μοῖραν τῆς. Ἀλλ' ἡ Παυῖν, πόλις τετειχισμένη καὶ τρισμυρίους περικλείουσα κατοίκους, φρουρεῖται ὑπὸ χωρικῶν ὀκτάκις χιλίων, ἐπὶ τὰ τεῖχη ἤδη τεταγμένων, καὶ ἔχει τὰς πύλας τῆς κεκλεισμένας. Καὶ εὐκόλως μὲν δὲν κυριεύεται ὑπὸ ἐλάσσονος στρατίας, κατεπιέγουσα δὲ ἦτο τοῦ στρατάρχου ἡ παρουσία εἰς τὸ κατὰ τὸ Oglgio εὐρισκόμενον ἤδη στρατεύμα. Ἀλλ' ὁ κειρὸς κατεπιέγει καὶ ὁ Ναπολέων δὲν χρονοτριβεῖ εἰς διασκέψεις, ἀποφασίζει μάλιστα νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἔρπιδον διὰ τῶν χιλίων πεντακοσίων πολεμιστῶν του· καὶ διὰ τῶν ἐξ πυροβόλων του. Τὴν αὐτὴν δὲ νύκτα τοιχοκολλεῖ τὴν ἐπομένην προκλήρουζιν.

» Πληθὺς ἀπονενομημένων, ἐπιδεαῖς τῶν πρὸς ἀντίστασιν ἐπιτηδείων, πρὸς ἐσχάτας φερομένη κατὰ τὸν τόπον ἀκολασίας, παραγνωρίζει τὴν δημοκρατικὴν ἀντίστασιν κατὰ τῆς στρατίας, τῆς νικητρίας τῶν βασιλέων. Ἡ ἀκτανόητος παραφορά τῆς εἰναι οἴκου ἀξία. Ἀποπλανᾷται ὁ ἀτυχὴς λαὸς, ἀποθούμενος πρὸς τὸν θλευρόν του. Ὁ Στρατάρχης, λειτουργὸς τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔθνους του, ὅπερ δὲν θέλει νὰ πολεμῇ τοὺς λαοὺς, ἀφίνει θύραν εἰς τὴν μεταμείλειαν ἀνοικτήν. Ἀλλ' ὅσοι, ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων, δὲν καταθέσωσι τὰ ὄπλα, θέλουσι θεωρηθῆ ὡς ἐπικρατοῦντες, καὶ τὰ χωρία αὐτῶν θέλουσι πυρποληθῆ. Ἄς ἀνοίξῃ τοὺς ὄφθαλμούς των τὸ φοβερὸν παραδειγμα τοῦ Βινάσκου. Τοιαύτη ἔσεται ἡ μοῖρα τῶν κοινοτήτων αἵτινες ἐπιμένουσιν ἐπαναστατοῦσαι.»

Καὶ ὁ Ναπολέων ἐξέρχεται τοῦ Βινάσκου μετὰ τῆς ὀλίγης δυνάμεώς του, καὶ φθάνει, τετάρτην ὥραν τῆς μεσημβρίας, πρὸ τῆς Παυῖτης, ἣς εὐρίσκει τὰς πύλας κεκλεισμένας. Ἀλλ' ἡ ἐλπίς του, ὅτι ἔχει σύμμαχον τὴν φρουρὰν, ματαιοῦται, διότι μανθάνει ὅτι παρεδόθη καὶ οἱ ἐπαναστάται ἐτοιμάζονται εἰς ἀντίστασιν. Καὶ κρίσιμος ἡ περίστασις, ἐὰν ὑποχωρήσῃ, ἢ ἐπανάστασις θριαμβεύει. Οἱ Αὐ-

στριακοὶ σύμμαχοι ἔχουσι τὸν ὄχλον, ἀλλ' ὁ Ναπολέων δὲν διστάζει· ματαίως μὲν διὰ τῶν ἐξ τηλεβόλων προσβάλλει τὰς πύλας, ἀλλὰ τὰ ὄβουζια καὶ τὰ πολύβολα ἐρημόνουσι τὰ τεῖχη, καὶ οἱ ἐπιλεκτοὶ κατορθώσαντες νὰ συντρίψωσι διὰ πελέκεων τὰς θύρας, εἰσέρχονται ἐν τῇ πόλει καὶ τοποθετοῦνται εἰς τὰς πρώτας οἰκίας. Ὁ δὲ Λάννε ἐφορμᾷ μετὰ τῶν ἱππέων κατὰ τῆς γεφύρας τοῦ Τισίνου, καὶ ἡ μὲν Παυῖν ὑποτάσσεται, αἱ δὲ ἀρχαὶ καὶ ὁ κληρὸς αἰτοῦσι τὸ ἐλεός του. Ἀλλὰ τιμωρία τις ἦτο ἀναγκαῖα καὶ αὕτη τελεῖται κατὰ τῶν γάλλων φρουρῶν, τῶν τριακοσίων αἰχμαλώτων ὅτινες κατὰ τὸν θόρυβον κατώρθωσαν νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν νικητῶν. Δειλοὶ! τοῖς ἐκράυγα· « σεν ὁ στρατάρχης, σὰς ἐνεπιστεύθην θέσιν οὐσί· ὡδὴ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ στρατοῦ, καὶ σεις » τὴν ἐγκατελίπετε εἰς χωρικοὺς ἀνδρούς, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως » καὶ ἤθελε νὰ τοὺς δεκατίσῃ διὰ τουφεκισμὸν ἀλλ' ὁ λοχαγὸς ὁ τῇ διαταγῇ τοῦ στρατηγοῦ Χρινίνου παραδοὺς τὴν ἀκρόπολιν ἔβητε μόνος τὴν δίκην τουφεκισθεὶς κατ' ἀπόφασιν τοῦ στρατοδικείου. Ἡ δὲ πόλις ἀφέθη ἐπὶ τινὰς ὥρας εἰς πυράκτωσιν καὶ διαρπαγῆν, ἀλλ' ὁ στρατάρχης ἠκύρωσε τὴν διαταγὴν ταύτην. Καὶ ἀφωπλίσθησαν μὲν οἱ χωρικοὶ, ζῆμιοι δὲ, ἐκ τῶν πρωτεύουστων οἴκων τῆς Λομβαρδίας ἐκλελεγμένοι, ἀπεστάλησαν εἰς Παρσίους. Οὕτω κατεστάλη ἡ ἐπαναστάσις τῆς Παυῖας.

Ἡ στρατιὰ ἐν τούτοις, ὀδηγούμενος τοῦ Βερτιέρου, ἐτοποθετήθη, τὸ μὲν στρατόπεδον εἰς Σογκίνον, ἐνθα περιεμένετο ὁ Ναπολέων, ἐφέρετο δὲ ὁ Μασσήνας εἰς τὴν πρὸς τὴν Βρέσσαν ὁδόν, καὶ ὁ Ωγερώ πρὸς τὴν ἀγούσαν εἰς Βέργαμον, ἐνῷ ὁ μὲν Σεοριμέρος ἔκειτο δεξιᾷ τοῦ Μασσήνα, ὁ δὲ Κέλερμαν εἰς τὴν Βρέσσαν τὴν μεγαλύτεραν τῶν Ἐνετικῶν πόλεων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, πεντάκις μύριοι ὄντες, ὑπέφερον δυσχερῶς τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν τῶν εὐγενῶν, ἀλλ' ἡ γαλλικὴ δημοκρατία διετέλει ἐν εἰρήνῃ μετὰ τῆς Ἐνετίας, καὶ ὁ Ναπολέων ἐτοιχοκόλλησε ταύτην τὴν προκήρουζιν εἰς Βρέσσαν.

« Ἡ γαλλικὴ στρατιὰ, ποθοῦσα νὰ σᾶς σώσῃ ἐκ τῆς σιδηρᾶς δουλείας τοῦ ἀλαζίνου ἀστριακοῦ οἴκου, κατεφρόνησεν ἐμπόδια δυσπέρατα καὶ πολλὰ, καὶ ἡ νίκη ἔσπεψε δικαίως τοὺς ἀγῶνάς της. Τὰ λείψανα τοῦ πολεμίου στρατοῦ ὑπεχώρησαν πέραν τοῦ Μιγγίου, ἢ δὲ γαλλικὴ στρατιὰ διαβαίνει πρὸς καταδίωξιν αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἑδαφῶν τῆς Ἐνετίας, ἥτις δὲν θέλει λησμονήσῃ ὅτι μακαρὰ φίλια συνέδεσεν ἀμφοτέρας τὰς δημοκρατίας.

Ἐπεραίνετο ἡ προκήρουζις διὰ λόγων φιλικῶν πρὸς τοὺς λειτουργοὺς τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας ὅπως αὐτοὶ μετὰ τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ κληροῦ διακηρύξωσιν εἰς τὸν λαὸν ὅτι ἡ στρατιὰ διαβαίνει ὡς φίλη καὶ ἀζήμιος πρὸς τοὺς κατοίκους. Ἡ δὲ Γερουσία διεβεβαίω διὰ πρεσβείας τὸν ἀρχιστράτηγον περὶ τῆς ἀδελφότητος αὐτῆς, ἥτις πρὸς συμφορὰν τῆς

ἐνετικῆς δημοκρατίας παρεβιάσθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν καταλαβόντων τὴν Πεισιέρην. Καθὼς ἔγραψεν ὁ Ναπολέων εἰς τὸ Διευθυντήριον, ὁ Βαλικὸς ἠπάτησε πεταπῶς τοὺς Ἐνετοὺς, αἰτήσας μὲν τὴν διάβασιν μόνον ἀνδρῶν πενήτηντα, κυριεύσας δὲ τὴν πόλιν διὰ στρατεύματος. Ἄν καὶ ἡ ἐνετικὴ κυβέρνησις δὲν ἔπταε διὰ τὴν ἀπιστίαν τοῦ ἀστριακοῦ στρατάρχου, ὁ Ναπολέων, ὑπέκων εἰς νόμον τοῦ πολέμου ἀδυσώπητον, καὶ θεωρῶν σημαντικὴν τῆς Πασκιέρας τὴν κατοχήν, ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ καταλύσῃ τοὺς νόμους τῆς οὐδετερότητος. Καὶ ἐπιπίπτων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ διαφόρων μερῶν, τὸν ἐκδιώκει, αἰχμαλωτίζει δισχιλίους καὶ ἐξουσιαζει δύο σημαίας καὶ ἐννέα τηλεβόλα. Ἐν τῷ μεταξὺ τῶν διαφόρων μαχῶν, αἵτινες ἐκροτήθησαν περὶ τὴν Πασκιέρην, ὁ Ναπολέων ἐκινδύνευσε νὰ ζωγραφθῇ ὑπὸ τῶν Οὐσάρων, καὶ ἐκτοτε ὀργανίσθη σῶμα ἐπιλεκτὸν, ἐπικληθὲν τῶν ὀδηγῶν ὅπερ συνέκειτο ἐξ ἱππέων δεκαετοῦς θητείας, καὶ συνώδευεν ἀπανταχοῦ τὸν Ναπολέοντα.

Ἐξουσιαζει δὲ διὰ στρατηγήματος τὴν Βερώνην, δίδωκε τοὺς Ἀγγλοὺς ἐκ τῆς Λιβόρνου, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλευθερῶναι τὴν Κόρσικαν, καὶ γίνεται κύριος τῶν Μεδιολάνων. Καὶ ὅμως εἰς ὁποίας δεινὰς περιστάσεις εὐρίσκετο ἡ γαλλικὴ στρατιὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, περικυκλωμένη ὑπὸ πολεμίων φανερῶν τε καὶ ἀφανῶν! ὁ πολλὸς νοῦς τοῦ στρατάρχου καὶ ἡ μεγάλη πολιτικὴ του ὑπερέβησαν τὰ προσκόμματα ὁ νεανίας στρατάρχης—ἦτο τότε μόλις εἰκοσιῶν ἐτῶν, ἐδάμασε πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν, ἐδῶ μὲν θριαμβεύων, ἀλλαχοῦ δ' ἐπὶ βάλλων εἰρήνην ἢ συμμάχια. Ἀπέτεινε συμβουλὰς πρὸς τὴν κυβέρνησιν του, τῇ ἔγραψε δὲ ἐν ὀλίγοις περὶ τῆς τύχης τοῦ Βούρμσερ, ὅστις ἤρχετο νὰ διαδεχθῇ τὸν στρατάρχην Βαλικὸν, καταβαίνων μετὰ Αὐστριακῶν ἐξάκις μυρίων. « Συμφορὰ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἀπατηθῇ εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς του. »

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΟΛΥΜΠΙΟΝ.

Ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ περιωνύμου τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ναοῦ, ὃν unum in terris inchoatum pro magditudine dei, ἀποφαινεται Τίτος ὁ Λίβιος, λείψανα μόνον μέχρις ἡμῶν διεσώθησαν, ἀλλὰ λείψανα ἱκανὰ νὰ δικαιολογήσωσι τοῦ Ῥωμαίου συγγραφέως τὴν γνώμην. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ναοῦ τούτου ὀφείλεται εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ κατακλισμοῦ περισωθέντα καὶ εἰς Ἀθήνας καταφυγόντα Δευκαλίωνα, ὅστις ἰδρύσατο ἱερὸν Αἰὶ τῷ Ὀλυμπίῳ εὐγνώμοσύνης ἕνεκα (1). Μετὰ ταῦτα δὲ ἐπὶ Πεισιστράτου,

(1) Τοῦ δὲ Ὀλυμπίου Διὸς Δευκαλίωνα λέγουσιν οἰκοδομησάι τὸ ἀρχαῖον ἱερὸν, σημειὸν ἀποφαί-

ενοικιάζεν από τινων ἐτών, ἀντὶ τῆς οἰκονομικῆς ποσότητος τῶν ἑκατὸν φράγκων, ἀνθρωπὸς τις, γέρον κατὰ τὴν ηλικίαν, ὑψηλὸς κατὰ τὸ ἀνάστημα, ἰσχνὸς κατὰ τὸ σῶμα, κίτρινος κατὰ τὴν ὄψιν, πτωχὸς κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν, διὰ τὸν ὅποιον τὰ γραῖδια τῆς γειτονίας ἠκόνεσαν πολλάκις τὴν γλωσσάν των. Ἐπειδὴ ὁμοῦ οὔτε ἀρσενικὸς, οὔτε θηλυκὸς θυρωρὸς τῆς οἰκίας ἐκεῖνης ὑπῆρχε, πολὺ πρᾶγμα δὲν ἤξευραν περὶ τοῦ Κ. Ροβέρτου, οὕτως ὠνομάζετο ὁ κάτοικος τῆς πενιχρᾶς κατοικίας, μόνον δὲ ἤκουσαν νὰ λέγουν ὅτι ἦτον ἀδελφὸς ἐνὸς περιφήμου χρυσοχοῦ καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχε μετέλθει διὰ πολὺν χρόνον τὴν αὐτὴν τέχνην.

Ὁσάκις δὲ ὁ Κ. Ροβέρτος, ἐνδεδυμένος ἀρχαίοντι μαῦρον ἐνδυμα, τὸ ὅποιον ἔφερε καὶ τὴν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος τὸ αὐτὸ, ἐξήρχετο διὰ ὑποθέσεις του, τὸ μακρὸν καὶ ξηρὸν πρόσωπόν του, τὸ πάντοτε σκεπτικόν, ἡ λευκὴ καὶ φαλακρὰ κεφαλὴ του τὴν ὁποίαν ἐσκέπαζε μικρὸς καὶ τετριμμένος πῖλος, τὰ μεγάλα καὶ βαθέα θυλάκιά του τὰ πάντοτε μὲν πλήρη, ἀλλ' ἀπὸ τί δὲν ἤξεύρομεν, ἦσαν ἀλληλοδιαδόχως τὸ ἀντικείμενον διαφόρων ὑποθέσεων καὶ παρατηρήσεων, διὰ τὰς ὁποίας ὁμοῦ ὀλίγον ἐφαίνετο φροντίζων ὁ μυστηριώδης οὗτος ἄνθρωπος.

Εἶχε δὲ οὗτος μίαν θυγατέρα, Φανῆν ὀνομαζομένην, νέαν καὶ ὠραίαν κόρην, μόλις εἰκοσαετῆ, δειλὴν, μελαγχολικὴν καὶ σεμνὴν τόσον κατὰ τὸ βᾶθισμα ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν. Εἰργάζετο δὲ ἐπιμελῶς καὶ μετὰ καρτερίας διάφορα κεντήματα, διὰ τὰ ὁποία, καθὼς ἔλεγον, ἦτο πολλὰ ἐπιτηδεῖα. Ποτὲ δὲν ἐξήρχετο εἰμὴ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἔργον τῆς εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τὸ παρήγγειλεν, ἢ διὰ νὰ προμηθευθῇ ἀπὸ τὴν γειτονίαν τὰ ἀναγκαίουντα εἰς τὴν οἰκίαν τρέφειμα. Καὶ τότε ἐφαίνετο γλυκαῖα, προσηνὴς πρὸς ὄλους καὶ ἐνίοτε μάλιστα φαιδρά. Ἀλλ' ἐὰν κάμει ὁπωροπῶλις αὐθάδης, ἢ κανεὶς ἀρωματοπώλης φλύαρος ἀπετόλμα νὰ τὴν ἐρωτήσῃ περὶ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ πατρὸς τῆς, τῆς θέσεώς των, τῆς οἰκογενείας των, ἢ νέα κόρη ἀνεστέναζεν, ἔχαμῆλονε θλιβερώς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ, λαμβάνουσα ἀμέσως τὰ πράγματα τὰ ὅποια εἶχεν ἀγοράσει, ἀπεμακρύνετο ἀφοῦ ἔδιδεν εἰς τὸν ἐρωτήσαντα ἀπόκρισιν εὐγενῆ μὲν ἀλλὰ τίποτε, τίποτε μὴ ἐξηγοῦσαν.

Τοιοῦτοτρόπως, ἐπὶ στοιχείων τόσῳ ἀπλῶν, ἐσύνθεσαν ἀπείρους μύθους, καὶ ἄλλοι μὲν ἔλεγαν, ὡς μυστικὸν τάχα, ὅτι ὁ γέρον Ροβέρτος, ἢ ὁ γέρον μὲ τὰ τρυπημένα ἐνδύματα, οὕτω τὸν ὠνομάζαν, ἦτο φιλάργυρος τις ἐξηνταβελόνης καὶ ἑκατοκίτησεν εἰς τὸ ῥυπαρὸν καὶ ἀσχημὸν ἐκεῖνο οἶκον διὰ νὰ ἐξοδεύῃ ὅσον ἐμπορεῖ ὀλιγώτερα καὶ νὰ διατηρήσῃ ἀνεγγίχτους τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς τοὺς ὁποίους ἄλλοτε ἐσυνάθροισε, καὶ τοῦτο τὸ ἐσυμπέραναν, διότι τὸν εἶχον ἀκούσει νὰ ὁμιλῇ περὶ ἑκατομμυρίων καὶ περὶ μεγάλης προικῆς τῆς θυγατρὸς του. Ἄλλοι δὲ ἐπαρτήρουν ὅτι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐφαίνετο φῶς εἰς τὸ κάτω πάτωμα τῆς

παλαιᾶς οἰκίας, ὅτι ἤκουον διαρκῶς κτύπους σφυρίου καὶ ἐκ τούτου ὑπέθετον μήπως ἦτο κἀνεὶς κιβδηλοποιὸς, καὶ καθεὶς διεκοίνονε τὴν σκέψιν του ταύτην εἰς τὸ ὄτιον τοῦ φίλου του. Ἄλλοι πάλιν ἐξήγαγον ἀπλούστατα ἐκ τῶν πληροφοριῶν τούτων περὶ τῶν ἐναγχολήσεων τοῦ πάλαι χρυσοχοῦ, ὅτι εἰργάζετο διὰ τινὰ τῶν ἀρχαίων του συναδέλφων καὶ τοῦτο ἐφαίνετο τόσῳ μᾶλλον πιθανώτερον, καθόσον τὸν εἶδον πολλάκις ἐξερχόμενον ἀπὸ τὰ πλουσιώτερα ἀδαμαντοπώλεια τῆς πρωτεύουσῆς. Ὅσον δὲ διὰ τὴν Φανῆν, ἡ ὠραϊότης, ἡ νεότης, ἡ σεμνότης τῆς ἔπρεπε νὰ ἀπαλλάττον καὶ αὐτὴν ἀπὸ τὰς ἐπικρίσεις. Τὸ ἐνδύμα τῆς ἦτο παντοτε ἀπὸ τὸ ἀπλούστερον καὶ εὐθηνότερον ὕφασμα· ἐφόρει δὲ πάντοτε κεκρυφάλους μικρᾶς ἀξίας τοὺς ὁποίους ἐκέντα ἡ ἴδια ἦτο τέλος πάντων ἀμειμπτος καὶ εἰς τὴν ὁμιλίαν, καὶ εἰς τοὺς τρόπους καὶ εἰς τὰς ἔξεις τῆς. Ἀλλ' ὁμοῦ ἔλεγον κρυφίως ὅτι ἔβλεπον ἐνίοτε νέον τινὰ ὑψηλὸν καὶ εὐμορφον, μαυρομούστακον, καὶ φοροῦντα κίτρινα χειρόκτια, νὰ φέρῃ βόλταις εἰς τὴν γειτονίαν. Καὶ ἐκ τούτων ὄλων ἐξήγαγον πάλιν συμπέρασματα πολλὰ ὀλίγον ἐπιεικῆ διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ πτωχοῦ κορασίου.

Ἀλλὰ ὁποῖα δήποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ φλυαρίαι τῶν γραϊδιῶν τῆς συνοικίας, ἐσπέραν τινὰ ψυχρὰν καὶ μελαγχολικὴν τοῦ χειμῶνος, ὁ χρυσοχὸς καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐκάθητο εἰς τὸ καλλίτερον δωμάτιον τῆς κακῆς κατοικίας των. Λέγομεν κακῆς, ὅχι ὁμοῦ καὶ γυμνῆς, διότι τὸ δωμάτιον τοῦτο ἦτο παραγεμισμένον ἀπὸ ἀφθονον ποσότητα φιαλῶν ἐπισημειωμένων, ὡς αἱ εἰς τὰ φαρμακεία, χροανῶν ἐξ ἀργίλου, ἀγγείων ὑαλίνων, ἐπὶ μιᾶς δὲ τραπέζης ἐκ ξύλου δρυὸς ἔβλεπε φύρδην μίγδην κομμάτια μετᾶλλων, ὀρυκτῶν, διαφόρων εἰδῶν κρυσταλλωμάτων. Μίς μίαν δὲ γωνίαν εἰς μικρὸν τι πύραυνον ἐκ σιδήρου ἔκαιε κατ' ἐκεῖνην τὴν στιγμήν πῦρ λαμπρὸν καὶ ζωηρὸν, τὸ ὅποιον διέδιδεν εἰς ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀντικείμενα φῶς περισσότερον παρὰ τὸ δυσῶδες καὶ καπνηρὸν ἀλειματοκῆριον τὸ ὅποιον, ἐν ἐλλείψει κροστατηρίκτρου, εἶχον ἐμπηγμένον εἰς τρυπημένον τι βωκάλιον. Ἀλλ' ὁμοῦ ἐν μέσῳ ὅλης ταύτης τῆς ἀταξίας δὲν ἐφαίνετο οὔτε ἐν κἄν ἐργαλεῖον, οὔτε τεχνούργημα χρυσοχοῦ ἐκ τοῦ ὁποῖου νὰ συμπεράνωμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ὁ πάλαι χρυσοχὸς μετήρχετο ἀκόμη τὸ ἐπάγγελμα του, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας βλέπων τις τὸν γέροντα ἐκεῖνον, ἰσχνὸν, ὠχρὸν, ἀσθματικόν, τοῦ ὁποῖου τὸ μακρὸν καὶ ξηρὸν βραχοκόκκαλον ἐφαίνετο συσπειρούμενον ὁσάκις αὐτὸς ἔκυπτε πρὸς τὸ πύραυνον καὶ ἀνεβρίπιζε τὸ πῦρ, ἤθελε τὸν ἐκλάβει μᾶλλον ὡς τινὰ τῶν σοφῶν ἐκείνων ἀγχιμιστῶν τοῦ μεσαιῶνος τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐτελείοναν εἰς τὸ λατινικὸν US καὶ οἱ ὁποῖοι κατέτριψαν ὅλην τὴν ζῶν ἐν ἀναζήτησιν τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου, ἢ ὡς τίμιον καὶ φιλόπονον τεχνίτην τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, φιλοπονοῦντα περιδέραια ἢ ψέλλια ἢ ἐνώτια.

Εἰς δὲ τὴν ἄλλην γωνίαν τοῦ ἐργαστηρίου τούτου, διότι οὔτε κοιτῶν, οὔτε αἵθουσα ἦτον, ἡ Φανὴ ἐκάθητο ἐμπροσθεν τραπέζης τινός, ἡ ὁποία ἐφαίνετο ὅτι ἀνήκεν εἰς αὐτὴν ἀποκλειστικῶς, οὔσα σκεπασμένη ἀπὸ ὑφάσματα καὶ κεντήματα διάφορα, εἰργάζετο δὲ βράπτουσα μετὰ προθυμίας, πλησίον τοῦ κηρίου, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐλαλήσαμεν, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διέκοπτε τὴν ἐργασίαν τῆς διὰ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ πῦρ τοὺς αἰμωδιασμένους ἐκ τοῦ ψύχους δακτύλους τῆς, καὶ ἔπειτα πάλιν τὴν ἀνελάμβανε. Ὁ μικρὸς ἐκ μεταξωτοῦ ὑφάσματος κεφαλόδεσμός τῆς ἔκειτο ἐπὶ τῆς πλησίον τῆς τραπέζης, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὅστις ὑπηγόρευσε καὶ εἰς τὸν γέροντα Ροβέρτον τὸ μέτρον τοῦ ν' ἀποθέσῃ τὸ μαῦρον ἐνδύμα του, διὰ τὴν χάριν οἰκονομίας, καὶ οἱ γλυκαῖς ὀφθαλμοὶ τῆς δὲν ἀπεσπῶντο ἀπὸ τὸ ἔργον τῆς εἰμὴ ὁσάκις ἢ ἀνυπομονησία ἢ πᾶν ἄλλο αἰσθημα ἔσυρον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ πατρὸς τῆς καμμίαν ἐπιφώνησιν.

— Σοὺ λέγω, Φανῆ, ὅτι κάποιος ἦλθεν ἐδῶ ἐνῶ ἐγὼ ἔλειπα, εἶπεν ὁ γέρον μὲ φωνὴν διακεκομμένην καὶ ἀσθμαίνουσαν καὶ ἰδιάζουσαν εἰς αὐτὸν, ἐξετάζων χοάνην ἐπιμελῶς κεκλεισμένην, τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει ἀπὸ τὴν τραπέζην· σὲ λέγω ὅτι κάποιος μὲ κατασκοπεύει καὶ ζητεῖ νὰ μοῦ κλέψῃ τὰ μυστικά μου.

— Πάτερ μου, πόθεν παρακινήσαι νὰ ὑποθέσῃς τοῦτο; εἶπεν ἡ νέα κοκκινίζουσα.

— Κάποιος ἐμβόσκεν ἐδῶ ἐν ἀπουσίᾳ μου, ἐπανελάθει ὁ Ροβέρτος· διότι ἤξεύρω ὅτι σὺ, δι' ὄλον τὸν κόσμον, δὲν θὰ ἀποτόλμας νὰ ἐγγίξῃς τὰς χροάνας μου· καὶ ὁμοῦ εἶμαι βέβαιος ὅτι αὐτὴν τὴν ἦνοιξε κάποιος περίεργος. Εἶπέ μου, κόρη μου, ποῖος ἦλθεν ἐδῶ;

Ἡ Φανὴ ἐκοκκίνησεν ἀκόμη περισσότερον.

— Πάτερ μου, εἶπε, σὲ βεβαιῶ ὅτι...

— Μὴ ψεύδουσαι, εἶπεν ὁ γέρον μὲ φωνὴν σοβαράν· ἢ μπορῶ ἴσως νὰ εὐρω καὶ ἀποδείξῃς ἄλλας ὅτι ξένος τις εἰσεχώρησεν ἐδῶ.

Καὶ ἔρριψε κύκλω τὰ ὑποπτα βλέμματά του καὶ ἀμέσως ἔτρεξε καὶ ἤρπασε ἐν κίτρινον χειρόκτιον τὸ ὅποιον εἶχε μείνει ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Τίνος εἶναι τὸ χειρόκτιον τοῦτο, κυρία; ἠρώτησε μὲ φωνὴν φουεράν.

— Πάτερ μου, ἐδικόν μου εἶναι βέβαια... ἐτραύλισεν ἡ κόρη.

— Μὴ ψεύδουσαι, σὲ εἶπα, πρέπει νὰ μάθω...

Ἡ Φανὴ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του καὶ τὸν εἶπε τρέμουσα.

— Πάτερ μου, πολὺ σὲ παρακαλῶ, μὴ μὲ ἐπιπλήξῃς!

— Ἐ! λοιπόν; ἠρώτησε πάλιν ὁ γέρον ἐναγωνίως.

— Εἶναι τοῦ ἐξαδέλφου μου Παύλου.

— Πάντοτε αὐτὸς ἐδῶ! εἶπεν ὁ Ροβέρτος ῥίψας κατὰ γῆς μετ' ἀποστροφῆς τὸ χειρόκτιον· λοιπόν, κυρία, διατὶ δέχεσαι τὸν ἐξαδέλφόν σου

ἐνῶ ἐγὼ λείπω καὶ ἐνῶ ῥητῶς σοῦ τὸ ἀπηγόρευσα; — Πάτερ μου, λησμονεῖς ὅτι ὁμοῦ ἀνετράφημεν καὶ ἡμεῖθα ἀγαπημένοι ἀπὸ τὸν καιρὸν ὅπου ἦσθε σύντροφοι μὲ τὸν θεῖόν μου καὶ ἦσθε τόσον πλούσιοι καὶ οἱ δύο. Ὁ Παῦλος δὲν ἔπαυσε νὰ σὲ ἀγαπᾷ, πάτερ μου, καὶ ἂν δὲν τὸν ἐδίωκες δύο φορές ἀπ' ἐμπροσθέν σου...

— Καὶ ἂν τὸν ἐδίωξα, νομίζεις δὲν εἶχα ἰσχυροὺς λόγους πρὸς τοῦτο; εἶπε μετὰ ζέσεως ὁ ἄλλοτε χρυσοχὸς· αὐτὸν, τὸν υἱὸν ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ μὲ κηρύξῃ τρελλὸν εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ μὲ βάλῃ ὡς τοιοῦτον ὑπὸ κηδεμονίαν; αὐτὸν, τὸν υἱὸν ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος ἐστάθη αὐτὸς τόσον τρελλὸς ὥστε νὰ μὲ ἀπαθήσῃ περιφρονητικῶς ἐνῶ τοῦ ἐπρόσφερα ἑκατομμύρια ἀντὶ ὀλίγου πράγματος; Πιστεύεις, κυρία, ὅτι αὐτὰ δὲν μὲ δικαιῶνουν μὴ θέλοντα νὰ ἴδω ποτὲ οὔτε τὸν ἀδελφόν μου, οὔτε ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἶναι μετ' αὐτοῦ τόσω σφικτὰ συνδεδεμένοι; ἢ μήπως ἔχω ἀνάγκην νὰ ἐργάζωνται νὰ ἐφουβρίζουν τὴν δυστυχίαν καὶ γύνωσίν μου μὲ τὴν πολυτελείαν των; Ἀλλὰ ἐὰν ἐπιτύχῃς εἰς τὸ μέγα σχέδιον τὸ ὅποιον συνέλαβα...

— Πάτερ μου, εἶπεν ἡ νέα μετὰ ζωηρότητος, ὁ Παῦλος δὲν ἔχει τὴν σκληρότητα τοῦ πατρὸς του. Ἄν ἤξευρες πόσον τοῦ ἐγγίξει ἡ δυστυχία μας! Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, βλέπων τὴν ἀπλότητα μὲ τὴν ὁποίαν ἐνδύομαι, ἔκλαυσε διὰ πολλὴν ὥραν, καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν πραγματικῶς ἐξηντλήσαμεν πλέον ὄλους τοὺς πόρους μας, καὶ ἔπειτα μοῦ ἐπρόσφερε...

— Τίποτε δὲν ἐδέχθης, ἐλπίζω, ἐξεφώνησεν ὁ γέρον μὲ νέον ἀναβρασμὸν ὀργῆς.

— Τίποτε, πάτερ μου· ἤξεύρω ὅτι προτιμᾷς ν' ἀποθάνῃς μᾶλλον ἀπὸ τὴν πείναν παρὰ νὰ δεχθῆς τὸ παραμικρὸν ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς σου· καὶ ἐγὼ χρεωστῶ νὰ ἀποθάνω μαζὴ σου.

— Ὄχι, κόρη μου, μὴν ἀπελπίζουσαι, εἶπεν ὁ Ροβέρτος μὲ γλυκύτητα. Δὲν θὰ ἀποθάνωμεν, παιδίμου, ἀλλὰ θὰ ζήσωμεν διὰ νὰ γίνωμεν πλούσιοι ὡς οἱ ἰσχυρώτεροι βασιλεῖς τοῦ κόσμου!

Ἡ Φανὴ ἀνεστέναζε καὶ ὑπῆγε καὶ ἐκάθησε πάλιν εἰς τὴν θέσιν τῆς. Ὁ δὲ γέρον ἔθεσε τὴν χοάνην εἰς τὸ πῦρ καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ φυσᾷ μετὰ προθυμίας. Καὶ ἐπὶ μίαν στιγμήν δὲν ἤκούετο ἄλλο εἰμὴ τὸ σείσημον τῆς φλογὸς καὶ ὁ σπινθηρισμὸς τῶν ἀνθράκων.

— Φανῆ, ἐπανελάθει τὴν ὁμιλίαν τοῦ ὁ γέρον διακόψας τὸ φύσημα, θὰ μοῦ ὑποσχέθῃς ὅτι δὲν θὰ ἴδῃς ποτὲ πλέον τὸν ἐξαδέλφόν σου.

— Πάτερ μου...

— Θέλεις λοιπὸν νὰ ἔχῃς σὺ φίλους τοὺς ἐχθροὺς τοῦ πατρὸς σου;

— Ἄ! πάτερ μου, καὶ ἂν ἤξευρες...

— Τὶ νὰ ἤξευρα;

Ἡ δυστυχὴς κόρη ἐδίστασεν ἐπὶ μικρὸν, ἀλλ' ἔπειτα ἐσηκώθη καὶ ἐβρίβη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς τῆς.

— Ὅτι τὸν ἀγαπῶ, ἐψιθύρισε πνιγομένη ἀπὸ τὰ δάκρυά της.

— Τὸν ἀγαπᾷ, εἶπεν ὁ Ροβέρτος παραιτήσας τὸ ριπίδιον καὶ βυθισθεὶς εἰς διαλογισμούς. Πτωχὸν παιδίον, τὸν ἀγαπᾷ. . . καὶ αὐτός; . . .

— Ὡς καὶ αὐτὸς μὲ ἀγαπᾷ ἐπίσης. Ἀησμονεῖς λοιπὸν ὅτι πρὶν τῆς ὀλεθρίας μετὰ τοῦ θεοῦ μου ἐριδός σου, ἤμεθα προωρισμένοι ὁ εἰς διὰ τὸν ἄλλον; Ὁ Παῦλος δὲν τὸ ἐλησμόνησε, πάτερ μου, ἀλλὰ καὶ σήμερον ἀκόμη, ὅσον καὶ ἂν εἶμαι πτωχὴ, ἂν συγκατένευες. . .

— Ὄχι, ὄχι, ἐφώναζεν ὁ χρυσοχόος βιαίως· ὁ Παῦλος εἶναι πλούσιος, πλουσιώτατος, καὶ ἐγὼ δὲν θέλω νὰ νομίση ὅτι σὲ κάμνει χάριν νυμφεύμενός σε. Ἀλλὰ μόνον, ἐπρόσθεσε μὲ ὕψος σκεπτικὸν καὶ τονίζων τοὺς λόγους του, ἂν καμμίαν φορὰν. . . θέλω νὰ εἶπω. . . τέλος πάντων βλέπομεν.

Ἐπειτα δὲ μετὰ μακρὰν σιωπὴν ἐπρόσθεσεν ὁ γέρον ζωογονούμενος.

— Πρέπει νὰ περιμείνης, κόρη μου, νὰ φέρης εἰς τὸν ἐξάδελφόν σου μεγάλην προίκα· πρέπει νὰ περιμείνης, καὶ τὰ πλούτη σου θὰ τὸν κάμουν νὰ κοκκινίξη ἀπὸ ἐντροπὴν διὰ τὴν χυδαϊκὴν του πολυτέλειαν· πρέπει νὰ περιμείνης νὰ ἀνακαλύψω τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητῶ ἀπὸ τόσο καιροῦ καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ἔμπορεῖ πλέον νὰ μοῦ διαφύγη. Πρέπει νὰ περιμείνης ἕως νὰ εὕρω τὴν τέχνην νὰ κάμνω ἀδάμαντας.

Ἡ ὑπόσχεσις αὕτη, ἡ ὁποία ἐφαίνετο εἰς τὸν γέροντα Ροβέρτον ὅτι ἐπιπλάζετο νὰ πραγματοποιηθῆ, ἀλλὰ ἡ ὁποία εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της παλαιπώρου νέας ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς καὶ ἄρνησις ἐντελῆς, κατεσπάραξε τὴν καρδίαν της καὶ ἐπέστρεψεν ἄθυμος εἰς τὸ ἔργον της. Ὁ δὲ χρυσοχόος ἀνεξέβρισε τὸ πῦρ τοῦ πυραύου του, καὶ ἐνῶ ἐξηκολούθει φυσῶν ἔλεγε πρὸς τὴν θυγατέρα του.

— Διατί νὰ ἀμφιβάλλης περὶ τῆς ἐπιτυχίας, Φανῆ; Διατί νὰ ἀπελπίζεσαι, κόρη μου, ἐνῶ ἡ εὐτυχία μας εἶναι πλησίον; Ὅλοι σχεδὸν οἱ σοφοὶ ἐπίστευσαν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ κατασκευάσῃ τις ἀδάμαντας καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος σήμερον ὑπὲρ ποτε ἐπίσθην ὅτι. . .

— Πάτερ μου, τὸν διέκοψεν ἡ δυστυχὴς κόρη, ὁ Παῦλος μοῦ εἶπε πολλάκις ὅτι ζητεῖς τὰ ἀδύνατα. Μοῦ εἶπεν ὅτι ὁμοιάζεις παλαιούς τινες ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους ὀνομάζουν. . .

— Ἀλχημιστάς! ἐπέφερον ὁ γέρον μὲ ἀγανάκτησιν αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη ὁ Κ. Παῦλος, ὁ τρελλὸς ὅσον καὶ ἐκείνοι περὶ τῶν ὁποίων ἐλάλει; Οἱ ἀλχημισταὶ ἐκεῖνοι, Φανῆ, ἤθελον νὰ κατασκευάσουν χρυσίον μὲ οὐσίας πολυειδεῖς καὶ ἀφθόνως διασκορπισμένας εἰς τὴν φύσιν, καὶ ἦσαν τρελλοὶ διὰ τοῦτο· διότι τὸ χρυσίον εἶναι οὐσία ἀπλή, καὶ ἐπομένως διαφεύγει πᾶσαν σύνθεσιν ἢ ἀνάλυσιν. Ἐν κομμάτιον χαλκοῦ, πάντοτε εἶναι καὶ θὰ ἦναι κομμάτιον χαλκοῦ, καὶ ποτὲ δὲν εἴμπορεῖ νὰ με-

ταβληθῆ εἰς κομμάτιον χρυσοῦ, καὶ οἱ παλαιοὶ ἦσαν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τρελλοὶ καὶ ἀμαθεῖς. Ἀλλὰ ὁ ἀδάμας, αὐτὸς ἀλλάζει, Φανῆ μου, δὲν εἶναι σῶμα ἀρχικὸν καὶ ἀπλοῦν, ἀλλὰ εἶναι ἄνθραξ, ἢ, ἂν θέλῃς καλλίτερα, ἄνθραξ ἀποκρυσταλλωμένος. Ὅλη λοιπὸν ἡ δυσκολία συνίσταται εἰς τὸ νὰ εὕρωμεν πῶς καὶ διὰ ποίων μέσων κατορθώνεται αὐτὴ ἡ ἀποκρυστάλλωσις. Καὶ λοιπὸν ἐγὼ, κόρη μου, ἐσύνθεσα ἤδη τὸν ἄνθρακα μὲ περισσότερα ἀπὸ ὀκτακόσια σῶματα καὶ ἀρχικὰ καὶ παράγωγα, ὥστε δὲν μοῦ μένουσιν πλέον παρὰ ἄλλα τόσα σχεδὸν διὰ νὰ ἐξαντλήσω ὅλα τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἡ φύσις ἐμεταχειρίσθη πρὸς κατασκευὴν τῶν πολυτίμων λίθων. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι πλησιάζω εἰς τὴν λύσιν καὶ ὅτι μετ' ὀλίγον. . .

— Καὶ πόσους χρόνους ἐνησχολήθης, πάτερ μου, εἰς τὰς προετοιμασίας αὐτάς; ἠρώτησεν ἡ Φανῆ σηκώνουσα ἐπ' αὐτοῦ τοὺς μαύρους καὶ πλήρεις μελαγχολίας ὀφθαλμούς της.

— Εἴκοσι χρόνους! χρόνους τυραννικούς, μὰ τὴν ἀλήθειαν! ἀπεκρίθη ὁ Ροβέρτος μὲ κίνημα φανερόν ὅτι εἰς τὰς πολυχρονίους αὐτάς ἐργασίας ἐφθείρε τὴν ὑγίαν του. Ἐκαταγινομένη εἰς αὐτὰ καὶ πρὶν ἀκόμη χωρίσω ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου.

— Καὶ θὰ τυραννισθῇς ἀκόμη ἄλλους εἴκοσι χρόνους διὰ καταπεισθῆς ἴσως, πάτερ μου, ὅτι ὅλαι σου αἱ ἐρευναι ἦσαν ἀνωφελεῖς καὶ μάταιαι, εἶπεν ἡ νέα κλίνασα τὴν κεφαλὴν της ὡς διὰ νὰ κρύψῃ τὰ δάκρυά της.

— Ὄχι, Φανῆ, ὄχι, κόρη μου! ἐφώναζεν ὁ γέρον ἀλχημιστής, δὲν πρέπει νὰ ἦσαι τόσοσιν αὐστηρὸς κριτής· ἴσως αὐτὴν τὴν νύκτα, ἴσως αὐριον, ἀνοίξας τὴν χοάνην μου, εὕρω ὅτι μὲ τόσων ζέσιν ζητῶ ἀπὸ τόσοσιν χρόνους. Ἰδοὺ, κόρη, ἰδοὺ, ἐπρόσθεσεν ἔπειτα δεικνύων εἰς τὴν θυγατέρα του τὴν διάπυρον χοάνην ἡ ὁποία ἔλαμπεν εἰς τὴν ἐστίαν· ἡ εὐτυχία μας εὐρίσκειται ἴσως μέσα εἰς αὐτὸ τὸ ἀγγεῖον. Ἐβαλα εἰς αὐτὸ ἓν κομμάτιον ἄνθρακος τὸ ὁποῖον ἐν ἀποκρυσταλλωθῆ, θὰ μᾶς δώσῃ ἀδάμαντα δύο φορὰς μεγαλειότερον ἀπὸ τὸν μογγολικὸν, τὸν μέγιστον ἀπὸ ὅλους τοὺς γνωστοὺς ἀδάμαντας. Ὅλα τὰ βασίλεια τῆς Εὐρώπης θὰ ἀναγκασθῶν τότε νὰ ὑποβληθῶν εἰς φόρους διὰ νὰ ἀγοράσουν οἱ βασιλεῖς τῶν ἀνὰ ἓν κομμάτιον ἀπὸ αὐτόν. Καὶ τότε, κόρη μου, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀνέδιδον παράδοξον λάμψιν, ἠμπορεῖς νὰ ὑπανδρευθῇς καὶ πρίγκηπα, ἂν θέλῃς, καὶ ἐγὼ ὁ πατήρ σου καθήμενος εἰς βασιλικὴν ἄμαξαν θὰ περιφρονῶ ὅλους ἐκείνους ὅσοι μὲ παραγνώρισαν καὶ μὲ ἐπρόσβαλαν. Καὶ εἰς τὸν ἀργυροῦν ἐκείνον αἰῶνα θὰ παίζω ἐγὼ μὲ τὰ ἀναρίθμητα πλούτη μου ὅλον τὸν κόσμον εἰς τὰ πέντε μου δάκτυλα. . .

Ἀλλὰ αἴφνης ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τῶν πομπωδῶν τούτων ὑποσχέσεων καὶ ἐπαρτήρησε τὸ πῦρ τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ χωνεύη.

— Φανῆ, εἶπεν, οἱ ἄνθρακες πλησιάζουν νὰ τελειώσουν καὶ ἐγὼ χωρὶς αὐτοὺς τίποτε δὲν ἠμπορῶ νὰ κάμω. Πήγαινε, παιδί μου, νὰ μοῦ εὕρῃς διὰ τὴν νύκτα.

— Μετὰ χαρᾶς, πάτερ μου, εἶπεν ἡ δυστυχὴς νέα δισταζούσα, ἀλλά. . .

— Τί;

— Πάτερ μου, εἶπεν ἡ Φανῆ μὲ δειλίαν, ἡ κυρία εἰς τὴν ὁποίαν δουλεύω ἠρνήθη νὰ μοῦ δώσῃ πλέον προπληρωμὰς, καὶ ὡς ἐκ τούτου μικρὰ πρῶγματα μοῦ μένουσιν πλέον.

— Ὡς πόσα;

— Ὡς τριάκοντα λεπτά.

— Ἄρκοῦν διὰ νὰ ἀγοράσωμεν δύο ὀκάδας ἄνθρακος.

— Ἀλλὰ αὐριον, πάτερ μου, πῶς θὰ ζήσωμεν;

— Αὐριον ἴσως, κόρη μου, θὰ ἔχωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς φύσεως.

Ἡ Φανῆ χωρὶς νὰ ἀποκριθῆ ἐσκέπασε τὴν κεφαλὴν της διὰ τοῦ πύλου της καὶ ἐβρίψεν ἐπάνω της μικρὸν σκέπασμα, ἐλαφρὸν καὶ ἐπομένως ὀλίγον κατὰ τοῦ ἐπικρατοῦντος ψύχους προφυλακτικόν. Ἐξῆλθε σιωπῶσα καὶ ἐπέστρεψε φέρουσα τοὺς ἄνθρακας τοὺς ὁποίους ὁ πατήρ της τὴν εἶχε ζητήσει.

— Καὶ τώρα, κόρη μου, εἶπεν ὁ γέρον, πήγαινε ν' ἀναπαυθῇς ὀλίγον· ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἀφήσω τὰ πύραυνα καὶ τὰς χοάνας μου. Πήγαινε, παιδάκι μου, καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πατρός σου.

Ἡ Φανῆ ὑπέκουσεν, ἐκαληνύκτισε τὸν πατέρα της, καὶ ἔαπεσῆ εἰς μικρὸν τι δωμάτιον εἰς τὸ ὁποῖον ἐπλάγιαζε. Πρὸς τὰ ἐξημερώματα δὲ ἐκοιμάτο αὐτὴ ἀκόμη ὕπνον ἡσυχον καὶ ὠνειρεύετο ἴσως ὅλας ἐκείνας τὰς εὐτυχίας τὰς ὁποίας τῆς ὑπεσχέθη ὁ πατήρ της, ὅτε μέγας καὶ αἰφνίδιος θόρυβος τὴν ἐσῆκωσε τρέμουσαν εἰς τοὺς πόδας της. Ὁ Ροβέρτος τὴν ἐκάλει μὲ μεγάλας κραυγὰς καὶ ἐπιφωνήσεις διακεκομμένας. Ἐνεδύθη λοιπὸν βιαστικὴ καὶ ἔτρεξε πρὸς αὐτόν.

Ἡ συνήθης ἀταξία τοῦ ἐργαστηρίου εἶχεν αὐξήσει. Αἱ φιάλαι, τὰ μέταλλα, αἱ τράπεζαι ἦσαν ἄνω κάτω. Ὁ γέρον χρυσοχόος ἐφαίνετο ὡς καταληφθεὶς ὑπὸ τρέλλας, διότι ἐγέλα, ἐκλαίεν, ἐχέρευε γύρω τοῦ καίοντος ἀκόμη πυραύου του καὶ ἐξέφραζε τὴν φρενιτικωτέραν χαρὰν. Ἀμα δὲ εἶδε τὴν θυγατέρα του τὴν ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του μὲ τόσων ἀγάπην καὶ προθυμίαν ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὴν πνίξῃ.

— Τί τρέχει, πάτερ μου; ἠρώτησεν ἡ Φανῆ καταπεπληγμένη.

— Κόρη μου, ἐφώναζεν ὁ γέρον μὲ φωνὴν ἠχηρὰν, ἐπέτυχα νὰ κάμω ἀδάμαντα.

— Εἶναι δυνατόν; ἠρώτησεν ἡ Φανῆ καὶ ὅλον τὸ σῶμά της ἔτρεμεν· εἶσαι βέβαιος, πάτερ μου, ὅτι δὲν ἀπατάσαι καὶ πάλιν καθὼς καὶ ἄλλοτε;

— Ὄχι, ὄχι, ἐφώναζεν ὁ γέρον, δείχνων εἰς αὐτὴν δύο μικρὰ μαύρα πετράδια τὰ ὁποῖα ἔ-

λαβεν ἀπὸ τὴν χοάνην. Ἐμπιστεύσου εἰς τὴν πείραν μου, Φανῆ, εἶναι ἀδάμαντες ἀληθεῖς, τὸ βλέπεις, ἂν καὶ ἡ ἐπιφάνειά των εἶναι ὀλίγον μαυρισμένη. Δὲν ἀπατῶμαι τώρα πλέον, Φανῆ. Ὁ ἄνθραξ τὸν ὁποῖον εἶχα θέσει εἰς τὸ πῦρ μοῦ ἀπέδωκε δύο ἀδάμαντας ἀντὶ ἐνός· φαίνεται, εἰς τὸν διασχηματισμὸν του θὰ ἔσπασε. Ἀλλ' ἀδιάφορον, εἴμεθα πλούσιοι διὰ παντός.

Ἡ Φανῆ μὲ δυσπιστίαν συνεμερίσθη τὴν χαρὰν τοῦ πατρός της. Διότι τοσάκις εἶχεν ἕως τώρα ἀπατηθῆ ὥστε δὲν ἐπίστευε τόσων μεγάλῃν εὐτυχίαν. Καὶ μολοντοῦτο ὁ γέρον ἐφαίνετο βέβαιος περὶ τοῦ ἔργου του. Κατέτριψε δὲ τὸ ὑπόλοιπον τῆς νυκτός εἰς τὰς ἀναγκαιούσας δοκιμὰς διὰ νὰ καταπεισθῇ περὶ τῆς ταυτότητος τῶν πετραδίων τὰ ὁποῖα ἐξῆγαγεν ἀπὸ τὴν χοάνην του μὲ τὸν ἀδάμαντα. Καὶ ὅλαι τὸν κατέπεισαν περὶ τῆς ἐπιτυχίας του.

Ἄμα λοιπὸν ἐξημέρωσεν, ἐτοιμάσθη νὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ διακοινώσῃ τὴν ἀνακάλυψιν του εἰς τοὺς κυριωτέρους ἀδαμαντοπώλας τῶν Παρισίων.

— Κόρη μου, ἔλεγε μὲ ἐνθουσιασμὸν, πηγαίνω νὰ ἴδω εἰς τοὺς πόδας μου ὅλους ἐκείνους τοὺς ἀνοήτους ὅσοι μὲ περιεφρόνησαν εἰς τὴν δυστυχίαν μου. Τὴν νύκτα αὐτὴν ὅλους τοὺς κατέστρεψα. Φανῆ, κόρη μου, τὸ ὄνομά μου δὲν θὰ ἐξαλειφθῇ ποτὲ ἀπὸ τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων.

— Πάτερ μου, ἐψιθύρισεν ἡ νέα, συλλογίζεσαι ὅτι οὔτε ψωμίον δὲν ἔχομεν σήμερον;

Ὁ γέρον Ροβέρτος δὲν τὴν ἤκουσεν ὅμως. Ἀλλὰ ἔλαβε τοὺς ἀδάμαντάς του, ἐνηγκαλίσθη τὴν θυγατέρα του καὶ ὤρμησεν εἰς τὴν ὁδὸν συγχρόνως μὲ τὰς πρώτας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Ἡ Φανῆ εἰς διαλογισμούς βυθισμένη παρετήρησε τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀφήσει ὁ πατήρ της καὶ εἶπε μὲ εἶδος ἀνησυχίας τινός.

— Ὁ Παῦλος ὅμως μοῦ ἔλεγεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ κατασκευάσῃ τις ἀδάμαντα.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ο ΜΟΥΡΤΟΣ.

Στὸ σπῆτι εἶχε κλεισμένα
Ὁ Μούρτος τὰ φλωριά,
Γυρίζει μιὰ βραδεῖα. . .
Ἦταν κλειμμένα.

Μὲ ἀπῆλπισμένους τρόπους
Τὸ μέτωπο βαρεῖ,
Καὶ ὅλους κατηγορεῖ,
Θεὸ καὶ ἀνθρώπους.

Ο ΜΟΥΡΤΟΣ.

Φιλάργυρε, μὴ πέφτης
Σὲ ἀπελπισία τρελλή...
Ἡ ἀστυνομία καλή,
Κουτὸς ὁ κλέφτης!

Τὸ βρῆκαν τὰ φλωριά του...
Τάειδε, καὶ σπαρταρᾶ,
Καὶ χάνει ἀπ' τὴ χαρὰ
Τὰ λογικά του.

Λέν τώρα, τὸν πειραζει
Παραξενιά τρελλή,
Ταῖς ὁμορφοῖς καλεῖ
Καὶ τὰ μοιράζει.

Σκόρπα τοὺς θησαυρούς σου —
Ξένους παντοτεινά,
Ἦ τώρα ἀληθινά
Βρῆκες τὸ νοῦ σου!
Γ. Χ. Ζ.

ΤΑ ΠΗΓΟΝΤΑ ΦΥΛΛΑ.

Ἰπὸ Κ. Μιλλεβοῦ
Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Τὸ δάσος κρύπτει τὰ ὄχρα τοῦ φθινοπώρου φύλλα.
Τὸν πέπλον ἔβριψεν ἡ γῆ σιγᾶ ἢ φιλομήλα.

Εἰς νέος μαραινόμενος, ὠχρὸν τοῦ πένθους θῆμα,
Μόλις ἰδὼν τὰ δροσερὰ τοῦ λυκαυγῆος τοῦ βόδα
Τὸ φύλλον δάσος μὲ βραδὺ ἀπεχαιρέτα βῆμα,
Ἐν ᾧ τὸ μῆμα ἔκραζε τὸν πλάγητά του πόδα.

Ἦ δάσος, λέγει, προσφιλέ! ἠγίασε... τὸ μέλλον
Τὸ θλιβερόν μου φαίνεται τὸ πένθος σου ἀγγέλλον.
Τὰ φύλλα πίπτουν ἐν πρὸς ἐν τὸ ψύχος τὰ μαραινέει
Καὶ θνήσκουσιν ἡμέραν μου ἐν ἕκαστον σημαίνει

Μὲ εἶπε τοῦ Ἀσκληπιοῦ χρησμός: — οἱ ὀφθαλμοί σου
Δὲν θ' ἀτερίσουν ἀλλοτε τὰ ὠχρῶντα δάση
Τὰ βήματά σου ἢ σιὰ καλεῖ τῆς κυπαρίσσου
Ποθεῖ ὠχρὰ τὰ βόδα σου προῆ λιβὸς ἢ ἀρπάση.
Πρὶν ἢ τὸ βόδον μαραινθῆ καὶ τοῦ βουροῦ τὸ κλήμα,
Τὸ ἔαρ σου μαραινέται ψυχρᾷ χειμῶνος θῆμα. —
Ἐἶτε, καὶ θνήσκω... τοῦ λιβὸς μὲ ἤγγισε τὸ πνεῦμα,

Καὶ ὡς σιὰν ἐκλείπουσαν εἰς τοῦ φωτός τὸ νεῦμα,
Ἦς φροῦθον διαρ, εἶδον
Τὴν αἰσθῆσιν μου φεύγουσαν ἐν μέσῳ τῶν ἐλπίδων.

Ἦ φύλλα, φύλλα! πείσατε, κ' εἰς τῆς μητρὸς μου
τ' ὄμμα
Τὸ τεθλιμμένον κρήφατε τοῦ τάφου μου τὸ χῶμα,
Ὅτι ἢ θα κρύπητ' αὔριον τὸ ἔρημόν μου πτώμα.
Ἄλλ' ἂν προσέβη ἀπλεκτος ἢ τῆς ζωῆς μου φίλη,
Νὰ κλαύσῃ, ὅταν ὁ ἀστὴρ τοῦ σκότους ἀνατείλῃ,
Ὅ θρούς σας τὴν εὐγνώμονα σιὰν μου ἄς ἐγείρῃ.

Εἶπεν, ἀπῆλθε... πλὴν χωρὶς νὰ ἐπαρέβη πλέον...
Τὸ φύλλον, ὅπερ ἔσχατον ὁ γότος εἶχε φθίρει,
Τῆς τελευταίας ἔπεσεν ἡμέρας του σημεῖον.
Τὸν τάφον του ἀνδρῶν δροῦς τινας πησίον...
Ἄλλ' ὄμμα τὸ μνημῶν του δὲν ἐπεσκέφθη καὶ ν
Νεάνιδος περθίμων.

Καὶ ὁ αἰρῶν ὁ ἀγρῶν, ὁ πλάνος τῆς ἐρήμου
Μὲ τὸ βραδὺ του βῆμα
Ταράττει μόνος τὸ σιγῶν τοῦ τεθνεῶτος μῆμα
Σέρος. 6 Σεπτεμβρίου.
ΜΥΡΩΝ.

ΗΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 28.)

Δὲν ἐνθυμοῦνται τότε ὅτι δυνατὸν εἶναι νὰ νικηθῶσιν ἀπὸ τὰς ἀδυναμίας τὰς ὁποίας μὲ τόσην ἐπιτηδειότητα αἱ γυναῖκες δύνανται νὰ τὰς μετοχητεύσωσιν εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ ἐκδικηθῶσιν τὸν τρόπον τινὰ τὴν ὑβρίν ἣν ἀπ' αὐτοὺς ὑπέστησαν, καὶ ὅτι δὲν θέλουν δυνηθῆν ν' ἀντισταθῶσιν; Νομίζουσι οἱ τοιοῦτοι ὅτι αἱ ἀδικίαι αὐτῶν πρὸς τὰς γυναῖκας δὲν τοὺς βλάπτουσι διόλου εἰς τοῦ κόσμου τὴν ὑπόληψιν, καὶ διὰ ταῦτα παντὶ σθένει ἐπιθυμοῦν υποχειρίους τὰς σεβαστὰς γυναῖκας νὰ κάμωσι; Γνωρίζετε, ὦ ἄνδρες, ὅτι τὰ εὐθραυστα ταῦτα εἶδωλα, τὰ ὁποῖα σήμερον λατρεύετε, συντρέθονται αὔριον καὶ διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως καὶ ἀτιμίας δὲν τοὺς προσφέρете ὑπερασπιστὴν ἄλλον ἢ τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, καὶ πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν αὐτοκτονίαν; Ἄλλ' ἄρα τόσον ἄπιστον, τόσον κούφην ψυχὴν πέρωται νὰ ἔχουν οἱ ἄνδρες; Διὰ τοῦτο ἄρα ἐθέσπισαν νόμους διὰ πᾶν κακούργημα καὶ παρέλειψαν νὰ τιμωρήσωσιν ἐκεῖνος οἵτινες καταπαρῶν τὸς εὐαισθητοὺς ψυχὰς, οἵτινες δολοφονοῦν τὰς ἐξαπατηθείσας ἀπὸ τοὺς δολοφόνους, ἀπὸ τὰς ὑποσχέσεις των, γυναῖκας; ἄρα δὲν πρέπει δι' αὐτὸ τοῦτο οἱ ἄνδρες νὰ σεβασθῶν τὰς γυναῖκας; ἄρα δὲν πρέπει νὰ εἴπωσι καθ' ἑαυτοὺς — μήπως ὅτι πράττομεν διὰ τὰς γυναῖκας τῶν ἄλλων πάθωμεν καὶ ἡμεῖς; ἢ μήπως ἐνόμισαν ὅτι ἡ ἠθικὴ ὡς πρὸς τὰς καρδίας

των ἔχει ὑπέροχον τὴν θέλησιν των, ἐνῷ ἄτοπόν τι δὲν δύναται νὰ προκύψῃ εἰς αὐτοὺς; Πόσον ὁμοῦ ἀπατῶνται! ἡ ἠθικὴ εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος καὶ ἀπαιτεῖ ἀνταπόδοσιν, ἄλλως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ εἰς μάτην ζητοῦν δι' ἀδίκου θελήσεως νὰ ὑστερήσωσι τὰς γυναῖκας τοῦ ἀναραιέτου αὐτῶν δικαιώματος δι' οὐ δύνανται νὰ τοῖς εἴπωσιν, ὅτι, ἀφοῦ ἀπαιτήτε πιστὴν καὶ τιμὴν ἀπὸ ἡμᾶς, δικαιοῦμεθα τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ν' ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ σας, δὲν δύνασθε λοιπὸν ἐκ μονομερείας νὰ ὑστερήσητε τὴν ἡμίσειαν ἀνθρωπότητα τῶν δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα ἡ φύσις μᾶς ἐδώρησατο. Ἐὰν θέλητε νὰ συμπέζωμεν συμφωνίαν, πρέπει ἡ ἁρμονία καὶ ἡ αὐτοπάθεια νὰ στεφανώσῃ τὰς πόσεις μας!

Αἰσθάνομαι λύπην καιρίαν τῇ ἀληθείᾳ, δι' ὅτι οἱ ἄνδρες δὲν σκέπτονται ὡς πρέπει περὶ τῆς γυναικός; φροντίζουν, ναί, νὰ τὴν διδάξωσι καὶ νὰ τὴν φωτίσωσι, ἀλλὰ πάσχουσι καὶ νὰ τὴν διαφθείρωσι. Πράττουσι δηλαδὴ δύο ἀντιθέτους πράξεις, αἵτινες εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀπωλέσωσι καὶ τοῦτους καὶ ἐκεῖνας, ἀλλὰ ποῦ ἄγομεν, ποῦ φερόμεθα ἐκ τῆς ἀπερισπασίας; Διατί δὲν αἰσθανόμεθα τὸν ἀληθῆ προορισμὸν μας; Κατηγοροῦμεν τὸν ἄσωτον υἱὸν, τὸν διεσθαρμένον καὶ ἀκόλαστον νέον, ἀλλὰ τὸν συναναστροφόμεθα, διότι οἱ ἀποκτήσεις του μᾶς γαργαλίζουν, καὶ τὸν ἐκλέγομεν νυμφίον τῆς θυγατρὸς μας καὶ ἀδελφῆς, διότι εἶναι ἀγγίχινος, ἔχει παρὸν, προπρασκευάζει μέλλον, κατηγοροῦμεν ὁμοῦ καὶ τὴν ἀπατηθεῖσαν νέαν, τὴν οἰκτείρομεν, ἀλλὰ τίς τῶν ἀνδρῶν δέχεται αὐτὴν πλέον ὡς σύζυγον; οἱ πάντες τὴν περιφρονοῦν διὰ σύζυγον καὶ οἱ πάντες τὴν θωπεύουσιν διὰ νὰ τὴν ἀπατήσωσιν ἐκ νέου! ἄρα λοιπὸν ὁ νέος καὶ ἡ νέα, μολοντί ἀμφοτέροι ἐπραξαν ἀνθρώπους πράξεις καὶ ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν καὶ εἰς πλείονα μάλιστα ὁ νέος, ὅστις, ὡς λέγουσι οἱ σοφοί, ἔχει περισσότερον νόον ἀπὸ τὴν νέαν καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ σφάλῃ ὀλιγώτερον, μολοταῦτα ἐνώπιον τῆς κοινωνίας, τῆς ἀδίκου κοινωνίας, δὲν κρίνονται μὲ τὴν αὐτὴν στάθμην, ὁ νέος ἐπανέρχεται εἰς τὴν κοινωνίαν, ὡς μηδὲν πράξας, ἡ δὲ νέα, ἡ ἀθλία νέα περιφροεῖται, καταλιμπάνεται, διαφθείρεται! Σὰς ἐρωτῶ ὅθεν, ὦ Βουλευταὶ καὶ Γερουσιασταὶ νομοθέται τῆς Ἑλλάδος, σας ἐρωτῶ, ὦ ὑπουργοί, οἱ κρατοῦντες ἐπὶ τῶν ὤμων σας ὡς τιτάνες, τὸ σκάφος τῆς πολιτείας, σας ἐρωτῶ, ὦ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος, διατί δὲν διεβουλεύθητε μέχρι τοῦδε περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου; ἐγεννήθητε ἄρα διὰ νὰ διαιρηθῆκαὶ διχονοήτε, διὰ νὰ θησαυρίζητε καὶ ἐπαινεῖσθε ὡς καλοὶ συγγραφεῖς, ὡς ἐκλεκτοὶ ποιηταὶ καὶ ῥήτορες ἢ διὰ νὰ ἐλευθερώνητε τὸν λαόν, ὅστις σας τρέφει καὶ ἐνδύει μὲ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ προσώπου του, ἀπὸ τὰς καταπιέσεις καὶ τὸν φωτίζητε εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἡ μήπως καὶ ἤδη ἦλθεν ἡ ἐποχὴ τοῦ Φιλίππου, ὅτε καὶ συγγραφεῖς καὶ ῥήτορες καὶ ὑπουργοὶ καὶ δικασταὶ μισθοδοτούμενοι παρ' αὐτοῦ, ἢ ἀμεριμνῶντες πα-

ρι τῆς πόλεως τῆς Ἀθηνᾶς, εἰώπων ἢ ἐφώναζον κατὰ τῆς πολιτείας των καὶ ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου, δικαιοῦντες τοὺς φίλους του καὶ ἀδικοῦντες τοὺς ἐχθροὺς του! Ἀλλοίμονον δὲν βλέπετε ὅτι περιπατοῦμεν ὡς ὁ καρκίνος ἀντιστρόφως; Εἶναι δίκαιον, λέγομεν ταπεινῶς, ὅτι ὡς περιφρονοῦμεν τὴν διεφθαρμένην νέαν, πρέπει νὰ περιφρονήσωμεν καὶ τὸν ἀκόλαστον νέον, ὅτι, ὡς ταύτην δὲν θέλομεν σύζυγον, οὕτω ν' ἀποδιώκωμεν καὶ τὸν νέον ὡς σύζυγον πρέπει, καὶ οὕτως εἰμὶ βέβαιος ὅτι θέλει ἐκλείψει ἢ διαφθορᾷ ἢ τις πρὸ πολλοῦ καταμαστιτίζει τὴν ἀριστούστατον κοινωνίαν μας. Εἶναι ἤδη καιρὸς, καλοῖ μου συμπολίται, νὰ συναίσθανθῆτε τ' ἀληθῆ χρέη σας πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ σώσητε τῆς ἀδίκου περιφρονήσεως τὸ ἥμισυ μέρος τῆς ἀνθρωπότητος, εὐρητε ὅθεν τὰ μέσα ἅπερ εἶναι πρόχειρα. Ἀρκεῖ νὰ θέλητε, ὦ νομοθέται, νὰ τὰ νομοθετήσητε, ἀρκεῖ νὰ ἐπιθυμῆτε, ὦ ὑπουργοί, νὰ τὰ πραγματοποιήσητε, ἀρκεῖ ν' ἀποφασίσσητε, ὦ σοφοί, νὰ διδάξητε καὶ νουθετήσητε, καὶ τὰ πάντα εὐδοοῦνται πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἠθικῆς. Ἀλλὰ πόσα καλὰ ναυγοῦν καθεκᾶστιν καὶ δὲν φροντίζομεν νὰ τὰ σώσωμεν καὶ δὲν φροντίζομεν νὰ λάβωμεν συμπάθειαν καὶ τινά; ἀλλοίμονον πόσον κακῶς σκεπτόμεθα καὶ πόσον χαμερπῶς ἀποφασίζομεν! Λεγόμεθα ἐλεύθεροι καὶ θέλομεν πάσχει πάντοτε ἐὰν δὲν πραγματοποιήσωμεν τὴν ἠθικὴν, ἐὰν δὲν τιμωρήσωμεν τὴν κακίαν καὶ ἐὰν δὲν ἀποσκυβαλίσωμεν τὴν ἀνισότητα.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Ὁ Αὐγουστος ἀποθνήσκων κατέλιπεν ἐν τῇ διαθήκῃ του τριακοσίους σεστερσίους εἰς ἕκαστον πολίτην Ῥωμαίων, ἐκτελεσθῆν δὲ καὶ διανομέα τοῦ κληροδοτήματος κατέστησε Τιθέριον τὸν διάδοχόν του. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Τιθέριος ἀνέβαλλε τὴν διανομὴν, ἀστεῖός τις θέλων νὰ τὸ ὑπενθυμίση εἰς αὐτόν, μετεχειρίσθη τὸν ἐξῆς τρόπον, ὀλέθριον αὐτῷ ἀποβάντα. Βλέπων διὰ τῆς δημοσίας πλατείας παραπεμπόμενον εἰς τὸν τάφον νεκρὸν τινα ἐπλησίασεν εἰς αὐτόν καὶ τῷ ἐλάλησεν εἰς τὸ οὖς. Ἐρωτηθεὶς δὲ τί ἄρα εἶπεν εἰς τὸν νεκρὸν, ἀπεκρίθη. « Παρήγγειλα εἰς αὐτόν νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Αὐγουστον ὅτι ἀκόμη ὁ λαὸς δὲν ἔλαβε τὸ παρ' αὐτοῦ καταλειφθὲν κληροδοτήμα. Ἀλλ' εἰς τὸν Τιθέριον δὲν εὐηρέστησεν ὁ ἀστεῖσμός, διὸ προσκαλεσάμενος τὸν ἀστεῖον, καὶ μετρήσας αὐτῷ τοὺς τριακοσίους του σεστερσίους ἀπέστειλεν αὐτόν ἔπειτα εἰς θάνατον, εἰπών. Ἰπαγε σὺ αὐτὸς νὰ βεβαιώσης τὸν Αὐγουστον ὅτι ἔλαβες τὸ κληροδοτήμα τὸ καταλειφθὲν σοι παρ' αὐτοῦ.

—ο—

Ἀντισυνταγματάρχης τις Πρώσσοι, εἰς διαθσιμότητα τεθεὶς ἅμα ὁ πόλεμος τοῦ 1756 ἐτελείωσε,

δὲν ἐπαύετο παρακαλῶν τὸν βασιλέα νὰ τὸν θέσῃ εἰς ἐνέργειαν. Τοσοῦτον δὲ φορτικῶς κατέστη ὥστε ὁ μονάρχης ἀπηγόρευσε νὰ τὸν ἀφήσωσιν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ παρουσιασθῇ εἰς αὐτόν. Χρόνον τινα ὕστερον, λίβελλός τις ἀνεφάνη κατὰ τοῦ βασιλέως. Ὁσον δὲ ὀλίγον καὶ ἂν ἐφρόντιζε Φριδερίκος ὁ Μέγας περὶ τῶν τοιούτων πραγμάτων, ἢ αὐθάδεια ὁμως τοῦ σατυριστοῦ τοσοῦτον διήγειρε τὴν ὀργὴν του ὥστε ὑπεσχέθη πεντήκοντα χρυσοὺς εἰς τὸν καταγγεῖλαντα αὐτόν. Τοῦτο μαθὼν, ὁ ἀξιωματικὸς ζητεῖ τὴν ἄδειαν νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν βασιλέα ὡς ἔχων νὰ διακοινώσῃ αὐτῷ σπουδαῖον ἀπόκρυτον, καὶ εἰσάγεται. Μεγαλειότατε, λέγει τότε τῷ βασιλεῖ, πεντήκοντα χρυσοὺς ὑπεσχέθης εἰς τὸν καταγγεῖλαντα τὸν συντάξοντα λίβελλον τινα κατὰ τῆς Μεγαλειότητός σου ὁ συντάξας τὸν λίβελλον τοῦτον εἶμαι ἐγὼ καὶ φέρω τὴν κεφαλὴν μου εἰς τοὺς πόδας σου. Ἀλλὰ τήρησον τὸν βασιλικὸν σου λόγον, καὶ ἐνῷ τιμωρεῖς τὸν ἔνοχον, ἀπόστειλον εἰς τὴν πτωχὴν σύζυγόν του καὶ τὰ πεινῶντα τέκνα του τὴν ὑποσχεθεῖσαντῶ καταγγεῖλαντι ἀμοιβήν. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐκόλως ἀνεγνώρισε τὸν σατυριστὴν καὶ ἐξεπλήχθη διὰ τὸ βράβηρον εἰς ὃ ἡ ἀνάγκη ἐξώθησε ἀξιωματικὸν ἱκανὸν καὶ γενναῖον κατὰ τὰ ἄλλα. Ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; αὐτὸς ὡμολόγει τὴν ἐνοχὴν του. « Ἰπαγε πάραυτα εἰς Σπανδῶ, λέγει ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τὰς ἀλύσεις τοῦ δεσμωτηρίου περίμενε τὰ ἀποτελέσματα τῆς δικαίας ὀργῆς τοῦ βασιλέως σου. — Ἰπακούω, βασιλεῦ, ἀλλ' οἱ πενήκοντα χρυσοί; — Ἡ σύζυγός σου θὰ τοὺς λάβῃ ἐντὸς δύο ἡρῶν. Σὺ δὲ λάβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ φέρε αὐτὴν εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ φρουρίου Σπανδῶ, ὅστις δὲν θέλει τὴν ἀνοίξει παρὰ μετὰ τὸ γεῦμα. Ὁ ἀξιωματικὸς λοιπὸν κινεῖ καὶ φθάνει εἰς τὸ τρομερὸν δεσμωτήριον ὅπερ προσδιορίζεται ὡς κατοικία του αἰώνιος ἴσως, καὶ παραδίδει τῷ φρουράρχῳ τὴν ἐπιστολὴν. Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα ὁ φρουράρχος ἀποσφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν, περιέχουσαν τὰ ἐξῆς. « Δίδω τὴν διοίκησιν τοῦ Σπανδῶ τῷ κομιστῇ τῆς παρούσης, ὅστις θέλει ὑποδεχθῆ μετ' ὀλίγον τὴν σύζυγόν του μετὰ τοὺς ὑποσχεθέντας πενήκοντα χρυσοὺς. Ὁ δὲ παρὼν διοικητὴς τοῦ Σπανδῶ μετατίθεται εἰς Β. . . ὑπὸ τὴν αὐτὴν ιδιότητα, παρέχω δὲ αὐτῷ τὸν προβιβάσμον τοῦτον πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἐκδουλεύσεών του. »

Ἰπογεγραμμένος

Φριδερίκος.

Περίληψις.

Οἱ Χρυσοθήρηι, συνέχεια. — Ἡ Μετόνοια, συνέχεια. — Σκηνογραφίαι ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ναπολέοντος. — Ἀρχαιολογία. — Ὀλυμπιον. — Ἀλχημιστὴς τοῦ 17 αἰώνου. — Ποιήσεις. — Ἠθικαὶ Μελέται, περὶ Γυναικός. — Ποικίλια.

Εἰκονογραφίαι. Ὀλύμπιον. — Ὁ Μούρτος.

Παράρτημα ὁ Ἰποκόμης τῆς Βραζελόννης.